

การรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษาผู้ปฏิบัติธรรม
ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ณิชชา ชวาลเวชกุล

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

THE EXPOSURE TO AND USE OF DHAMMA INFORMATION: A CASE
STUDY OF DHAMMA PRACTITIONERS AT THE YOUNG
BUDDHISTS ASSOCIATION OF THAILAND UNDER
THE ROYAL PATRONAGE

NITCHA CHAVALVECHAKUL

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

2018

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติศึกษา
ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุทยานธรรมะแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ชื่อผู้เขียน นางสาวณิชา งามเกษมกุล

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารานุกรมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พานิชพันธ์ ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์พรณ ประเสริฐวงษ์ เรวเพอร์

รองศาสตราจารย์ศศินันท์ เสริมฐวัฒน์บดี

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิบพงษ์ ปราบใหญ่)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์รัชเดช ปรีสุทธรกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พานิชพันธ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์พรณ ประเสริฐวงษ์ เรวเพอร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศศินันท์ เสริมฐวัฒน์บดี)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติศึกษา
 ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธนิคมสมาคมแห่งประเทศไทย
 ในพระบรมราชูปถัมภ์

ชื่อผู้เขียน นางสาวณิษฐา ชวาลเวชกุล

ชื่อปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พาวินันท์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์
3. รองศาสตราจารย์ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บดี

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบประสม (mixed methods research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการรับสารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้เข้าปฏิบัติธรรม ณ อุพพิชิตสมาคมนแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2) เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม (3) เพื่อเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพ (4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรมกับการใช้ประโยชน์ธรรมชาติ และ (5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับสารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม และการใช้ประโยชน์ธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ชุวพุทธิก-
สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ-
เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่มีอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติ t test (independent) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้สถิติ F test การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ Fisher (Least Significant Difference--LSD) และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square) และกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้มีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth interview) ผู้ปฏิบัติธรรม จำนวน 48 คน โดยนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและนำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากการอ่านหนังสือ รองลงมาคือ การดูโทรทัศน์ และการฟังวิทยุ ตามลำดับ ส่วนใหญ่ได้รับธรรมะจากครูอาจารย์ พระสงฆ์ บิณฑบาต และแม่ชี นอกจากนี้ยังได้เข้าถึงธรรมะผ่านโซเชียลมีเดีย
2. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นำธรรมะไปใช้ในการยกระดับจิตใจ การพัฒนาอารมณ์ การทำความเข้าใจตนเอง ผู้อื่น และสังคม การสร้างแรงบันดาลใจ และการประยุกต์ใช้ธรรมะในการเรียนและการทำงาน
3. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์ธรรมะโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. การรับสารสนเทศด้านธรรมะมีความสัมพันธ์กับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. การรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม และการนำธรรมะไปใช้ประโยชน์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ช่องทางการเข้าถึงธรรมะจากอุบายของผู้ปฏิบัติธรรมมีความสัมพันธ์กับการนำธรรมะไปใช้ประโยชน์โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ABSTRACT

Thesis Title The Exposure to and Use of Dhamma Information:
 A Case Study of Dhamma Practitioners at the Young
 Buddhists Association of Thailand Under the
 Royal Patronage

Student's Name Miss Nitcha Chavalvechakul

Degree Sought Master of Arts

Field of Study Library and Information Science

Academic Year 2018

Advisory Committee

1. Asst. Prof. Dr. Prapat Pawinun	Chairperson
2. Assoc. Prof. Dr. Pimonpan Prasertwong Rapper	
3. Assoc. Prof. Sasinan Setthawatbodee	

In this mixed-methods research investigation in which both quantitative and qualitative data are analyzed, the researcher has the following objectives:

The first objective is to study (1) the exposure to dhamma information by dhamma practitioners at the Young Buddhists Association of Thailand Under the Royal Patronage (YBAT). The second objective is to examine (2) the uses made of dhamma by these practitioners. The third objective is to compare (3) the uses of dhamma by these practitioners as classified by the demographical characteristics of gender, age, educational level, and occupation. The fourth objective is to investigate (4) the relationships between the

demographical characteristics of gender, age, educational level, and occupation of dhamma practitioners and their use of dhamma. The fifth objective is to inquire into (5) the relationships between the exposure to dhamma information and the use of dhamma.

In respect to the quantitative phase of research, the researcher selected a sample population of 370 YBAT dhamma practitioners in order to collect germane data. A questionnaire was used as a research instrument to collect these data. Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed these data in terms of percentage, mean (M), and standard deviation (SD). In analyzing the relationships between the means (M s) between two independent groups, testing was carried out through applications of the independent samples t test technique. The relevant data were also tested by means of the One-way analysis of variance (ANOVA), i.e., the F test. In carrying out multiple comparisons, the researcher employed Fisher's least significant difference (LSD) method. The relationships between variables were tested using the Chi-squared (χ^2) method with statistical significance set at the level of .05. In the qualitative phase of inquiry, the researcher conducted in-depth interviews with 48 dhamma practitioners. The data collected from these interviewees were subsumed under categories and thence presented descriptively.

Findings are as follows:

1. YBAT dhamma practitioners were exposed to information from reading books. Next in descending order were viewing apposite television (TV) programs and listening to appropriate radio programs. The highest proportion received dhamma information from teachers, lecturers, monks,

parents, and nuns. In addition, they accessed dhamma information utilizing social media.

2. YBAT dhamma practitioners used dhamma to elevate the levels of their minds; to develop an emotional understanding of themselves, others, and society; to develop inspiration; and to apply dhamma to their studies and work.

3. The dhamma practitioners who differed in age exhibited concomitant differences at the statistically significant level of .05 in their overall use of dhamma.

4. The exposure to dhamma information was determined to be correlated with the demographical characteristics of gender, age, educational level, and occupation of the dhamma practitioners at the statistically significant level of .05.

5. The exposure to dhamma information of the dhamma practitioners and their use of dhamma were not found to be correlated. However, the channels of accessibility to dhamma through YouTube was found to be correlated with the overall uses of dhamma at the statistically significant level of .05.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภาส พาวินันท์ที่เป็นประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ศศิพันธ์ เศรษฐวัฒน์ดี และรองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ชัยเลิศ ปริสุทธุกุล ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะวิทยากร และคณาจารย์ของยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ยินยอมให้ผู้วิจัยได้เข้าไปเก็บข้อมูล และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ช่วยแจกแบบสอบถามและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมและแก่ผู้วิจัยด้วย

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาที่อบรมเลี้ยงดูผู้วิจัยมา และขอขอบคุณญาติพี่น้องทุกคนที่คอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ณิชา ชวาลเวชกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
สารบัญภาพประกอบ.....	(19)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อมูลเชิงปริมาณ	6
ข้อมูลเชิงคุณภาพ	7
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ.....	11
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสารสนเทศ.....	17
แนวคิดในการเผยแพร่ธรรมะในพระพุทธศาสนา.....	26
เนื้อหาของธรรมะในชีวิตประจำวัน	28
สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนา.....	31

บทที่	หน้า
ยุวพุทธภิกษุสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	49
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	111
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	129
สรุปผลการวิจัย	129
อภิปรายผล	140
ข้อเสนอแนะ	150
ภาคผนวก	
ก แบบสอบถาม.....	152
ข แบบสัมภาษณ์.....	158
ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	163
ง หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	165
จ รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	171
บรรณานุกรม	173
ประวัติผู้เขียน.....	181

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	58
2 จำนวนและร้อยละของการเข้าถึงสื่อสารสนเทศด้านธรรมะของ ผู้ปฏิบัติธรรม	60
3 จำนวนและร้อยละการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะของ ผู้ปฏิบัติธรรม	61
4 จำนวนและร้อยละช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะของ ผู้ปฏิบัติธรรม	62
5 จำนวนและร้อยละลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะของ ผู้ปฏิบัติธรรม	62
6 จำนวนและร้อยละการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติธรรม.....	63
7 จำนวนและร้อยละช่องทางการรับรู้โครงการอบรมธรรมะของยุวพุทธฯ ของผู้ปฏิบัติธรรม.....	64
8 จำนวนและร้อยละการเข้าร่วมกิจกรรมกับยุวพุทธฯของผู้ปฏิบัติธรรม.....	64
9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการใช้ประโยชน์สารสนเทศ ด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรมโดยรวม.....	65
10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการใช้ประโยชน์สารสนเทศ ด้านธรรมะในการพัฒนาตนเองของผู้ปฏิบัติธรรม	66
11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการใช้ประโยชน์สารสนเทศ ด้านธรรมะในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคมของผู้ปฏิบัติธรรม	67

12	การเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของ ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม- ราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ.....	68
13	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม- ราชูปถัมภ์ จำแนกตามอายุ.....	68
14	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างอายุและการใช้ ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรมโดยรวม.....	69
15	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างอายุและการใช้ประโยชน์ สารสนเทศด้านธรรมะต่อตนเองของผู้ปฏิบัติธรรม.....	70
16	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม- ราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับการศึกษา	71
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม- ราชูปถัมภ์ จำแนกตามสาขาอาชีพ	72
18	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับสารสนเทศ ด้านธรรมะ	73
19	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยน สารสนเทศด้านธรรมะ	74
20	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึง สารสนเทศด้านธรรมะ	75

ตาราง	หน้า
21 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหา สารสนเทศด้านธรรมะ	75
22 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านธรรมะ	76
23 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการรับรู้ โครงการ	77
24 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศและกิจกรรมที่เข้าร่วมของ ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม- ราชูปถัมภ์.....	78
25 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับสารสนเทศ ด้านธรรมะ	79
26 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยน สารสนเทศด้านธรรมะ	80
27 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึง สารสนเทศด้านธรรมะ	81
28 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหา สารสนเทศด้านธรรมะ	82

ตาราง	หน้า
29 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านธรรมะ	83
30 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิก- สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับช่องทางการรับรู้ โครงการ	84
31 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกิจกรรมที่เข้าร่วมของ ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	85
32 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ	86
33 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะ	87
34 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ	88
35 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ	89
36 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ	90

ตาราง	หน้า
37 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการรับรู้โครงการ	91
38 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม กับกิจกรรมที่เข้าร่วมของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	92
39 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ	93
40 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะกับบุคคลต่าง ๆ	94
41 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ	95
42 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ	96
43 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ	97
44 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับรู้โครงการ	98

ตาราง	หน้า
45 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพกับกิจกรรมที่เข้าร่วม ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	99
46 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์ ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	100
47 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับการใช้ ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	101
48 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศ ด้านธรรมะกับการใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	102
49 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการค้นหาสารสนเทศ ด้านธรรมะกับการใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรมณ ยุวพุทธิกสมาคม แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	103
50 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมกับการใช้ ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	104
51 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้โครงการกับการใช้ ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	105
52 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่เข้าร่วมกับการใช้ประโยชน์ ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	107

ตาราง	หน้า
53 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	111
54 การรับสารสนเทศจากสื่อต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	113

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล การรับสารสนเทศ และการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	10
2 ตัวแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสารสนเทศ พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมค้นหาสารสนเทศ ของ Wilson	14
3 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson.....	16
4 ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson.....	18

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์มีความทุกข์และปัญหาที่แก้ไม่ตกหลากหลาย บางครั้งไม่รู้จะไปพึ่งพาใคร โดยเฉพาะจิตใจที่ฟุ้งซ่านเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา หลายคนจึงหันหน้าเข้าวัดฟังธรรม และปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจตนเอง ซึ่งเรื่องการเข้าวัดหรือสถานปฏิบัติธรรมเป็นเรื่องของศรัทธาและความเชื่อส่วนบุคคล ถ้ามีศรัทธาและความเชื่อในศาสนาอย่างเต็มเปี่ยมแล้วถึงจะเข้าวัดได้ (ไอเซนเน็ต, 2558) คนส่วนใหญ่มีความทุกข์เป็นแรงผลักดันให้เข้าวัดหรือปฏิบัติธรรม จึงเห็นคุณค่าของธรรมะและความสำคัญของพระพุทธศาสนา (พระไพศาล วิสาโล, 2552)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขของชาติทรงเป็นพุทธมามกะ พระมหากษัตริย์และรัฐร่วมกันอุปถัมภ์บำรุงกิจการคณะสงฆ์และส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในหมู่ประชาชน (พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2546) ในสังคมไทยนั้นได้เอาแก่นพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต โดยในประเทศไทยมีวัดกว่า 34,000 วัด มีพระสงฆ์และสามเณรกว่า 340,000 รูป ยังไม่รวมถึงแม่ชีและฆราวาสผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมากมาย ทั้งยังมีโรงเรียนและครูสอนศีลธรรมอีกเป็นจำนวนมาก การนำพระพุทธศาสนา来解决ปัญหา ถือว่าเป็นการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าที่สุด (ลือชัย ศรีเงินยวง, 2552) โดยทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว กำลังมีการตื่นตัวสนใจศึกษาพระพุทธศาสนา ต่างคนต่างไปแสวงหาข้อมูลแล้วเอามาแบ่งปันกัน กลุ่มที่สอนสมาธิให้กับชาวต่างชาติส่วนใหญ่เป็นทางด้านทิเบต และทางด้านของเซนที่มาจากญี่ปุ่น ซึ่งค่อนข้างไปทางวิชาการ มีหนังสือแนะนำออกมามากมาย ทำให้ในปัจจุบันพุทธทิเบต

ค่อนข้างเป็นที่รู้จักคู่กับพุทธแบบเซน แต่พุทธเถรวาทของเราส่วนใหญ่ไปเผยแพร่คนไทยเป็นหลัก (พระมหา ดร. สมชาย ฐานวุฑโฒ, 2557)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมไม่ได้เผยแพร่เชิงรุกแต่ในอเมริกามีคนสนใจศึกษาพระพุทธศาสนาจนกระทั่งเปลี่ยนมานับถือเป็นแสนคนและที่ยังไม่เปลี่ยนศาสนาแต่ฝึกสมาธิทุกวัน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกล่าวกันว่า พระพุทธศาสนาเป็นแนวโน้มใหม่ของสังคมอเมริกัน ซึ่งในยุโรปก็มีกระแสความสนใจพระพุทธศาสนาเช่นกัน ส่วนในญี่ปุ่นก็มีการตื่นตัวหันมาศึกษาเรื่องเกี่ยวกับจิตใจครั้งใหญ่ นี่ก็กระแสในประเทศที่เจริญแล้วทั่วโลก ถ้าหากองค์กรพุทธมีการเผยแพร่เชิงรุกอย่างเต็มระบบและมีประสิทธิภาพ พระพุทธศาสนาจะขจรขจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว เพราะจุดแข็งของพระพุทธศาสนาก็คือคำสอน ซึ่งไม่ใช่ความเชื่อแต่เป็นความจริง ถ้าใครได้ศึกษาและปฏิบัติตามจะต้องได้ผลอย่างแน่นอน (พระมหา ดร. สมชาย ฐานวุฑโฒ, 2557)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนให้รู้จักใช้เหตุใช้ผล และใช้ปัญญาพิจารณา ไม่ให้เชื่อถืออย่างมกมาย (ฉันทนันท ประกายสันติสุข, 2542, หน้า 34) โดยพระพุทธศาสนามีหัวใจอยู่ที่ทุกข์และการดับทุกข์ พระพุทธศาสนา มองว่าสิ่งทั้งหลายนั้นเป็นจริงตามธรรมดาของมัน ไม่มีใครบิดเบือนได้ ไม่เกี่ยวกับว่ามีพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นหรือไม่ เพราะสิ่งต่าง ๆ ส่วนเป็นอย่างที่มีมันเป็น (ลือชัย ศรีเงินวง, 2552) พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์จิตใจละเอียดลอออย่างน่าอัศจรรย์ใจ วิเคราะห์ธรรมะออกเป็นข้อ ๆ อย่างละเอียดสุขุมและประสานสัมพันธ์กันเป็นระบบที่แน่นแฟ้น หากจะพยายามอธิบายธรรมะข้อใดสักข้อหนึ่ง ก็จะต้องอ้างถึงธรรมะข้ออื่น ๆ เกี่ยวโยงไปทั้งระบบ จึงควรยกย่องได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการวิเคราะห์ (ธรรมะไทย, 2560) พระพุทธศาสนามีวัตถุประสงค์ที่จะสอนคนให้เป็นผู้ประพฤติดี มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการสั่งสอนอบรมเพื่อให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมก็คือ หลักการมีมนุษยสัมพันธ์ เช่น ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เคารพนับถือ และให้ความไว้วางใจต่อกัน เพราะสิ่งเหล่านี้มนุษย์ทุกคนหวังที่จะได้รับจากคนอื่น เมื่อทุกคนต่างหิบบนให้กันก็กลายเป็นเหตุจูงใจที่กระตุ้นให้เกิด ความรัก ความศรัทธากัน หากบุคคลใดปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ได้นำหลักพระพุทธศาสนาไปประยุกต์เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหลายประการที่เป็น

การสร้างความรักความศรัทธาให้กับคนอื่น และแน่นอนว่าเมื่อใครก็ตามที่นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติย่อมเกิดประโยชน์แก่ตนเอง ใน 3 ระดับ คือ ประโยชน์ขั้นต่ำ ประโยชน์ขั้นกลาง และประโยชน์ขั้นสูงสุด (คุณประโยชน์ของการปฏิบัติธรรม, 2560)

พระพุทธศาสนาในปัจจุบันถูกบีบให้ปรับตัวเข้าหามวลชน การเผยแพร่ธรรมะทางหนึ่งที่ดีไม่ได้ก็คือ สิ่งพิมพ์กับงานพระพุทธศาสนา สิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ตกทอดมาอย่างยาวนานก่อนเทคโนโลยีการพิมพ์สมัยใหม่ (อนุชา นางวงศ์, 2556) การเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่ต้องอาศัยสื่อทางสารสนเทศโดยเฉพาะทางเอกสาร หรือหนังสือต่าง ๆ ยังจำเป็นต้องใช้เป็นหลัก เพราะให้ประโยชน์ทั้งยังเป็นหลักฐานเก็บรักษาไว้ได้ในระยะเวลานาน เหมาะแก่ผู้ศึกษาและสะดวกในการเผยแพร่ได้อย่างกว้างไกลมากยิ่งขึ้น (พจนารถ สุพรรณนุกุล, 2557)

หลังจากที่เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา วิทย์ น่าจะเป็นเครื่องมือแรก ๆ ที่วัดใช้เป็นแหล่งกระจายเสียงทางธรรมไปสู่กลุ่มคนต่าง ๆ วิทย์เริ่มกลายเป็นตลาดมวลชนมากขึ้น ตั้งแต่ทศวรรษ 2490 และในช่วงเวลาดังกล่าวการขยายตัวของพระพุทธศาสนาทวีความสำคัญขึ้น โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2500 การกระจายเสียงธรรมะผ่านการเทศน์หรือการเล่าเรื่องทางพุทธศาสนาผ่านฆราวาสก็เริ่มขึ้น ปลายทศวรรษ 2510 รายการโทรทัศน์เกี่ยวกับพุทธศาสนาในเช้าวันอาทิตย์ ถูกเผยแพร่ผ่านโทรทัศน์ทางช่อง 5 และช่อง 7 ในทศวรรษ 2520 ที่เครื่องรับโทรทัศน์เริ่มกระจายตัวสู่ต่างจังหวัดมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมือง ลักษณะการเผยแพร่และรับฟังของวิทย์และโทรทัศน์จะคล้ายคลึงกัน คือเป็นการออกอากาศจากด้านทาง ซึ่งจะมีการถ่ายทอดหัวข้อธรรมะใหม่อยู่เรื่อย ๆ ผู้ชมและผู้ฟังก็รับสารเพียงอย่างเดียว แต่การเข้ามาของเทคโนโลยีเทปคาสเซต นอกจากทำให้ตลาดธุรกิจเพลงไทย ไม่ว่าจะเป็นเพลงลูกทุ่ง หรือเพลงไทยสากลขยายตัวแล้ว ที่น่าสนใจก็คือ การเผยแพร่ธรรมะผ่านเทปคาสเซต คือการบันทึกคำบรรยายธรรมของพุทธศาสนิกชนในชุดต่าง ๆ โดยพบว่ามียารายการการบันทึกเสียงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 อำนาจของผู้ฟังหลังจากที่เครื่องเล่นเทปได้กระจายไปทั่วในทศวรรษ 2520 ลักษณะสังคมมุขปาฐะของไทยน่าจะไปได้ดีกับการปรากฏตัวของพระนักเทศน์ที่สามารถให้ข้อคิดกับผู้ฟัง ดังนั้น สื่อเหล่านี้ก็มีส่วนสร้างเสริมวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลาดเทปจึงกลายเป็นส่วนสำคัญ

ในการเผยแพร่ ที่ให้อ่านแก่ผู้ฟังที่จะเลือกฟังบ่อยครั้งเพียงใดก็ได้ แต่เมื่อเทปคาสเซ็ท ถูกแทนที่ด้วยซีดีและเอ็มพีสาม ลักษณะการใช้งานก็จะแตกต่างกันไป หลังปี พ.ศ. 2540 เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบก็คือ คนในเมือง ความไม่มั่นคงของชีวิต ปรากฏชัดและสร้างคำถามใหญ่ให้กับชีวิตของพวกเขา ทำให้พวกเขาเหล่านั้นต้องการ ที่จะแบ่งปันประสบการณ์การเทศนาธรรมะจากพระอาจารย์ที่พวกเขาเคารพศรัทธา จึงพบ การผลิตไฟล์เสียงแจกแบ่งปันในรูปแบบของซีดีและเอ็มพีสามที่มาแทนเทปคาสเซ็ท มากขึ้น ซึ่งในระยะแรกอาจเป็นการผลิตซ้ำ ต่อมาพบว่าเสียงเทศน์และบรรยายธรรมะ มีความเป็นปัจจุบันมากขึ้น คือมีการอัดเสียงของพระและเผยแพร่หลังจากที่บรรยาย ไปแล้วไม่นาน ที่น่าสนใจก็คือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังผ่านสื่อดังกล่าว การเทศนามีนัย ของการสื่อไปถึงคนไกลตัวออกไปด้วย (ภิญญพันธุ์ พจนานวณ, 2556)

พระพุทธศาสนาได้ดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมายาวนาน ถึง 2,600 ปี จนถึงยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าว ได้เชื่อมโยงให้โลกมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน มวลมนุษยชาติสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูล ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างของผลกระทบด้านบวก เช่น การเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวางทั่วโลก ผู้คนสามารถเข้าถึงพระธรรมคำสอนผ่านทางเทคโนโลยี-สารสนเทศและการสื่อสารได้โดยสะดวก ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบด้านลบ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เผยแพร่คำสอนของพระพุทธศาสนาที่ ไม่ถูกต้อง เหมาะสม การดูหมิ่นพระพุทธศาสนาโดยกลุ่มคนต่างศาสนา (สุภาพรณ กลิ่นนาค, 2557)

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นองค์กรไม่แสวงหา กำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2493 ที่ซอยเพชรเกษม 54 (ศูนย์ 1) และได้มีการขยายสาขา ได้แก่ ศูนย์วิปัสสนายุวพุทธิกฯ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี (ศูนย์ 2) ศูนย์วิปัสสนา-ยุวพุทธิกฯ สวนประไพธรรม จังหวัดชุมพร (ศูนย์ 3) ศูนย์วิปัสสนายุวพุทธิกฯ เขมรังสี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ศูนย์ 4) และศูนย์วิปัสสนายุวพุทธิกฯ เกียรติภักดีกุล จังหวัด-ระยอง (ศูนย์ 5) โดยมีการจัดกิจกรรมเผยแพร่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาในหลาย ๆ โครงการ เช่น หลักสูตรพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข ของคุณแม่ ดร. สิริ กรินชัย

ซึ่ง ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่หลักธรรมกับกลุ่มวัยรุ่นโดยตรงหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาจิตยุวพุทธร โครงการยุวพุทธรบุตร โครงการยุวเนกขัมม โครงการเนกขัมมบารมี เป็นต้น (ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

จากความสำคัญของพระพุทธศาสนา และการนำสารสนเทศด้านธรรมะมาช่วยในการจัดเกลาผู้ปฏิบัติธรรม ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรมที่จัดขึ้น โดยยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เพื่อนำผลการวิจัยไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์สำหรับองค์กร มูลนิธิ และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ธรรมะให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้เข้าปฏิบัติธรรม ณ ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อเปรียบเทียบการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพกับการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับสารสนเทศ และการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพต่างกัน มีการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน
2. เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรมมีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ
3. การรับสารสนเทศและการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษาผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดทั้งปี 2560 จำนวน 5,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane จากประชากร 5,000 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดทั้งปี 2560 จำนวน 5,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 48 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรต้น (ตัวแปรอิสระ) ได้แก่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 สาขาอาชีพ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 การรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

2.2 การนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับสารสนเทศและการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การรับสารสนเทศด้านธรรมะ หมายถึง การเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านธรรมะที่เผยแพร่ทางด้านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หนังสือวารสาร นิตยสาร เป็นต้น และสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น

การใช้ประโยชน์สารสนเทศ หมายถึง การนำสารสนเทศที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ ทั้งจากสื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต และจากสื่อโซเชียลมีเดียไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อสังคม

สารสนเทศด้านธรรมะ หมายถึง คำสอนของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในสื่อทุกประเภท เช่น หนังสือธรรมะ วารสาร/นิตยสารธรรมะ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ สื่อมวลชน และสื่ออื่น ๆ

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หมายถึง สมาคมทางพระพุทธศาสนาที่ก่อตั้งโดยกลุ่มคนในยุค พ.ศ. 2493 จัดอบรมปฏิบัติธรรมแก่สาธุชนทั่วไป รวมทั้งเด็กและเยาวชน

การปฏิบัติธรรม หมายถึง การเจริญกรรมและนั่งสมาธิ และเจริญสติสัมปชัญญะในโครงการที่จัดขึ้นโดยยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

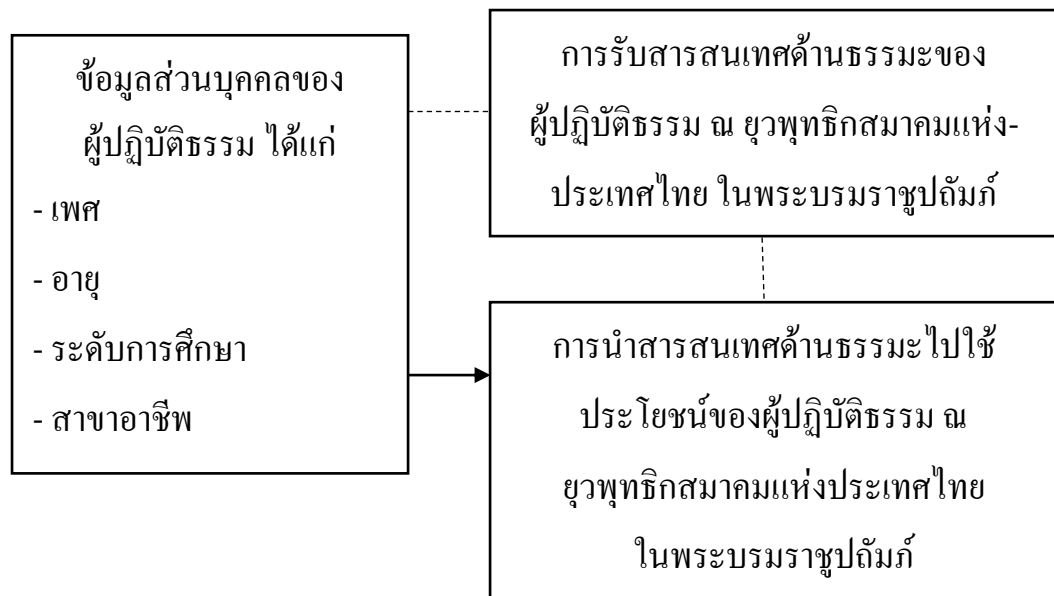
ผู้ปฏิบัติธรรม หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมการอบรมปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อทราบถึงการรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อทราบถึงประโยชน์ในการใช้หลักธรรมะในชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้นำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเผยแผ่ธรรมะได้อย่างเหมาะสม

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล การรับสารสนเทศ และการนำสารสนเทศ
ด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ
 - 1.1 พฤติกรรมสารสนเทศ
 - 1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสารสนเทศ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่ธรรมะ
 - 2.1 เนื้อหาของธรรมะในชีวิตประจำวัน
 - 2.2 สื่อและเทคโนโลยีกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
 - 2.3 ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ

ความหมายของพฤติกรรมสารสนเทศ

พฤติกรรม หมายถึง กริยาอาการหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้น เมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า ซึ่งจะมาจากภายในร่างกายหรือภายนอกร่างกายก็ได้ และปฏิกิริยาที่แสดงออกนี้มีได้เป็นพฤติกรรมทางกายเท่านั้น แต่รวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจิตใจด้วย นักจิตวิทยาถือว่าการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ทุกชนิด ที่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมต้องมี หรือกล่าว

อีกนัยหนึ่งพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมีมูลเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง (อุทัย หิรัญโต, 2526, หน้า 14)

พฤติกรรม คือ อาการ บทบาท ลีลา ท่าที การประพฤติ การปฏิบัติ การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่ง คือ โสตสัมผัส ชิวหาสัมผัส และทางผิวหนัง หรือ มิฉะนั้นก็สามารถวัดได้โดยเครื่องมือ (กันยา สุวรรณแสง, 2538, หน้า 92)

พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ทั้งมนุษย์และสัตว์ พืช จุลินทรีย์ ซึ่งเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นภายในร่างกายหรือภายนอกร่างกาย พฤติกรรมนี้สามารถสังเกตได้โดยตรงหรือใช้เครื่องมือวัดได้ หรืออาจสังเกตได้ในทางอ้อม เช่น การพูด การเคลื่อนไหว การทำงานของระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย การจำ การคิด ตลอดจนความรู้สึก ทักษะคติ (เฉลิมพล ต้นสกุล, 2541, หน้า 2)

พฤติกรรมสารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเชื่อมโยงบุคคลนั้น ให้เข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ พฤติกรรมสารสนเทศมีความหมายกว้างและเป็นการมองกิจกรรมของมนุษย์ในระดับมหภาค

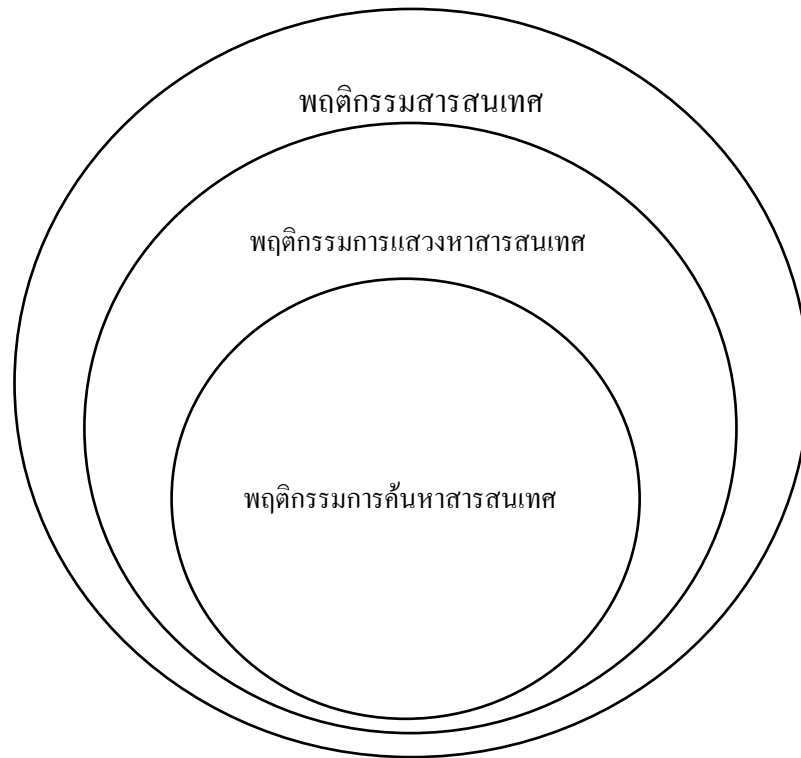
พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเกิดจากความต้องการพื้นฐานทั้ง 3 ด้านของมนุษย์ คือ ความต้องการทางกาย (ความหิว กระหาย) ทางอารมณ์ (ความอยากรู้ อยากเห็น ต้องการความสำเร็จ แสดงออก มีอำนาจเหนือผู้อื่น ต้องการการยอมรับจากสังคม) และทางสติปัญญา (ต้องการรู้และเข้าใจ เพื่อจัดระเบียบ วางแผน และมีทักษะเพื่อตัดสินใจ) และขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอื่น ๆ เช่น ที่ทำงาน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองด้วย (รุจเรขา วิทยาทนกุล, 2554)

ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ หมายถึง ตัวแบบที่อธิบายความสัมพันธ์ของพฤติกรรมสารสนเทศ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากความต้องการสารสนเทศ ผลที่ได้จากการแสวงหาอาจเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวก็ได้ ซึ่งผู้แสวงหาสารสนเทศอาจแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับผู้อื่น และสามารถถ่ายโอนไปยังผู้อื่นได้ด้วยเช่นกัน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศโดยยึดรูปแบบของ Wilson (2000, p. 50) เป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ 2 ตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson ในปี ค.ศ. 1981 และตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson ในปี ค.ศ. 1995 ดังนี้

พฤติกรรมสารสนเทศหมายถึงพฤติกรรมที่เชื่อมโยงบุคคลหนึ่งกับแหล่งสารสนเทศ โดยผ่านช่องทางของสื่อต่าง ๆ Wilson ได้มีการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศที่เกิดจากความต้องการสารสนเทศ โดยมีแนวคิดว่าการต้องการสารสนเทศนั้นอาจไม่ได้ทำให้บุคคลแสวงหาสารสนเทศเสมอไป เพราะอาจเกิดอุปสรรคขัดขวางไม่ทำให้บุคคลนั้นกระทำการแสวงหาสารสนเทศได้สำเร็จ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศจึงต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้ตั้งแต่เกิดความต้องการขึ้นมาไปจนถึงการแสวงหาสารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ ของแหล่งสารสนเทศจนจบกระบวนการ และควรถือเอาผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

Wilson ได้นำเสนอตัวแบบที่แสดงถึงพฤติกรรมสารสนเทศ โดยมีพฤติกรรมสารสนเทศอยู่ด้านนอกสุดเพราะกว้างและครอบคลุมพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ ทั้งนี้พฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศอยู่ด้านในสุดเนื่องจากเป็นพฤติกรรมระดับจุลภาค ดังแสดงในภาพ 2

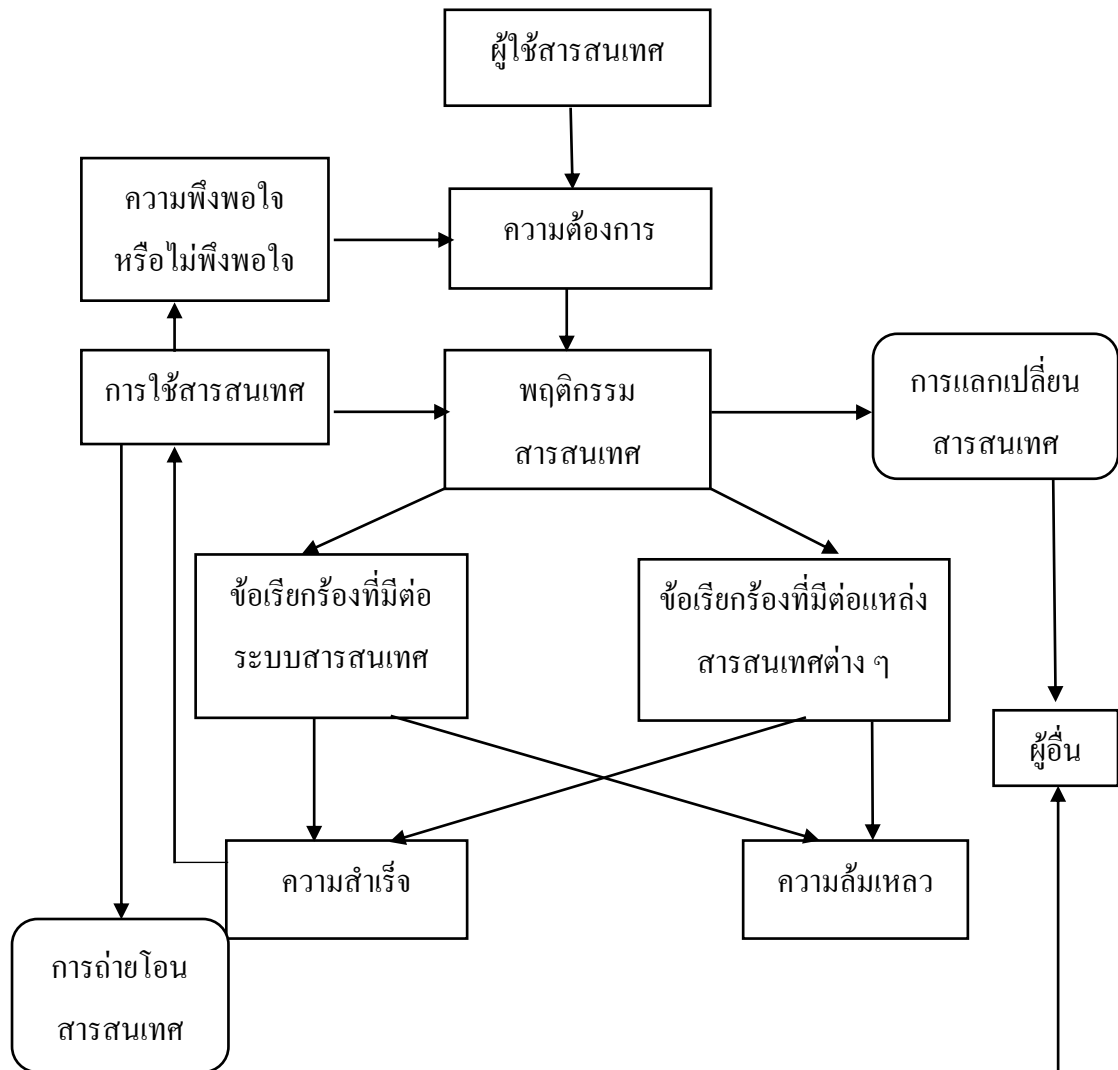
ภาพ 2 ตัวแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสารสนเทศ พฤติกรรม
การแสวงหา สารสนเทศ และพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศของ Wilson

ที่มา. จาก “Models in Information Behavior Research” by T. D. Wilson, 1999, *Journal of Documentation*, 5(33), p. 263

ซึ่ง Wilson ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ เป็นพฤติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศโดยมีความต้องการเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงตามด้วยการกระทำหรือพฤติกรรม ซึ่งบุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งสารสนเทศ อาจจะเป็น ห้องสมุด หรือ หนังสือพิมพ์ หรือ เว็บไซต์ ส่วนพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศนั้น เป็นพฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศ เช่น การใช้เมาส์ การใช้บัตรเครดิตในการค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หรือการพิจารณาสารสนเทศว่า เรื่องใดมีประโยชน์มากกว่ากัน และตรงกับความต้องการของตนหรือไม่ เป็นต้น

ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ Wilson ได้เสนอตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ ใน ค.ศ. 1981 ตัวแบบนี้มีพื้นฐานจากผลการศึกษาวิจัยผู้ใช้สารสนเทศนับตั้งแต่ช่วงหลัง สงครามครั้งที่สองในประเทศตะวันตก และการศึกษาวิจัยของ Wilson เองส่วนใหญ่ผู้ใช้ ที่ศึกษาเป็นกลุ่มนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยในสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัย แหล่งสารสนเทศสำคัญ ได้แก่ ห้องสมุด ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson (1999, p. 265) มีแนวคิดสำคัญดังนี้

1. พฤติกรรมสารสนเทศครอบคลุมพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ
2. พฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้นั้นมีจุดหลักต้นมาจากความต้องการสารสนเทศ (information need) ซึ่งในตัวแบบเรียกว่า “ความต้องการ”
3. เมื่อเกิดความต้องการผู้ใช้งานจึงต้องแสวงหาสารสนเทศ โดยใช้ระบบหรือบริการ สารสนเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบอย่างเป็นทางการหรือแหล่งสารสนเทศที่ไม่เป็น ทางการ
4. ในกระบวนการแสวงหาสารสนเทศผู้ใช้หรือผู้แสวงหาสารสนเทศยังอาจได้ สารสนเทศด้วยการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น (information exchange) และยังสามารถส่งหรือ ถ่ายโอนสารสนเทศที่ได้ไปให้ผู้อื่นด้วยเช่นกัน (information transfer)
5. ผลที่ได้จากการแสวงหาสารสนเทศอาจเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้นคือ สามารถหาสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของตนหรือไม่พบ หากหาไม่พบ อาจต้องย้อนกลับไปค้นหาสารสนเทศอีกครั้ง
6. หลังจากนั้นเมื่อได้สารสนเทศแล้วจะนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นสารสนเทศที่ได้จากแหล่งสารสนเทศใดก็ตาม ดังแสดงในภาพ 3

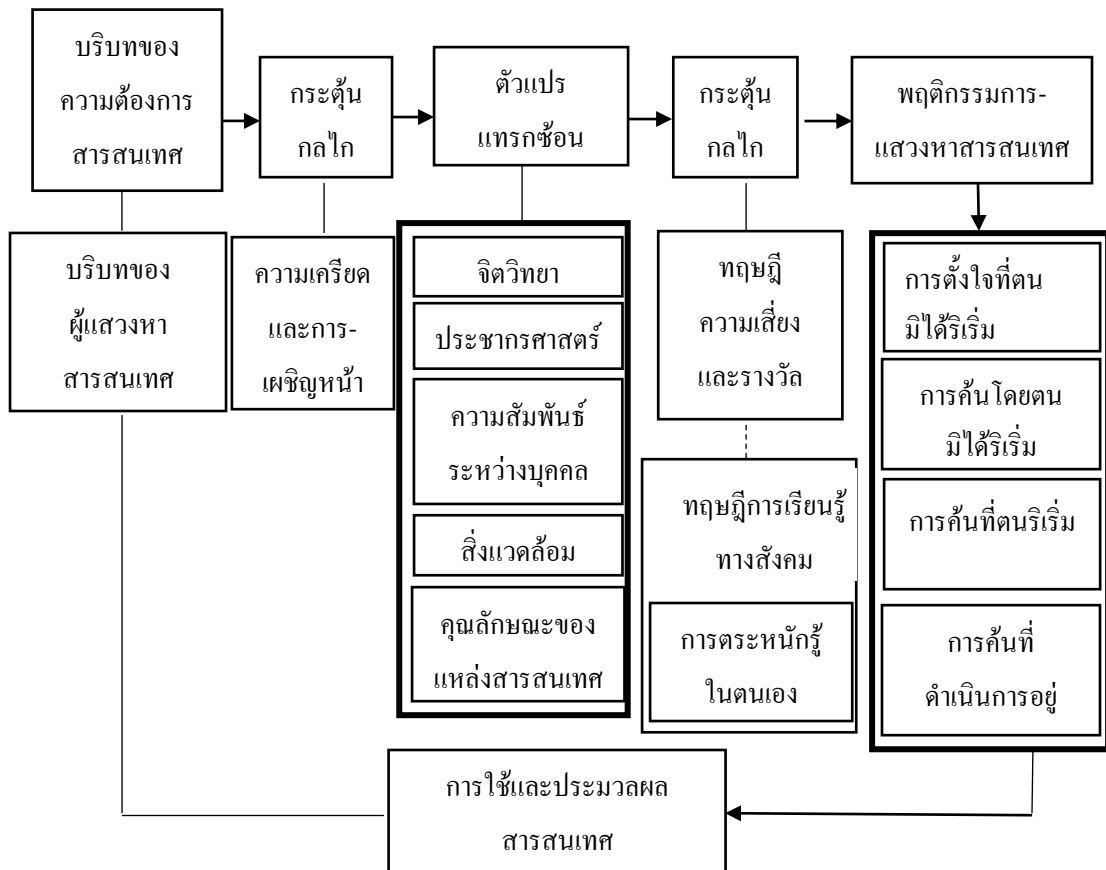
ภาพ 3 ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson

ที่มา. จาก “Models in Information Behavior Research” by T. D. Wilson, 1999, *Journal of Documentation*, 55(3), p. 253.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสารสนเทศ

Wilson (1999, p. 253) ได้กล่าวถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ เมื่อเผชิญความเครียดไว้ในตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศในปี ค.ศ. 1995 ไว้ ดังนี้

ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ ใน ค.ศ. 1997 Wilson ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศ ซึ่งได้นำทฤษฎีและแนวคิดของสาขาวิชาต่าง ๆ มาปรับปรุงตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศของเขา โดยได้ขยายและอธิบายพฤติกรรมสารสนเทศเพิ่มขึ้นจากเดิม โดยเรียกตัวแบบใหม่นี้ว่า “ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศ” เพื่อให้เป็นตัวแทนของพฤติกรรมสารสนเทศในเชิงมหภาค และอธิบาย การค้นหาสารสนเทศทั้งจากระบบสารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศ และจาก แหล่งอื่น ๆ เช่น การได้รับสารสนเทศจากสื่อมวลชน เป็นต้น ดังแสดงในภาพ 4

ภาพ 4 ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson

ที่มา. จาก “Models in Information Behavior Research” by T. D. Wilson, 1999, *Journal of Documentation*, 55(3), p. 253.

ตัวแบบทั่วไปของพฤติกรรมสารสนเทศมีลักษณะสำคัญ คือ

1. จุดเริ่มต้นที่นำไปสู่พฤติกรรมสารสนเทศ คือ “ความต้องการสารสนเทศ” โดยเน้นความต้องการของบุคคลผู้แสวงหาสารสนเทศนั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความต้องการสารสนเทศในบริบทของผู้แสวงหาสารสนเทศ (person-in-context)
2. ความแตกต่างระหว่างตัวแบบทั่วไปและตัวแบบเดิมของ Wilson ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ตัวแบบทั่วไประบุถึง “ตัวแปรแทรกซ้อน” (intervening variable) โดยถือว่าตัวแปรเหล่านี้อาจสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาสารสนเทศก็ได้ ตัวแปรแทรกซ้อนแบ่งออกเป็นหลายด้าน คือ

2.1 คุณลักษณะเฉพาะบุคคล (personal characteristic) เช่น ปัจจัยหรือคุณลักษณะด้านอารมณ์ ด้านพุทธิพิสัยหรือปัญญา (cognitive) ระดับการศึกษา และพื้นความรู้ของผู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นต้น

2.2 ตัวแปรด้านประชากร (demographic variable) เช่น อายุ เพศ เป็นต้น ผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะลักษณะทางประชากร (demographic characteristics) ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา และสถานทางเศรษฐกิจและสังคม โดยผู้รับข่าวสารที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันจะมีพฤติกรรม ความสนใจในการรับข่าวสารแตกต่างกัน ไปด้วย มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 อายุ เป็นคุณลักษณะทางประชากรอีกลักษณะหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่หรือตามวัยของบุคคล เป็นลักษณะประจำตัวบุคคลที่สำคัญมากในการศึกษาและวิเคราะห์ทางประชากรศาสตร์ โดยอายุจะแสดงถึงวัยวุฒิของบุคคล และเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถในการทำ ความเข้าใจในเนื้อหาและข่าวสาร รวมถึงการรับรู้ต่าง ๆ ได้มากน้อยต่างกันการมีประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาแตกต่างกัน อายุจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสนใจในประเด็นต่าง ๆ เช่น เรื่องการเมือง ความสนุกสนาน การเตรียมตัวสร้างอนาคต เป็นต้น นอกจากนั้น ก็จะชี้ให้เห็นอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไปในกลุ่มคนที่มีวัยต่างกัน เนื่องจากกระบวนการคิดและตัดสินใจที่ผ่านการกลั่นกรองจากประสบการณ์ของช่วงวัย ที่จะส่งผลต่อกระบวนการคิดและการควบคุมทางอารมณ์ของแต่ละช่วงอายุของบุคคล

จากการศึกษาของ Tarrance (อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546) พบว่า อายุที่เพิ่มขึ้นของเด็ก จะทำให้มีความคิดที่รอบคอบเพิ่มมากขึ้น อายุหรือวัยเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องความคิดและพฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อยและบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อตนเองมีอายุมากขึ้น (Myer อ้างถึงใน สุชา จันทรเฒ, 2544)

2.2.2 เพศ ลักษณะทางเพศ เป็นลักษณะทางประชากรที่บุคคลได้รับมาแต่กำเนิด ในประชากรกลุ่มใด ๆ ก็ตาม จะประกอบด้วยเพศชาย (male) และเพศหญิง (female) ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยเป็นสถานภาพที่มีมาแต่กำเนิด

ของบุคคล เพศจะเป็น ตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัย ก็มีความแตกต่างกัน ด้วยความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่ง และรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับ ข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี ให้เกิดจากการรับข่าวสารนั้นด้วย (Wilo & Yates อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546)

Mckee (อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546) ศึกษาพบว่า ผู้ชาย มีความสามารถทางการจำรูปทรงสิ่งของได้แม้ว่าจะต้องพลิกแพลงในท่าต่าง ๆ หรือสามารถ ที่จะเห็นความสัมพันธ์ ของ Space-Form ในจินตนาการได้ ส่วน Patel and Gordon (อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546) ศึกษาพบว่า เด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะสามารถ คล้อยตามผู้อื่น หรือถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าเด็กชาย สอดคล้องกับการวิจัยของ Kimber (อ้างถึงใน สุชา จันทรเฒ, 2544) ที่ศึกษาพบว่า เด็กหญิงสามารถรับสารและเลียนแบบ พฤติกรรมบุคลิกภาพของผู้อื่นได้ง่ายกว่าเด็กชาย ผลการศึกษาและวิจัยของ Bennett and Cohen (อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541) ที่ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของความแตกต่าง กันระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ยังพบว่าเพศชายมีความคิดหนักแน่นมากกว่าความคิด ของเพศหญิง แต่เพศหญิงจะมีความละเอียดอ่อนและรอบคอบในด้านความคิดมากกว่า เพศชาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการรับรู้ข่าวสาร การวิเคราะห์ข้อมูล และนำมาประยุกต์ใช้ ในการดำเนินชีวิตในขั้นต่อไปอีกด้วย

2.2.3 ระดับการศึกษา การศึกษาในที่นี้หมายถึงระดับการศึกษาที่ได้รับจาก สถาบันการศึกษา และที่ได้รับจากประสบการณ์ของชีวิต การศึกษาบ่งบอกถึงความสามารถ ในการเลือกรับข่าวสาร และอัตราการรู้หนังสือ ระดับการศึกษาจะทำให้คนมีความรู้ ความคิด ตลอดจนความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ กว้างขวางลึกซึ้งแตกต่างกันออกไป การศึกษา นอกจากจะทำให้บุคคลมีศักยภาพเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้เกิดความแตกต่างทางทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมอีกเช่นกัน

นอกจากนี้ ปรมะ สตะเวทิน (2546, หน้า 116) ยังได้กล่าวว่า การศึกษา เป็นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษา

ในระดับที่ต่างกัน ยุคสมัยที่ต่างกัน ระบบการศึกษาแตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน จึงมีความรู้สึกรู้สึก อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไปอีกด้วย

2.2.4 สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จะเป็นเครื่องชี้ถึงเรื่องที่กลุ่มจะสนใจรับรู้ข่าวสารบุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกัน ทั้งการประกอบอาชีพ รายได้ ศาสนา รวมไปถึงสถานภาพสมรสย่อมส่งผลต่อการรับสารที่แตกต่างกันด้วย (ธีระภัทร์ เอกพาณิชย์สวัสดิ์, 2551) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และครอบครัว รายได้ของบุคคลแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ แสดงถึงการมีศักยภาพในการดูแลตนเอง บ่งบอกถึงอำนาจการใช้จ่ายในการบริโภคข่าวสาร ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสที่ดีกว่าในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลตนเอง ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำจะมีความรู้การศึกษาต่ำ ทำให้มีข้อจำกัดในการรับรู้ เรียนรู้ ตลอดจนการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการดูแลตนเอง

2.2.5 อาชีพ จะบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของบุคคล ช่วงเวลาที่เปิดรับข่าวสาร เรื่องที่กลุ่มสนใจเช่น กลุ่มชาวนาก็จะสนใจเกี่ยวกับเรื่องข้าว ราคาข้าว ปุ๋ย เป็นต้น ในบางกรณี คนที่มีอาชีพอย่างหนึ่งแต่อาจจะไปรวมกลุ่มกับคนที่มีความรู้หนึ่งก็ได้ ซึ่งก็จะทำให้ความสนใจของเขาขยายวงกว้างออกไป

2.2.6 ศาสนาหรือกลุ่มความเชื่อในศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ อิสลาม หรือ ศาสนาคริสต์หรืออื่น ๆ ย่อมมีแนวคิด วัฒนธรรม ประเพณี และหลักการในการคิด ตัดสินใจต่อการรับสารแตกต่างกัน ตามรายละเอียดปลีกย่อยของศาสนา ดังนั้น การสื่อสาร หรือถ่ายทอดข้อมูลโดยการพิจารณาความแตกต่างทางศาสนาย่อมเป็นผลดีในการสามารถ ส่งสารให้แก่ผู้รับสาร ได้อย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้รับสารมากที่สุด

2.2.7 สถานภาพสมรส หมายถึง การครองเรือนซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น โสด สมรส หม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ ลักษณะความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือทางด้านศาสนา ย่อมมีอิทธิพลต่อสถานภาพการสมรส ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสารสถานภาพสมรสของบุคคลจะบ่งบอกถึงควมมีอิสระในการตัดสินใจ และอิทธิพลต่อกระบวนการคิดการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สตรีที่สมรสแล้วและสตรีที่ยังโสดย่อมมีกระบวนการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากสภาพครอบครัว และอิทธิพลของจำนวนบุคคลรอบข้าง (สารคดี.คอม, 2560)

2.3 ตัวแปรเชิงสังคมหรือระหว่างบุคคล (social/interpersonal variable) ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศจากบุคคลอื่นในสังคม เช่น ทักษะการสื่อสารของผู้ให้บริการสารสนเทศ เป็นต้น

2.4 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม (environmental variable) เช่น เวลาที่ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศ วัฒนธรรมซึ่งสะท้อนความเชื่อพื้นฐานของบุคคล เป็นต้น

2.5 คุณลักษณะของแหล่งสารสนเทศ (information source characteristic) เช่น การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศ เป็นต้น

3. การนำทฤษฎีด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ที่สำคัญ 3 ด้าน มาอธิบายกลไกในการก่อหรือกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศ (stress/coping theory) ทฤษฎีความเสี่ยงและรางวัล (risk/reward theory) และ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory)

3.1 ทฤษฎีด้านความเครียดและการรับมือความเครียดที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสารสนเทศความเครียดอาจเป็นภาวะที่สัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศ เช่น ความเครียดที่เกิดจากการไม่สามารถอธิบายเหตุผลแห่งความเจ็บป่วยของตนเป็นสิ่งผลักดันให้บุคคลต้องเผชิญปัญหา นั่นคือต้องแสวงหาสารสนเทศเพื่ออธิบายความเจ็บป่วยของตนและสาเหตุของความเจ็บป่วย

เมื่อร่างกายเกิดความเครียดจะทำให้ร่างกายแปรเปลี่ยนไป และจะเกิดการตอบสนองต่อตัวกระตุ้น ซึ่งเกิดขึ้นเป็นกลุ่มอาการทั้ง 3 ระยะ ได้แก่ (กิต บุญ, 2556)

3.1.1 ระยะเตือน (alarm reaction) เป็นปฏิกิริยาตอบสนองในช่วงแรกที่จะเกิดขึ้นเพียงระยะสั้น ๆ เป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของระบบประสาทอัตโนมัติซิมพาเทติกและต่อมพิทูอิทารีส่วนหน้า ระยะเตือนนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

3.1.1.1 ระยะช็อก (shock phase) เป็นระยะการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ปฏิกิริยาจะเกิดขึ้นเป็นอันดับแรกที่สมองส่วนคอร์เทกซ์ แล้วจึงส่งคลื่นประสาทมากระตุ้นต่อมพิทูอิทารีส่วนหน้า ประสาทอัตโนมัติซิมพาเทติก และต่อมหมวกไตตามลำดับ ทำให้มีการผลิตฮอร์โมนแคทีโกลามีนคอร์ติคอยด์ โคโรฟิค และโกนาโดโทรฟิคเข้าสู่กระแสเลือดเพิ่มขึ้น พบว่า มีการสลายโปรตีนของกล้ามเนื้อ การหลั่งน้ำย่อยในกระเพาะอาหารเพิ่มขึ้น และเซลล์ตับมีการหลั่งฮีตตามีนเพิ่มขึ้น มีน้ำและเกลือโซเดียมคั่งระหว่างเซลล์ระดับโปตัสเซียมในเลือดสูงขึ้น ซึ่งโปตัสเซียมที่สูงขึ้นนี้ จะมีผลกดสมองส่วนกลาง

ทำให้การดึงตัวของกล้ามเนื้อหัวใจลดลง หลอดเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อขยายตัว ในขณะที่ หลอดเลือดฝอยส่วนปลายตามผิวหนัง และช่องท้องหดตัว หากรุนแรงมาก ความดันโลหิต จะลดต่ำลงอาจมีอาการช็อคหรือหัวใจหยุดเต้นได้

3.1.1.2 ระยะต้านช็อค (countershock phase) เป็นระยะถัดจากระยะช็อค ต่อมาพิทูอิทารีจะขับฮอร์โมนคอร์ติโคโทรฟิกเพิ่มขึ้น ส่วนต่อมหมวกไตจะหลั่งฮอร์โมน กลูโคคอร์ติคอยด์เพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการเผาผลาญของร่างกายสูงขึ้นร่วมกับการเร่งของ ประสาทอัตโนมัติซิมพาเทติก อัตราการเต้นของหัวใจจะแรงและเร็ว ความดันโลหิตสูงขึ้น หายใจเร็ว มีอาการคลื่นไส้หรืออาเจียน ม่านตาขยาย และเหงื่อออกมากผิดปกติ

3.1.2 ระยะต่อต้าน (stage of resistance) ในระยะต่อต้านเลือดจะเจือจาง คลอไรด์สูง และเซลล์มีการซ่อมแซมทำให้น้ำหนักกลับเข้าสู่ปกติ แต่ถ้าสิ่งมีชีวิตนั้น ยังได้รับการกระตุ้นจากสิ่งทีก่อให้เกิดความเครียดอยู่ สิ่งมีชีวิตนั้นจะสูญเสียการปรับตัว

3.1.3 ระยะหมดกำลัง (stage of exhaustion) หากไม่ได้รับความช่วยเหลือ หรือประคับประคองจากภายนอกอย่างเพียงพอ กลไกในการปรับตัวจะล้มเหลว เกิดโรค และเสียชีวิตได้ในที่สุด

3.2 ทฤษฎีความเสี่ยงและรางวัลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ เช่น ในการแสวงหาสารสนเทศมีค่าใช้จ่ายในการแสวงหาสารสนเทศซึ่งนับเป็นความเสี่ยง ประเภทหนึ่ง บุคคลจึงต้องประเมินว่าค่าใช้จ่ายนั้น “คุ้ม” กับรางวัลหรือประโยชน์ที่จะ ได้รับหรือไม่ อย่างไร

Vroom (อ้างถึงใน สุชา จันทรเฒ, 2544) ได้นำเสนอรูปแบบของ ความคาดหวังในการทำงาน โดยมีความเห็นว่าเมื่อคนจะทำงานเพิ่มขึ้นจากระดับปกติ เขาจะคิดว่าเขาจะได้อะไรจากการกระทำนั้นหรือการคาดคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อเขา ได้แสดงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น เมื่อทำงานหนักขึ้นผลการปฏิบัติงานของเขาอยู่ในเกณฑ์ ที่ดีขึ้นทำให้เขาได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและได้ค่าจ้างเพิ่มขึ้น ค่าจ้างกับ ตำแหน่งเป็นผลของการทำงานหนักและเป็นรางวัลที่เขาต้องการเพราะทำให้เขารู้สึกว่า ได้รับการยกย่องจากผู้อื่นมากขึ้น แต่ถ้าเขาคิดว่าแม้เขาจะทำงานหนักขึ้นเท่าไรก็ตาม หัวหน้าของเขาก็ไม่เคยสนใจดูแลยกย่องเขาจึงเป็นไปได้ที่เขาจะไม่ได้รับการพิจารณา เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเขาก็ไม่เห็นความจำเป็นของการทำงานเพิ่มขึ้น

Vroom (อ้างถึงใน สุชา จันทรเฒ, 2544) ยังได้เสนอรูปแบบของความคาดหวังในการทำงานเรียกว่า VIE Theory ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในการอธิบายกระบวนการจูงใจของมนุษย์ในการทำงาน

$V = \text{Valance}$ หมายถึง ระดับความรุนแรงของความต้องการของบุคคลในเป้าหมายรางวัล คือ คุณค่าหรือความสำคัญของรางวัลที่บุคคลให้กับรางวัลนั้น

$I = \text{Instrumentality}$ หมายถึง ความเป็นเครื่องมือของผลลัพธ์ (outcomes) หรือรางวัลระดับที่ 1 ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ 2 หรือรางวัลอีกอย่างหนึ่ง คือ เป็นการรับรู้ในความสัมพันธ์ของผลลัพธ์ที่ได้ (เชื่อมโยงรางวัลกับผลงาน)

$E = \text{Expectancy}$ ได้แก่ ความคาดหวังถึงความเป็นไปได้ของการได้ซึ่งผลลัพธ์หรือรางวัลที่ต้องการเมื่อแสดงพฤติกรรมบางอย่าง (การเชื่อมโยงระหว่างผลงานกับความพยายาม)

โดยมีการสร้างความคาดหวัง เชื่อมโยงรางวัลกับผลงาน และเชื่อมโยงผลงานกับความพยายาม โดยแบ่งรางวัลออกเป็น 2 ประเภท คือ รางวัลภายนอก (extrinsic rewards) และรางวัลภายใน (intrinsic rewards)

3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ โดยเฉพาะการรับรู้สมรรถนะของตนเอง (perceived self-efficacy) ซึ่งสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหา บุคคลหนึ่งจะสามารถเผชิญปัญหาได้ดีเพียงไรขึ้นกับการรับรู้สมรรถนะของตนเอง หากเป็นผู้ที่รับรู้สมรรถนะของตนเองในระดับสูงย่อมสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างดี เช่น เมื่อเกิดเจ็บป่วยจะสามารถแสวงหาสารสนเทศเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของตนด้วยวิธีต่าง ๆ และจากแหล่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาสารสนเทศด้วยตนเอง การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศจากผู้อื่น หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองก็ตาม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนี้ เป็นแนวคิดของ Bandura (อ้างถึงใน สุชา จันทรเฒ, 2544, หน้า 28) ซึ่งมีความเชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น และการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่เหล่านั้นสามารถเรียนรู้ได้โดยประสบการณ์ตรง (เรียนจากผลของการกระทำ) หรือไม่ก็โดยการสังเกต (เลียนแบบ) โดย Bandura ได้กล่าวถึง ตัวกำหนดพฤติกรรมว่ามี 2 ประการ คือ ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เป็นสิ่งเร้า ซึ่งได้แก่เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อม และตัวกำหนดพฤติกรรมอีกประการหนึ่ง คือ ตัวกำหนดที่เป็นผล ซึ่งได้แก่

ผลของการกระทำ บุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลทางบวก และจะหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่จะได้รับผลทางลบ นอกจากนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม Bandura ยังได้กล่าวถึงการควบคุมพฤติกรรมด้วยปัญญาไว้ว่า การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลของการกระทำจะอยู่ในรูปของความเชื่อและความคาดหวัง ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญา ความเชื่อและความหวังนี้จะทำหน้าที่ควบคุมหรือกำกับการกระทำของมนุษย์ในเวลาต่อมา

ในตัวแทนพฤติกรรมสารสนเทศของ Wilson (1999, p. 255) ในปี ค.ศ. 1995 ยังได้กล่าวถึง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. การได้รับสารสนเทศโดยบังเอิญ (passive attention) การได้รับสารสนเทศจากรายการสารคดีทางวิทยุที่ตนฟังอยู่ แม้ว่าอาจไม่ได้มีเจตนาที่จะแสวงหาสารสนเทศแต่ถือว่าการได้รับสารสนเทศขึ้น
2. การค้นพบโดยบังเอิญ (passive search) หมายถึงการที่บุคคลหนึ่งได้รับสารสนเทศเรื่องหนึ่งในขณะที่กำลังค้นหาสารสนเทศอีกเรื่องหนึ่งที่ไม่อยู่ในความสนใจตั้งแต่แรก ดังนั้นสารสนเทศที่ได้รับไม่ใช่ที่ตนตั้งใจไว้แต่ถือว่าการได้รับสารสนเทศเช่นกัน
3. การค้นพบตรงตามที่ตั้งใจ (active search) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งมุ่งค้นหาสารสนเทศจากระบบสารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศหรือจากบริการสารสนเทศต่าง ๆ และพบตรงตามที่ตั้งใจไว้ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาวิจัยในสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์นั้นให้ความสนใจกับการแสวงหาสารสนเทศประเภทนี้ เพราะถือว่าเป็นพฤติกรรมสำคัญในการใช้ระบบสารสนเทศหรือบริการในสถาบันบริการสารสนเทศ
4. การค้นเพิ่มเติมในเรื่องที่รู้อยู่แล้ว (ongoing search) เป็นการค้นหาสารสนเทศในเรื่องที่ ผู้ค้นหรือผู้แสวงหาสารสนเทศมีความรู้หรือสารสนเทศอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการแสวงหาสารสนเทศ เพิ่มเติมเฉพาะด้าน เช่น เฉพาะเรื่องใหม่ ๆ หรือรายละเอียดเฉพาะเจาะจงที่ขาดหายไปเพิ่มเติมเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป Wilson ได้ถือว่า พฤติกรรมสารสนเทศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความต้องการสารสนเทศและต้องสัมพันธ์กับสถานะต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดภาวะที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการแสวงหาสารสนเทศก็ได้ นอกจากนี้บุคคลอาจจะได้รับสารสนเทศแตกต่างกันไป เช่น อาจจะได้รับโดยบังเอิญ อาจจะค้นพบโดยบังเอิญ อาจจะ

ค้นพบอย่างที่ตั้งใจไว้ อาจจะค้นรายละเอียดเพิ่มเติม เป็นต้น และเมื่อค้นหาสารสนเทศได้ บุคคลต้องประมวลผลในการใช้สารสนเทศเพื่อสนองความต้องการสารสนเทศของ บุคคลนั้นด้วย

แนวคิดในการเผยแผ่ธรรมะในพระพุทธศาสนา

พจนารถ สุพรรณกุล (2557) กล่าวถึง การเผยแผ่ธรรมะในพระพุทธศาสนาไว้ว่า

1. หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น คือ การขยายพระพุทธศาสนาออกไปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยหลักการ และกลวิธีต่าง ๆ ประกอบกับความน่าเชื่อถือของตัวบุคคล โดยมีหลักการดังนี้

- 1.1 หลักประโยชน์ 3 ยึดประโยชน์และความสุขของมหาชนเป็นที่ตั้ง
- 1.2 หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา
- 1.3 ศักยภาพของมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้ฝึกได้

2. หลักการวิเคราะห์ผู้รับสารตามแนวของพระพุทธศาสนา เป็นการแบ่งบุคคลตามระดับสติปัญญา

2.1 ความแตกต่างของบุคคล 4 ประเภท

2.1.1 อุกมตัตถุญญ ผู้มีปัญญาที่สามารถเข้าใจพระธรรมคำสอนได้ทันที เมื่อได้ฟัง เปรียบเสมือนดอกบัวเจริญเต็มที่ ผลิโพล่เหนือระดับน้ำ เติบโตที่จะบานได้ทันที เมื่อได้รับแสงจากดวงอาทิตย์

2.1.2 วิปจิตถุญญ ผู้สามารถเรียนรู้ได้เมื่อมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติม เปรียบเสมือน ดอกบัวที่ชูก้านมาถึงระดับพื้นน้ำรอที่จะโผล่พ้นน้ำในวันรุ่งขึ้นและเตรียมบานเมื่อได้รับแสงตะวัน

2.1.3 เนยยะ ผู้ที่อาจเรียนรู้ธรรมด้วยอาศัยความเพียรอย่างยิ่งยวดทั้งด้วยการฟัง การคิด การถาม การท่องบ่น เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ต้องการเวลาในการโผล่ขึ้นสู่พื้นผิวน้ำ เพื่อแบ่งบานในโอกาสต่อไป

2.1.4 ปทปรมะ ผู้ซึ่งไม่อาจเรียนรู้และเข้าใจในพระธรรมพิเศษ แม้จะฟัง คิด และท่องบ่น อย่างไรก็ดีตามเปรียบเสมือนบัวที่จมติดอยู่ใต้น้ำ

2.2 ความแตกต่างของบุคคลโดยจิตนิสัย คือ จิตนิสัย 6 ประการ ได้แก่ บางคนชอบสวยงาม (ราคะจิต) บางคนชอบใช้อารมณ์ หุนหัน พลันเล่น มักโกรธ (โทสะจิต) บางคนก็ปกติกุ่มหลงเร็ว (โมหะจิต) บางคนก็มีความเชื่อความศรัทธาโดยขาดปัญญา (ศรัทธาจิต) บางคนก็มีปกติใช้วิจารณ์ญาณ ก่อนรับฟัง (พหุทธิจิต) บางคนก็จัดอยู่ในพวกคิดมาก กังวลมาก หาข้อยุติได้ยาก (วิตกจิต)

3. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.1 อนุปวาโท ไม่ว่าร้ายใคร ไม่โจมตีใคร ไม่โจมตีศาสนาอื่น แต่ใช้ปัญญาบอกว่า พระพุทธศาสนาได้อย่างไร

3.2 อนุปมาโต ไม่ทำร้ายใคร ไม่ใช้กำลังเพื่อไปบังคับให้ใครเชื่อ ไม่ทำร้ายยึดหลักอหิงสาธรรม คือ ไม่เบียดเบียน ใช้ปัญญาในการอ้างเหตุผล จนกระทั่งผู้ฟังอยากลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเอง

3.3 ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร มีความสำรวมในศีลและมารยาท

3.4 มตฺตณฺณตา จ ภตฺตสฺมี รู้จักประมาณในการรับประทาน รวมไปถึงการใช้สอยปัจจัยสี่

3.5 ปนฺตณฺจ สยนาสนํ นํนฺนอนิน ที่สงบ

3.6 อธิจิตฺเต จ อาโยโค หมั่นฝึกสมาธิ

4. หลักการเกี่ยวกับเนื้อหาที่เผยแผ่

4.1 สอนจากรูปรธรรมไปหานามธรรม สอนจากสิ่งที่รู้เห็นได้ง่าย เข้าใจกันอยู่แล้วไปยังสิ่งที่รู้เห็นได้ยากหรือยังไม่เข้าใจ

4.2 สอนลุ่มลึกลงตามลำดับ การสอนเรื่องจริงที่เคยรู้ ไปสู่เรื่องจริงที่ผู้ฟังไม่เคยรู้มาก่อน

4.3 สอนด้วยอุปกรณ์เสริม ยกเรื่องที่มาแสดงให้ดู เพื่อผู้ฟังเห็นด้วยตา ด้วยหู

4.4 สอนตรงจุด ตรงประเด็น ไม่วกไปวนมาหรือสอนนอกนอกเรื่อง

4.5 สอนแต่พอดี สอนในสิ่งที่เขาอยากรู้ ไม่ได้สอนทุกเรื่อง

4.6 สอนมีเหตุมีผล ผู้ฟังตรองเห็นจริงตามได้

4.7 สอนสิ่งที่มีความหมาย เป็นประโยชน์ มีสาระแก่ผู้ฟัง

5. คุณสมบัติ (ภายนอก) ของผู้เผยแผ่ เช่น รูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ น้ำเสียง อากัปกิริยา การเคลื่อนไหว มารยาท เป็นต้น

6. คุณสมบัติ (ภายใน) ของผู้เผยแผ่

6.1 ปณิธาน พึงตั้งใจไว้ในใจของตนก่อนว่าจักกล่าวชี้แจงไปตามลำดับ เหตุการณ์ พร้อมยกเหตุผลให้สมจริงมาประกอบด้วยเมตตาจิต

6.2 ปฏิสัมภิตา ความเข้าใจปัญญา แดกฉานในอรรถ (เนื้อหาสาระ) เข้าใจในธรรม (อธิบาย ย่อหรือพิสดารได้) เข้าใจในหลักนิรุกติ (การซ้ำของในภาษา) และเข้าใจในหลักปฏิภาณ คือ ไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

6.3 พหูสูตร การได้ฟังมาก พังพินิจให้ขึ้นในใจของตนและ สามารถขบคิดได้ด้วยทฤษฎี คือ เห็นตามได้ด้วยเหตุผลที่เป็นจริง

6.4 การรู้จักแสดงธรรมไปตามขั้นตอน โดยเริ่มจากสิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา ไปจนถึงพิจารณาเห็นด้วยปัญญาภายในของตน

เนื้อหาของธรรมะในชีวิตประจำวัน

หลักศีลธรรมสำหรับชาวพุทธที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงประทานสั่งสอนไว้ มีมากมายหลายระดับ ทั้งที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตประจำวัน และระดับที่สูงขึ้นไป หากพุทธศาสนิกชนทุกคนล้วนแต่ตั้งมั่นอยู่ในคำสั่งสอนของท่าน ย่อมบังเกิดความสงบสุข ในการดำเนินชีวิต และในสังคมที่เราอาศัยอยู่อย่างแน่นอน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ล้วนแล้วแต่มาจากการที่ คนเราไม่ตั้งมั่นอยู่ในธรรมนั่นเอง (ศาลาธรรม, 2560)

ฉราวาสธรรม 4 คือ ธรรมสำหรับการครองเรือนในชีวิตของบุคคลทั่วไป ได้แก่

1. พุดจริงทำจริงและซื่อตรง (สัจจะ)
2. ฝึกหัดแก้ไขปรับปรุง (ทมะ)
3. อดทนตั้งใจและขยัน (ขันติ)
4. เสียสละ (จาคะ)

โอวาทปาติโมกข์ คือ ข้อธรรมย่ออันเป็นหลักหรือหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา 3 ประการ ได้แก่ ครั้นเมื่อพระอริยสงฆ์จำนวน 1,250 รูป ต่างมาประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน

โดยมิได้นัดหมายในวันเพ็ญเดือน 3 (วันมาฆบูชา) พระพุทธองค์ทรงประทานโอวาทปาติโมกข์ อันถือเป็นข้อธรรมที่เป็นประธานของคำสอนทั้งหลาย แก่พระอริยสงฆ์สาวก ดังต่อไปนี้

1. ไม่ทำความชั่วทั้งปวง
2. ทำความดีให้ถึงพร้อม
3. ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส

ธรรมคัมภีร์ของโลกรมี 2 อย่าง คือ

1. ความละอายใจในการทำบาป (หิริ)
2. ความเกรงกลัวผลของการทำชั่ว (โอตตปปะ)

อิทธิบาท 4 หรือธรรมที่ช่วยให้สำเร็จในสิ่งที่ประสงค์ ได้แก่

1. ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น (ฉันทะ)
2. ความเพียรเพื่อประกอบสิ่งนั้น (วิริยะ)
3. เอาใจฝึกฝนในสิ่งนั้นไม่วางธุระ (จิตตะ)
4. หมั่นตรិตรอง พิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น (วิมังสา)

มรรคมืองค์ 8 ได้แก่

เมื่อพระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้แล้วได้แสดงปฐมเทศนาโปรดแก่ ปัญจวัคคีย์ ทั้ง 5 (ผู้ที่เคยอุปฐากปรนนิบัติพระองค์มา ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ) เป็นครั้งแรก มรรคอันมืองค์ 8 นี้ เป็นข้อปฏิบัติแบบสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ที่ทรงโปรดแก่เหล่าปัญจวัคคีย์มี ดังนี้

1. สัมมาทิฐิ คือ มีปัญญาอันเห็นชอบ ได้แก่ การเห็นในอริยสัจ 4 คือ
 - 1.1 ทุกข์
 - 1.2 เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ (สมุทัย)
 - 1.3 ความดับทุกข์ (นิโรธ)
 - 1.4 ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ (มรรค)
2. สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ ได้แก่
 - 2.1 ดำริที่จะออกจากกาม (เนกขัมมะ)
 - 2.2 ดำริในการไม่พยาบาทปองร้ายผู้อื่น

2.3 คำรในการไม่เบียดเบียนผู้อื่น

3. สัมมวาจา คือ เจรจาชอบ ได้แก่ การเว้นจากวจีทุจริต 4 คือ ไม่ประพฤติชั่วทางวาจา อันได้แก่

3.1 ไม่พูดเท็จ (มุสาวาทา)

3.2 ไม่พูดส่อเสียด ชุ่ยงให้เขาแตกร้าวกัน (ปิสุณาย วาจา)

3.3 ไม่พูดคำหยาบคาย (ผรุสย วาจา)

3.4 ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ (สัมผัปปลาปา)

4. สัมมกัมมันตะ คือ ทำการงานชอบโดยประกอบการทำงานที่ไม่ผิดประเพณี ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม และเว้นจากการทุจริต 3 อย่าง ได้แก่

4.1 การเบียดเบียนฆ่าสัตว์ตัดชีวิต (ปาณาติบาต)

4.2 การลักขโมย และฉ้อฉลคดโกง แกล้งทำลายผู้อื่น (อทินนาทาน)

4.3 การประพฤติผิดในกาม (กามเมสุมิจจาจาร)

5. สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีวิตชอบ ได้แก่ การเว้นจากการเลี้ยงชีพในทางที่ผิด การประกอบสัมมาอาชีพ คือ

5.1 เว้นจากการค้าขายเครื่องประหารมนุษย์และสัตว์

5.2 เว้นจากการค้าขายมนุษย์ไปเป็นทาส

5.3 เว้นจากการค้าสัตว์สำหรับฆ่าเป็นอาหาร

5.4 เว้นจากการค้าขายน้ำเมา

5.5 เว้นจากการค้าขายยาพิษ

6. สัมมวายามะ คือมีความเพียรชอบ 4 ประการ ได้แก่

6.1 เพียรระวังมิให้บาปหรือความชั่วเกิดขึ้น

6.2 เพียรละบาปหรือความชั่วที่เกิดขึ้นแล้ว

6.3 เพียรทำกุศลหรือความดีให้เกิดขึ้น

6.4 เพียรรักษากุศลหรือความดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่

7. สัมมาสติ คือ ระลึกชอบ ได้แก่ การระลึกวิปัสสนา ได้แก่ การระลึกในกาย เวทนา จิต และธรรม 4 ประการ คือ

7.1 พิจารณากาย ระลึกได้เมื่อรู้สึกสบายหรือไม่สบาย พิจารณาลมหายใจ
เข้าออก

7.2 พิจารณาเวทนา ระลึกได้เมื่อรู้สึกสุข หรือทุกข์ หรือเฉย ๆ มีราคะ โทสะ
โมหะหรือไม่

7.3 พิจารณาจิต ระลึกได้ว่าจิตกำลังเศร้าหมองหรือผ่องแผ้ว รู้เท่าทันความนึกคิด

7.4 พิจารณาธรรมให้เกิดปัญญา ระลึกได้ว่าอารมณ์อะไรกำลังผ่านเข้ามาในใจ

8. สัมมาสมาธิ คือ ตั้งใจชอบ ทำจิตให้สงบระงับจากกิเลส เครื่องเศร้าหมอง ให้มี
อารมณ์แน่วแน่มั่นเป็นอันเดียว เพื่อให้จิตจดจ่อไม่ฟุ้งซ่าน หอารมณ์อื่นไม่มีโทษให้จิตยึด
จะได้ไม่พัวพันไปหลายทาง ได้แก่ การเจริญฌานทั้ง 4 คือ

8.1 ปฐมฌาน หรือฌานที่ 1

8.2 ทุติยฌาน หรือฌานที่ 2

8.3 ตติยฌาน หรือฌานที่ 3

8.4 จตุตถฌาน หรือฌานที่ 4

สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พจนารถ สุพรรณกุล (2557) กล่าวว่า ในปัจจุบันเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงผู้คน
ได้มากมาย ทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อโซเชียลมีเดีย แต่สำหรับสารสนเทศทางพระพุทธศาสนา
แล้วนั้น ยังคงต้องใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสารมวลชน เพราะความจำเป็นในการใช้สื่อเหล่านี้
ยังมีอยู่

มีการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต วัดต่าง ๆ
ได้จัดทำเว็บไซต์ขึ้นมาให้บริการจำนวนมาก เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบอินเทอร์เน็ต
จะเป็นปัจจัยสำคัญของการศึกษา ทุกคนจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีใน
การดำเนินชีวิตประจำวัน ในการทำงานและในการสนองความต้องการเพื่อให้ได้มา
ซึ่งความสุข แม้แต่คำสอนทางพระพุทธศาสนาบางอย่าง ก็พยายามตีความและอธิบาย
ด้วยเทคโนโลยี

ข่าวสารข้อมูลมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ข้อมูลและข่าวสารแพร่กระจายไปในเวลาอันรวดเร็ว ครอบคลุมไปทั่วโลก ทำให้โลกแคบลงเหมือนเป็นชุมชนเดียวกันเป็นหมู่บ้านเดียวกัน (global village) การเชื่อมโยงด้านสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาตนเอง ทำให้เข้าถึงแหล่งความรู้ที่ต้องการได้มากขึ้น เป็นระบบการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง ไม่จำกัดเวลา สถานที่ และเข้าถึงผู้คนได้มากที่สุด

อินเทอร์เน็ตถูกใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีเว็บไซต์ต่าง ๆ มากมาย และการเผยแพร่ธรรมะผ่านทางอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาพระพุทธศาสนาก็มีมากยิ่งขึ้นตามมาด้วย และมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ มากมาย การกระจายข้อมูลข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ตมีค่าใช้จ่ายต่ำ เมื่อเทียบกับช่องทางอื่น ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนั้น สื่ออินเทอร์เน็ตยังสามารถนำเสนอได้ทั้งข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ และสามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้ชมได้ด้วย ด้วยเหตุนี้เององค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกจึงหันมาใช้บริการอินเทอร์เน็ตจำนวนมาก

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะหากจะใช้วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบเดิมอาจล้าสมัยและเข้าไม่ถึงคนรุ่นใหม่ การเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน ที่บ้าน หรืออยู่ในต่างประเทศก็ตาม

เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางไปทั่วโลก ภายใต้บริบทและแนวโน้มของประชากรโลกที่จะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ หรืออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนั้น ประเทศไทยควรใช้เทคโนโลยี-สารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ความเป็นมา

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2555, หน้า 2) เกิดขึ้นหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 โดยหนุ่มสาวชาวพุทธกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ คุณเสถียร โพธิ์นันทะ, คุณบุญยง ว่องวานิช และคุณสุพจน์ แสงสมบุญณ์ ซึ่งมีความเป็นห่วงอนาคตของพระพุทธศาสนา และเห็นความจำเป็นที่จะต้องธำรงรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับคนรุ่นใหม่ต่อไป จึงได้จัดตั้งสมาคมทางพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนในประเทศไทย ทั้งนี้ในเบื้องต้นเรียกชื่อคร่าว ๆ ว่า กลุ่ม Young Buddhists Association--YBA ต่อมาท่านเจ้าคุณพรหมมุนี และหลวงเทพคุณานุศิษฎ์ พระผู้ใหญ่ซึ่งให้การสนับสนุนชมรมเสมอมา ได้ตั้งชื่อให้ว่า “คณะยุวพุทธิกะ” ซึ่งแปลว่า “เยาวชนผู้นับถือพระพุทธเจ้า” และมักถูกเรียกสั้น ๆ ว่า “คณะยุวพุทธฯ” โดยรับอนุญาตจากท่าน “สุชีโวภิกขุ” (สุชีพ ปุญญานุภาพ) เจ้าอาวาสวัดกันมาตุยาราม ซึ่งอยู่ในย่านเยาวราช ขอใช้สถานที่ในวัดกันมาตุยาราม เนื่องจากวัดอยู่ในใจกลางเมือง และสะดวกในการเดินทาง ในช่วงบ่ายวันอาทิตย์ในอุโบสถวัดกันมาตุยาราม คณะยุวพุทธิกะจะมีการไหว้พระสวดมนต์ การประชุม สนทนาธรรม แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ทำให้งานของคณะยุวพุทธิกะได้ขยายไปอย่างรวดเร็ว มีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแผ่และส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

1. เพื่อการศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้ธรรมะในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อปฏิบัติกิจทางพระพุทธศาสนา
3. เพื่อเผยแผ่และส่งเสริมหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
4. เพื่อชักจูงกันและกันให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและขยายวงกว้างไปยังมิตรสหาย

ภายนอก

ประชาชนและผู้หลักผู้ใหญ่ให้ความสนใจเข้าร่วมสนับสนุนงานของคณะยุวพุทธิกะมากขึ้น และทำให้การดำเนินงานรวดเร็ว และได้มีการดำเนินงานเพื่อขออนุญาตจัดตั้งสมาคมให้ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการในวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2493 ภายใต้ชื่อ “ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย” (Young

Buddhists Association of Thailand) โดยใช้ตัวย่อสั้น ๆ ว่า ยพส. (YBAT) ปี พ.ศ. 2503 ได้รับการโปรดเกล้าฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภายใต้ชื่อ “ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์” และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ และพระเจ้าลูกเธอทุกพระองค์เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ในสมาคมนี้ด้วย ปี พ.ศ. 2518 นายขวัญ เอี่ยมอ่อน ได้บริจาคที่ดินถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานให้สมาคมและได้เริ่มสร้างอาคารหลังแรกเมื่อปี พ.ศ. 2522 ต่อมาได้มีการจัดอบรมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2524 โดยคุณแม่สิริ กรินชัย เพื่อมุ่งเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่เยาวชนและผู้สนใจ และมีโครงการอบรมปฏิบัติธรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย และได้มีการขยายสาขาไปยังจังหวัดต่าง ๆ หลายจังหวัด

การบริหารและดำเนินงาน

ในปัจจุบันยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการบริหารงานโดยมีนายมณฑิธร รัตนาก เป็นนายกสมาคม และมีนายทศพร สุทธจินดา เป็นอุปนายกคนที่ 1 นายล้วนชาย ว่องวานิช เป็นอุปนายกคนที่ 2 นายกุลเวช เชนวัฒนวิทย์ เป็นอุปนายกคนที่ 3 และนางสาวนฤชล ศฤงคารศุภกุล เป็นอุปนายกคนที่ 4 มีวิสัยทัศน์ และพันธกิจดังนี้ (ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้นำในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่เยาวชนและผู้สนใจเพื่อเข้าร่วมศึกษาและปฏิบัติธรรมตามหลักวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 ให้เกิดศรัทธาและปัญญา เพื่อนำหลักธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางมั่นคงตลอดไป

พันธกิจ

1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการสมาคมอย่างมีประสิทธิภาพ และทันสมัย ได้มาตรฐานสากล
2. พัฒนาคุณภาพในการจัดอบรมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

3. ขยายและพัฒนาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่เยาวชน และสังคมให้ทันต่อสมัยในหลายช่องทาง
4. สร้างบุคลากรและเครือข่ายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง
5. สร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับสมาคม

กิจกรรมและการเผยแผ่ธรรมะ

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีการจัดกิจกรรมและการเผยแผ่ธรรมะในหลายรูปแบบ สำหรับผู้สนใจ 3 กลุ่ม ได้แก่ เด็กและเยาวชน สาธุชนและผู้สนใจทั่วไป และพระสงฆ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

ปฏิบัติธรรมเด็กและเยาวชน

1. หลักสูตรพัฒนาจิตยุวพุทธ (7-11 ปี)

โครงการอบรมพัฒนาจิตยุวพุทธ สำหรับเด็กอายุ 7-11 ปี มีจุดประสงค์ให้เด็กได้พัฒนาจิต เปี่ยมด้วยศีลธรรม ดำรงตนอย่างมีวินัย จิตใจเข้มแข็งอ่อนโยนและมีความสุข

2. หลักสูตรต้นกล้าพัฒนาจิต (7-11 ปี)

โครงการอบรมพัฒนาจิตยุวพุทธ สำหรับเด็กอายุ 7-11 ปี มีจุดประสงค์ให้เด็กได้พัฒนาจิต เปี่ยมด้วยศีลธรรม ดำรงตนอย่างมีวินัย จิตใจเข้มแข็งอ่อนโยนและมีความสุข

3. หลักสูตรยุวพุทธบุตร (11-13 ปี)

4. หลักสูตรยุวเนกขัมม (12-17 ปี)

การสอนจะเป็นการฝึกปฏิบัติธรรมโดยใช้หลักปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน 4 เรียนรู้การเจริญสติและหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ได้รับฟังสารธรรม โดยมีการเดินจงกรมสลับกับการนั่งสมาธิแบบเคลื่อนไหว 14 จังหวะ (ตามแนวทางของหลวงปู่เทียณ) มีการกำหนดอริยาบถใหญ่ย่อย พร้อมกับทำกิจกรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้รู้จักกายใจของตนเองและสังครรอบตัว อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

5. หลักสูตรต้นธารธรรม (10-17 ปี)

6. หลักสูตรเนกขัมมบารมี (18-25 ปี)

การสอนจะอาศัยสติปัญญา 4 เป็นหลัก ด้วยการเจริญกรรมสลับกับการนั่งสมาธิควบคู่ไปกับการกำหนดอิริยาบถย่อย พร้อมกับรับฟังธรรมายเกี่ยวกับการเจริญสติ และหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ผู้เข้าอบรมจะได้ฝึกการเจริญสติปัญญาเบื้องต้น และได้รับสารธรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

7. หลักสูตรครอบครัวคุณธรรม (7-18 ปี)

หลักสูตรครอบครัวคุณธรรมมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยสร้างความเข้าใจพื้นฐาน ธรรมะให้เกิดร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ทั้งนี้ หลักสูตรยังได้คำนึงถึงความแตกต่างของอายุทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ที่มีการเรียนรู้ที่ต่างกันตามขั้นพัฒนาการ ดังนั้น การจัดหลักสูตรจึงจะไม่นำทุกคนในครอบครัวมารวมกันเรียนในห้องเดียวกัน เพราะจะทำให้เกิดปัญหาความสนใจที่แตกต่างกัน แต่จะจัดให้มีกิจกรรมที่เหมาะสมทั้งของเด็กและผู้ปกครองในเวลาเดียวกัน เพื่อให้เด็กก็จะได้มีการเรียนรู้ในระดับที่เด็กทำได้ และผู้ใหญ่ก็จะได้รับประโยชน์จากเนื้อหาธรรมะอย่างเต็มที่ การจัดหลักสูตรจึงมีการเรียนแยกจากกัน ในบางชั่วโมง แต่จะร่วมกันในบางช่วง เพื่อสร้างความผูกพันให้เกิดในครอบครัวมากที่สุด

8. โครงการพัฒนาจิตเยาวชนแบบบูรณาการ (10-22 ปี)

เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาจิตเยาวชนชาย-หญิง อายุ 10-22 ปี ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ด้วยการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาอย่างเคร่งครัด คือ การรักษาศีล 8 และปฏิบัติวิปัสสนาตั้งแต่ 6-18 ชั่วโมง/วัน เพื่อพัฒนา ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ความอดทน ความมีระเบียบวินัย และมารยาทไทย เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและเป็นคนดีของสังคม จนถึงการอุทิศตนทำงานธรรมทาน ตั้งแต่ พี่เลี้ยง ธรรมบริกร ไปจนถึงผู้ช่วยวิทยากร เยาวชนชายสามารถเลือกจะเข้าโครงการสามเณรที่เข้มงวด มีจริยาวัตรที่เรียบร้อยงดงาม หรือปฏิบัติวิปัสสนาอย่างเดียว

โครงการฯ ได้จัดขึ้นให้เหมาะสมตามคุณสมบัติผู้สมัครที่แตกต่างกัน โดยใช้ช่วงเวลาปิดเทอมของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทั้งไทยและนานาชาติเป็นช่วง จัดโครงการ ตลอดทั้งปี

9. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน (7 ปีขึ้นไป)

โครงการสามเณรใจเพชร เป็นโครงการบรรพชาสามเณรที่ยากที่สุด (ในประเทศไทย) ผู้เข้าร่วมโครงการต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและคัดเลือก โดยการสอบนั่งสมาธิ นั่งคุกเข่าสวดมนต์ ความอดทน ความตั้งใจ ความมีระเบียบ เป็นเวลา 7 วัน และบรรพชาเป็นสามเณรที่เคร่งครัดในศีล มีจริยาวัตรที่เรียบร้อย ณ วัดอัมพวัน จ. สิงห์บุรี อีก 4 สัปดาห์ (ลาสิกขาก่อนไม่ได้)

ปฏิบัติธรรมสาธุชนและผู้สนใจทั่วไป

1. หลักสูตรเบื้องต้น
2. หลักสูตรระยะสั้น (1, 3, 5 วัน)
3. หลักสูตรพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข

เป็นการสอนที่เน้นการปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐานสี่ เพื่อพัฒนาจิตของผู้ปฏิบัติ เกิดปัญญา (การเห็นความจริง) และเกิดความสุขแก่ชีวิต ครอบครัว และสังคม ใช้การเดินจงกรม นั่งสมาธิ กำหนดอิริยาบถใหญ่ และย่อย โดยใช้คำบริกรรมภาวนา พอง ยุบ และหนอ เน้นการเคลื่อนไหวที่ช้า ๆ เพื่อให้สติมีการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ของการปฏิบัติ

นอกจากนั้นการแสดงธรรมจะมีการบรรยายธรรม โดยพระวิปัสสนาจารย์และ วิทยากรประจำหลักสูตร ที่พลัดเปลี่ยนมาบรรยายในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ และสร้างศรัทธาในการปฏิบัติธรรม ในช่วงการปฏิบัติธรรม จะมีการสอบอารมณ์ โดยพระวิปัสสนาจารย์ และวิทยากรคุณแม่สิริ กรินชัย เพื่อสำรวจ ความก้าวหน้า ในการปฏิบัติธรรมของผู้ปฏิบัติ 2 ครั้งต่อ 1 หลักสูตร

4. หลักสูตรเข้มข้น
5. หลักสูตรพัฒนาวิทยากร
6. หลักสูตรปฏิบัติธรรมสำหรับครู

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีปัญหาต่าง ๆ มากมาย ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ขาดที่พึ่งหรือหลักอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจอย่างแท้จริง ชมรมครู สอนพระพุทธศาสนา ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ ในฐานะที่เป็นองค์กรส่งเสริม การศึกษา และเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงเห็นสมควรที่จะส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

ด้วยการอบรมปฏิบัติวิปัสสนาและพัฒนาครูตามแนววิถีพุทธ เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อเยาวชนและสังคมส่วนรวมต่อไป

ปฏิบัติธรรมพระสงฆ์

1. โครงการอุปสมบทพระสงฆ์ปฏิบัติธรรมจำพรรษา

1.1 เพื่อให้ผู้มีจิตศรัทธาได้อุปสมบททดแทนพระคุณบูรพการี และได้ศึกษาการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัฏฐาน 4 ตลอดพรรษา

1.2 สนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ทางด้านวิปัสสนาธุระ

1.3 เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสังคมที่เปลี่ยนแปลงให้ได้ผล

2. โครงการวิปัสสนากรรมฐานสำหรับพระสงฆ์

สอนให้ปฏิบัติตามแนวมหาสติปัฏฐาน 4 (pong-yup) สมาคมได้จัดกิจกรรมเรียนธรรมขึ้นในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ได้แก่ โครงการศึกษาพระอภิธรรม การบรรยายพระสูตรต้นตปิฎก และการสอนภาษาบาลี โดยพระวิปัสสนาจารย์และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ สมาคมได้จัดการบรรยายธรรมหลากหลายโครงการ เพื่อให้สาธุชนได้มีโอกาสฟังธรรมและทำบุญในโอกาสต่าง ๆ เช่น ธรรมบรรยายจิตใสใจสบาย เทศน์มหาชาติ เทศน์ทศชาติ เทศน์พระมาลัย สาธยายพระไตรปิฎก มีกิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และสวดมนต์ข้ามปีเสริมมงคลชีวิต ประสทิธิพรปีใหม่ เป็นต้น

ปัจจุบันยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ร่วมเป็นสมาชิกและให้ความร่วมมือสนับสนุนองค์กรพระพุทธศาสนาภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้ (ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

1. องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พ.ศ.ล.) The World Fellowship of Buddhists ซึ่งปัจจุบันมีสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศไทย

2. องค์การยุวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (ย.พ.ศ.ล.) The World Fellowship of Buddhist Youth

3. สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พุทธิรัตน์ กมลชัยสกุล (2550) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารธรรมะเพื่อเยาวชน ผ่านเว็บไซต์ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของเว็บไซต์ธรรมะเพื่อเยาวชน มีการนำเสนอในรูปแบบมัลติมีเดียได้ค่อนข้างครบถ้วน โดยเว็บไซต์ Tamdee.net ได้นำเสนอในรูปแบบตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ และเสียง ในขณะที่เว็บไซต์ Budpage.com และ Jaisabai.com มีการนำเสนอเกือบครบถ้วนยกเว้นการใช้วิดีโอเพียงอย่างเดียว รูปแบบการนำเสนอของเว็บ Tamdee.net มีการนำเสนอที่หลากหลาย ได้แก่ ธรรมะออนไลน์ บทความ นิทาน การ์ตูน เกม เพลง ข่าว กระดานสนทนา ห้องสนทนา บทกลอน คำคม ในขณะที่เว็บไซต์ Budpage.com มีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายเช่นเดียวกัน ยกเว้นห้องสนทนาเพียงอย่างเดียว ส่วนเว็บไซต์ Jaisabai.com นั้น มีเพียงการนำเสนอรูปแบบบทความ นิทาน การ์ตูน เกม ข่าว คำคม คำกลอน บทกวีย่อพระราชดำรัส เป็นต้น ไม่มีการนำเสนอในรูปแบบธรรมะออนไลน์ เพลง กระดานสนทนา และห้องสนทนา รวมอยู่ด้วย เยาวชนมีความเห็นว่าความยาวของหน้าเว็บเพจไม่ควรเกินหนึ่งหน้า เพราะจะได้ไม่ต้องเลื่อนขึ้นลงไปดูข้อมูล ส่วนสีสนเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรใช้สีสดใสในโทนอ่อน เพราะจะทำให้ดูสบายตา และควรใช้สีเพื่อแบ่งแยกหมวดหมู่ให้ชัดเจน เยาวชนมีความเห็นว่าเว็บไซต์ควรมีภาพเคลื่อนไหว เพราะจะทำให้เว็บไซต์น่าดึงดูด และเว็บไซต์ควรเข้าถึงได้ง่าย ควรมีลักษณะเป็นสื่อผสมหรือมัลติมีเดีย โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีข้อความบอกเล่าเรื่องราวด้านธรรมะประกอบการนำเสนอภาพ และภาพควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ ขนาดของตัวหนังสือไม่ควรเล็กเกินไป และบางส่วนต้องการให้มีเสียงประกอบ เช่น เสียงน้ำไหล หรือเพลงบรรเลงฟังสบาย ๆ

ทรัพย์กุลธร อุทัยไพศาลวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง โครงการผลิตรายการธรรมะทางโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นเพื่อสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย จากการศึกษาพบว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่วัยรุ่นเปิดรับมากที่สุด หากมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมผ่านสื่อโทรทัศน์ ก็สามารถช่วยให้วัยรุ่นซึมซับคุณธรรม จริยธรรมได้ไม่มากนักน้อย แต่ปัจจุบันไม่มีรายการธรรมะที่มี

เนื้อหาเพื่อกลุ่มวัยรุ่นโดยเฉพาะ ทำให้วัยรุ่นไม่สนใจ และเข้าถึงได้น้อย วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารูปแบบของรายการธรรมะทางโทรทัศน์นั้นควรนำเสนอในรูปแบบรายการวาไรตี้ที่มีความหลากหลาย หรือละครซิทคอม เนื้อหาที่ควรเป็นหลักธรรมเบื้องต้นใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัยรุ่น หากเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงก็จะทำให้รายการน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และอาจไม่จำเป็นต้องมีพระเสมอไป

พัชรภา ตันติชูเวช และสินีนาก สุทธจินดา (2552) ศึกษาเรื่อง การใช้หนังสือธรรมะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชาจิตวิทยาเพื่อคุณภาพชีวิต จากการศึกษพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ทางจิตวิทยาภายหลังการอ่านหนังสือธรรมะเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา สูงกว่าคะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ทางจิตวิทยาก่อนการอ่านหนังสือธรรมะ เมื่อมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุมก่อนการอ่านหนังสือธรรมะในชั้นเรียนจิตวิทยาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่มีความแตกต่างกัน แต่หลังจากให้นักศึกษากลุ่มทดลองอ่านหนังสือธรรมะก่อนการเรียนในชั้นเรียนจิตวิทยาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตจนครบ 1 ภาคการศึกษา ในขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมไม่ได้อ่านหนังสือธรรมะ ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลองมีค่าเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

รัศมิ วงษ์เศรษฐกุล (2552) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อธรรมะจากพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเปิดรับสื่อธรรมะจากปัจจัยภายในตัวเอง คือ ต้องการความสุขสงบ ต้องการควบคุมอารมณ์ตนเอง ต้องการแก้ไขปัญหาวิตถิ/ต้องการลดอบายมุข ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ การอธิบายธรรมะที่เข้าใจง่ายของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และมีการแนะนำจากเพื่อนและญาติ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างติดตามผลงานมานาน 1-2 ปี มากที่สุดและมีพฤติกรรมเปิดรับสื่อด้านธรรมะจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือจากหนังสือธรรมะ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจคือรายการโทรทัศน์ หนังสือธรรมะ และวีดิทัศน์ เอ็มพีสาม กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์ได้แก่ เป็นแรงบันดาลใจ การได้รับความรู้สัจการเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เป็นต้น

ยุพิน ปาตาล (2553) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทครูในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามบทบาทของครู ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอ-สนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต วินัย และความรับผิดชอบ การปฏิบัติบทบาทครูเพศชายและครูเพศหญิงในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน การปฏิบัติตามบทบาทครูจำแนกตามตำแหน่งโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน

อิสราภรณ์ ลาดละคร (2554) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การนำสาร- ธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันและผลที่ได้รับจากการรับสารธรรมะของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ด้านพฤติกรรม การเปิดรับสื่อธรรมะจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อสารธรรมะ นาน ๆ ครั้ง ได้แก่ ทางโทรทัศน์ ทางวิทยุ ทางหนังสือพิมพ์ ทางนิตยสาร ทางวารสาร แผ่นพับ ทางบุคคล เช่น พระภิกษุ บิณฑูการดา ญาติ/พี่น้อง เพื่อน ทางอินเทอร์เน็ต คือ นาน ๆ ครั้ง และมี ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อสารธรรมะ คือ น้อยกว่า 10 นาที/ครั้ง ได้แก่ ทางโทรทัศน์ ทางวิทยุ ทางหนังสือพิมพ์ ทางนิตยสาร ทางวารสารแผ่นพับ ทางอินเทอร์เน็ต ส่วนช่วงเวลาในการเปิดรับสื่อสารธรรมะจะแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับความสะดวก ในการเข้าถึงข้อมูล โดยด้านความรู้ในสารธรรมะนั้นจะมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธรรมะ อริยสัจสี่ อริยมรรค 8 ประการ ข้อบัญญัติในศีล 5 ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ในส่วน ของการนำความรู้จากสารธรรมะไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน คือ หลักของความสะอาด ซึ่งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การอาบน้ำทุกเช้า และเย็น ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

การทดสอบสมมุติฐาน พบว่า คุณลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันจะมี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกัน ชนิดของสื่อในการเผยแพร่ธรรมะที่แตกต่างกันจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกัน และวิธีการถ่ายทอด

สารธรรมะแตกต่างกันจะมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้ด้านธรรมะไปปฏิบัติภายหลัง ได้รับการถ่ายทอดไม่แตกต่างกัน

พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิตร อธิปญฺโญ) (2554) ศึกษาเรื่อง *บทบาทพระสงฆ์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน: กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอคลอง จังหวัดแพร่* จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ในตำบลทุ่งแล้ง ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ตามหลักธรรม 8 ด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของท่านด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการเป็นพระสงฆ์นักพัฒนา และใช้แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของวัด พระสงฆ์ปรับปรุงพัฒนาวัด โดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมเสมอ และ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชน

ธนพร จุลศักดิ์ (2555) ศึกษาเรื่อง *การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี* จากการศึกษาพบว่า เฟซบุ๊ก แฟนเพจของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี มีการใช้มัลติมีเดียได้อย่างสมบูรณ์ทุกรูปแบบ มีเนื้อหาประเภทข้อคิด หลักธรรม คำสอน มากที่สุด ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการ 35 หัวข้อ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ และคล่องจอง จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี และที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี พบว่า มีความต้องการและความพึงพอใจใกล้เคียงกัน ซึ่งมีการใช้งานมา 3-9 เดือน โดยกลุ่มตัวอย่างจะเน้นไปที่การอ่านข้อความเพื่อทำ ความเข้าใจด้วยตนเอง หากพึงพอใจก็จะทำการกดถูกใจ และเห็นว่าข้อคิดคำคมนั้น เป็นประโยชน์ สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้

พรทิพย์ รักษ์ทอง (2555) ศึกษาเรื่อง *การจัดการหนังสือธรรมะในสังคมร่วมสมัย กรณีศึกษาล้านักพิมพ์อมรินทร์ธรรมะ* จากการศึกษาพบว่า หนังสือธรรมะแต่ละเล่ม ได้รับการคัดสรรต้นฉบับมาอย่างดี ต้นฉบับที่ไม่ผ่านมาตรฐานของสำนักพิมพ์ คือ

ต้นฉบับที่ไม่ตรงตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อต้นฉบับผ่านการคัดสรรแล้วต้องนำมาผ่านกระบวนการผลิตของสำนักพิมพ์ การผลิตหนังสือธรรมะสามารถทำให้หนังสือธรรมะแพร่หลายไปกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ผู้อ่านสามารถเข้าถึงหนังสือธรรมะได้สะดวกมากขึ้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของสำนักพิมพ์คือคนรุ่นใหม่ จึงมีการปรับปรุงรูปลักษณ์และเนื้อหาของหนังสือให้ทันสมัย เน้นความสวยงาม มีภาพประกอบ และมีสีสัน ขนาดกะทัดรัด มีเนื้อหาร่วมสมัย และเข้าใจง่าย

อนงค์ลักษณ์ คะเนนแน (2555) ศึกษาเรื่อง *แนวทางที่เหมาะสมของพระภิกษุในการเผยแผ่ธรรมะสำหรับเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร* จากการศึกษาพบว่า แนวทางการเผยแผ่ธรรมะของพระภิกษุนั้นคล้ายคลึงกัน แต่แตกต่างกันในรายละเอียดในการดำเนินงาน เป็นการเผยแผ่ธรรมะจากการเทศน์ การสั่งสอนอบรมด้วยงานเขียนจากสื่อสิ่งพิมพ์ และจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในการถ่ายทอดโดยตรง และถ่ายทอดผ่านสื่อ ปัญหาสรุปได้ 2 ประเด็นหลัก คือ ปัญหาโดยตรง ได้แก่ คุณสมบัติ วิธีการสอน เนื้อหา และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และปัญหาที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อให้แก่การเผยแผ่ธรรมะของพระภิกษุสงฆ์

ศาวดี วิสารทวิศิษฐ์ (2556) ศึกษาเรื่อง *ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อธรรมะกับความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอน ความเชื่อในพระพุทธศาสนา และการกระทำความดีตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร* จากการศึกษาพบว่า พุทธศาสนิกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนในระดับปานกลางมากที่สุด มีระดับความเชื่อในพระพุทธศาสนาที่ระดับเชื่อมากที่สุด และมีระดับการกระทำความดีตามแนวพระพุทธศาสนาที่ระดับเป็นประจำสม่ำเสมอมากที่สุด ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดรับสื่อธรรมะกับระดับความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอน แต่พบว่า ระดับการเปิดรับสื่อธรรมะมีความสัมพันธ์กับระดับความเชื่อในพระพุทธศาสนาและการกระทำความดีตามแนวพระพุทธศาสนาในทิศทางเดียวกัน ลักษณะสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นพุทธศาสนิกชนมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอน ความเชื่อในพระพุทธศาสนา และการกระทำความดีตามแนวพระพุทธศาสนาในทิศทางเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับ

หลักคำสอนแตกต่างกัน ขณะที่ อายุ รายได้ และอาชีพแตกต่างกันมีระดับความเชื่อ
ในพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน และ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพแตกต่างกัน
มีระดับการกระทำความดีตามแนวพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน

สุกานดา ปานเพชร (2556) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ
ของหนังสือธรรมะประยุกต์ สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้ว
กลยุทธ์ในการจัดทำหนังสือธรรมะเป็นเรื่องของเนื้อหา และการสื่อสารถึงแนวคิดธรรมะ
กลยุทธ์คือการออกแบบตัวสารในการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เนื่องจากเนื้อหา
และแนวคิดของธรรมะประยุกต์คือสาระสำคัญ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิด
กลยุทธ์น่านน้ำสีขาว ทำให้หนังสือธรรมะมีเนื้อหาสาระที่เน้นการส่งเสริมคุณธรรม
แก่ผู้อ่านและสังคม ที่ให้ความสำคัญกับการสรรหานักเขียนคุณภาพ เน้นความสวยงาม
สะอาดตา และสื่อถึงอารมณ์ความเป็นหนังสือธรรมะ

อิสระพงศ์ สุธรรม (2556) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
จากรายการธรรมะของสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชนของผู้ไปร่วมทำบุญ ณ วัดป่า-
บ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการเปิด
ฟังรายการ คือ ฟังไปด้วยทำงานอื่นไปด้วย โดยติดตามฟังรายการมากกว่า 2 ปีขึ้นไป
ซึ่งเปิดฟัง 5-6 วัน ต่อสัปดาห์ เป็นการเปิดฟังในช่วงเช้า (06.00-12.00 น.) ที่บ้านตนเอง
และมีการสนทนากับผู้อื่นทุกครั้งหลังเปิดฟังรายการ กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยใช้ประโยชน์ด้านสมาธิในระดับมากที่สุด กลุ่มตัวอย่าง
มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจต่อรายการธรรมะจากโครงการ
ช่วยชาติอยู่ในระดับมากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์กับความพึงพอใจ
พบว่า มีความสัมพันธ์กัน

กมลพรรณรัตน์ ดิษบรรจง (2558) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเผยแพร่ธรรมะ
ในพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยแก่พุทธศาสนิกชน จากการศึกษาพบว่าพระสงฆ์
ไทยเผยแพร่ธรรมะแก่พุทธศาสนิกชนด้วยรูปแบบ ดังนี้ (1) สื่อบุคคล ได้แก่ การเทศน์
การบรรยาย การสนทนา การตอบปัญหาและการจัดกิจกรรม (2) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่
หนังสือ พ็อกเก็ตบุ๊ก หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร (3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่
อินเทอร์เน็ต เฟซบุ๊ก อินเทอร์เน็ต ไลน์ ทวิตเตอร์ ซีดี ดีวีดี วีซีดี วิทยุ โทรทัศน์ และโทรศัพท์มือถือ

ในการเผยแพร่ธรรมะด้วยรูปแบบดังกล่าวยังมีวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและจริตของคนในแต่ละวัย รูปแบบของสื่อแต่ละชนิดจะมีลักษณะเฉพาะที่สร้างความสนใจให้กับคนเฉพาะกลุ่มได้ดี ปัญหาและอุปสรรคของการเผยแพร่ มีการใช้ภาษาบาลีมากเกินไปในการเทศน์ พระสงฆ์ที่มีเทคนิคการเทศน์ที่สนุกและเผยแพร่เชิงรุกมีน้อย ประกอบกับมีการกีดกันรับนิมนต์จำนวนมาก ระยะเวลาการเทศน์มีจำกัดและไม่ต่อเนื่อง ปัญหาด้านเศรษฐกิจทำให้พุทธศาสนิกชนเหินห่างจากการเข้าวัดกิจกรรมภายในวัดจึงไม่ได้รับการตอบสนอง ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือที่วางจำหน่ายมีราคาแพง ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อของพุทธศาสนิกชนชั้นกลางและชั้นรากหญ้า เนื่องจากเทคโนโลยีมีราคาแพง ประกอบกับเนื้อหาที่เผยแพร่ไม่ตรงกับความต้องการของพุทธศาสนิกชนเฉพาะคน

งานวิจัยต่างประเทศ

Mitra Bhikkhu (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาธรรมะ: การส่งต่อและการกำหนดค่าใหม่ในธรรมเนียมของพุทธศาสนิกชนชาวศรีลังกาในเมืองโตรอนโต จากการศึกษาพบว่า อิทธิพลของวัฒนธรรมในธรรมเนียมของพุทธศาสนิกชน ไม่ได้มีอยู่แค่ในเมืองโตรอนโตเท่านั้น แต่ยังมีในกัวลาลัมเปอร์ และใน โคลัมโบ ตามที่เราสังเกตได้ ผู้ประกอบศาสนพิธีชาวบังกลาเทศในโตรอนโตมีการแสดงวาทะว่าการบวชหรืออุปสมบทเป็นการชั่วคราวช่วยให้เข้าใจตนเองมากขึ้น โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบศาสนพิธีเข้าร่วมในการปฏิบัติ และยังระบุประโยชน์ของการปฏิบัติในแง่ของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและการเปลี่ยนแปลงภายใน การอุปสมบทชั่วคราวเป็นการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ส่วนฆราวาสสนับสนุนให้พิจารณาจากการปฏิบัติธรรม ผู้ที่สนับสนุนการปฏิบัติตามพระพุทธศาสนาในศรีลังกายืนยันว่าการบวชชั่วคราวช่วยให้ผู้เข้าร่วมฝึกฝน มีประสบการณ์ และมีสติปัญญา ชาวพุทธศรีลังกาพลัดถิ่นในกัวลาลัมเปอร์ได้จัดสรรการบวชชั่วคราวเป็นส่วนขยายของการศึกษาศาสนาพุทธสำหรับฆราวาสตั้งแต่ ปีพ. ศ. 2519 นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแม่ชีเพื่อให้โอกาสกับหญิง ส่วนในโคลัมโบการบวชชั่วคราวยังอยู่ภายใต้การทดลองและการพิจารณา ชาวพุทธบังกลาเทศร่วมกับชาวพุทธศรีลังกาในโตรอนโตได้จัดสรรให้มีการอุปสมบทชั่วคราว แต่มีเพียงไม่กี่คนที่ให้ความสนใจ ประเพณีชาวพุทธ

ในโตรอนโตสามารถรักษาความเชื่อมั่นในธรรมชาติไว้อย่างมั่นคงแต่ไม่สามารถจำกัดขอบเขตการศึกษาของธรรมชาติได้

Saleh and Lasisi (2010) ศึกษาเรื่อง “Information Needs and Information Seeking Behavior of Rural Women in Borno State, Nigeria” จากการศึกษาพบว่า ผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นชาวนบตในประเทศไนจีเรียส่วนใหญ่กระจายไปทางตอนเหนือของประเทศ โดยแหล่งที่มาและช่องทางของข้อมูลของผู้หญิงในชนบทที่ใช้ในการแสวงหาสารสนเทศส่วนใหญ่ไม่เป็นทางการ พวกเขาพึ่งพาข้อมูลที่ได้จากเพื่อนญาติสามีลูกชายและลูกสาวและสตรีในตลาด เพราะแหล่งข้อมูลเหล่านี้มีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังสามารถเห็นว่าอยู่ในรูปแบบของหลักการของความพยายามอย่างน้อยที่สุด ผู้หญิงในชนบทแทบจะไม่แสวงหาข้อมูลอย่างเป็นทางการผ่านทางแหล่งที่มาหรือช่องทางทางโทรศัพท์หรือทางวิทยุ พวกเขาเป็นกลุ่มที่ทำงานหนักและมีไหวพริบซึ่งหากได้รับการจัดการอย่างถูกต้องอาจเป็นแรงผลักดันที่รัฐบาลต้องการเพื่อให้บรรลุโครงการบูรณาการการพัฒนาชนบท อย่างไรก็ตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาความตระหนักด้านข้อมูลข่าวสารของสตรีในชนบทด้วยการจัดหากลไกการส่งข้อมูลอย่างเป็นทางการมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

Niu and Hemminger (2011) ศึกษาเรื่อง “A Study of Factors that Affect the Information-Seeking Behavior of Academic Scientists” จากการศึกษาพบว่า มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลเฉพาะของนักวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ประชากรศาสตร์ จิตวิทยา บทบาทที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ตำแหน่งทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของพฤติกรรมการสารสนเทศ ปัจจัยอื่น ๆ ที่มักมีบทบาท คือ เพศ และความมีระเบียบวินัย แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันที่ระดับวินัย ดังนั้น มันยากที่จะแนะนำกลยุทธ์การสนับสนุนที่แตกต่างกันตามเกี่ยวกับการจัดกลุ่มแผนกหรือแผนกต่าง ๆ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกควบคุมโดยสิ่งที่ห้องสมุดและบริการข้อมูลต่าง ๆ เช่น ระยะเวลาไปยังห้องสมุด ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่และอื่น ๆ การวิเคราะห์ปัจจัยใช้เพื่อลดปริมาณของข้อมูลให้กระชับและเข้าใจได้ นอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าวแล้ว พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคคลที่ไม่สามารถอธิบายได้ง่ายจากปัจจัยต่าง ๆ ในการศึกษา

จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษาผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธนิคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มุ่งศึกษาการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของบุคคลที่เข้าปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (ข้อมูลเชิงปริมาณ)

ประชากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดทั้งปี 2560 จำนวน 5,000 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973, pp. 727-728) จากประชากร 5,000 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (ข้อมูลเชิงคุณภาพ)

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) เนื่องจากเป็นวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความคิดและทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถค้นหาและรวบรวมความรู้เชิงลึกตามประเด็นที่ต้องการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดทั้งปี 2560 จำนวน 5,000 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 48 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษาผู้ปฏิบัติธรรมของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) ของผู้ปฏิบัติธรรม โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

แบบสอบถาม

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. ศึกษาค้นคว้า หนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และตัวแปรที่ต้องการวัด นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอกณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และนำมาคำนวณค่า Index of Item Objective Congruence--IOC โดยคัดเลือกรายข้อที่มีค่ามากกว่า 0.5 ไว้ และแก้ไขปรับปรุงข้อที่มีค่าน้อยกว่า พร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของแบบสอบถามให้ได้คุณภาพ วิทยานิพนธ์การวิจัย 5 ท่าน มีดังนี้

4.1 นางสาวสุทมาส ศัสตุล บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

4.2 อาจารย์นิพา ผลสงเคราะห์ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

4.3 อาจารย์ธรา จันทรอนุ อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

4.4 นางสาววันดี มีดี บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

4.5 ว่าที่ร้อยตรีหญิง นิธิมา แก้วมณี บรรณารักษ์ปฏิบัติการ ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

5. การทดลองใช้แบบสอบถาม (try out) กับผู้เข้าอบรมที่ยุวพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ และนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 3 โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.924 และปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา และสาขาอาชีพ ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) และแบบเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 การรับสารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 3 ประโยชน์จากการรับสารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert scale) สำหรับมาตราวัดประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ดังนี้ (พิสนุ พงศ์ศรี, 2554, หน้า 193)

คะแนน 5 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (open-ended question)

แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้เข้าปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

2. ศึกษาค้นคว้า หนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและนำมาปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์

4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัย ซึ่งแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์ ชื่อสถานที่ทำงาน หมายเลขโทรศัพท์ และชื่อผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษาผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้ตอบด้วยตนเอง (self-administered questionnaire) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน พ.ศ. 2560 จำนวน 238 ชุด และระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2560 จำนวน 132 ชุด รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 370 ชุด และแบบสัมภาษณ์ 48 ชุด การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหงถึงผู้อำนวยการฝ่ายบริหารยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามให้ตอบด้วยตนเอง (self-administered questionnaire) ไปแจกกับผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ระหว่างเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน พ.ศ. 2560 และเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2560

3. นำแบบสัมภาษณ์สำหรับการรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่งให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อทราบคำถามล่วงหน้าและเตรียมคำตอบไว้ แล้วจึงนัดวันและเวลาในการสัมภาษณ์

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และทำหนังสือตอบขอบคุณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์สำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (percentage)

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับประโยชน์จากการรับสารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรมของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (arithmetic mean-- $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ซึ่งแปลค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2555, หน้า 113-116; บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121-127)

ระดับ 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ระดับ 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ระดับ 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 3.51-4.50 หมายถึง มาก

ระดับ 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 4 มาจัดกลุ่มความคิดเห็น

4. การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติอ้างอิง (inferential statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย และการยอมรับสมมติฐานการวิจัยเมื่อผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.1 ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีเพศต่างกัน มีการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ t test

4.2 ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีอายุต่างกัน มีการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance--ANOVA)

4.3 ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance--ANOVA)

4.4 ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีสาขาอาชีพต่างกัน มีการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance--ANOVA)

4.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาอาชีพ ของผู้ปฏิบัติธรรมกับการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square)

4.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับสารสนเทศด้านธรรมะกับการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square)

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

1. นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาคสนามมาอ่านหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้ และพิจารณาประเด็นที่สำคัญ แล้วตีความพร้อมทำการดึงข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการปฏิบัติธรรมของผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

2. นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาไว้กลุ่มเดียวกัน จากนั้นทำการกำหนดข้อความสั้น ๆ เพื่อใช้เป็นมโนทัศน์ หรือหัวข้อสรุปแนวคิดที่สะท้อนความหมายสำคัญ แล้วจึงนำหัวข้อสรุปแนวคิดที่มีความหมายคล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน

มาจัดเป็นกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดต่าง ๆ (conceptual catagories) เพื่อให้เป็นหน่วยความหมายของข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และมีความเป็นนามธรรมมากขึ้น

3. ใช้การเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำสำคัญที่ได้ เพื่อแสดงถึงความชัดเจนของทัศนคติต่อการปฏิบัติธรรมของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการคำนวณหาค่า Index of Item Objective Congruence--IOC (สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2554, หน้า 179-186)

1.2 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในตอนต้นที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert scale) โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 116-119; สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, 2554, หน้า 128-132)

2. สถิติพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ความถี่ (frequency)

2.2 ร้อยละ (percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmethic mean-- $\bar{X}$)

2.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

3. สถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample) โดยใช้สถิติ t test

3.2 การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance-- F test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

3.3 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ในกรณีที่ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 โดยใช้วิธีของ (Least Significant Difference--LSD)

3.4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษา ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 370 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ทุกฉบับสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การรับสารสนเทศด้านธรรมะ

ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายของสัญลักษณ์ ดังนี้

n	แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย (mean)
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
F	แทน การแจกแจงแบบ F (F test)
t	แทน การแจกแจงแบบ t (t test)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (mean square)
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
p	แทน คำนัยสำคัญทางสถิติของการทดสอบ
χ^2	แทน ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square)
Sig.	แทน คำนัยสำคัญทางสถิติ (significance)
*	แทน การมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	38	10.27
หญิง	332	89.73

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	264	71.35
30-39 ปี	35	9.46
40-49 ปี	26	7.03
50 ปีขึ้นไป	45	12.16
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	13	3.51
มัธยมศึกษา	258	69.73
ปริญญาตรี	75	20.27
สูงกว่าปริญญาตรี	24	6.49
สาขาอาชีพ		
ข้าราชการ	11	2.97
พนักงานเอกชน	58	15.68
ธุรกิจส่วนตัว	31	8.38
นักเรียน/นักศึกษา	239	64.59
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	31	8.38
รวม	370	100.00

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ชุมพุทธนิคมแห่ง-
ประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 370 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 332 คน คิดเป็น
ร้อยละ 89.73 และเพศชายจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.27 ส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 30 ปี
จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 71.35 รองลงมาคืออายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 45 คน คิดเป็น
ร้อยละ 12.16 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 69.73
รองลงมาคือ ปริญญาตรีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.27 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/
นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 64.59 รองลงมาได้แก่ พนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 15.68

ตอนที่ 2 การรับสารสนเทศด้านธรรมะ

ผู้วิจัยได้สอบถามพฤติกรรมการรับสารสนเทศด้านธรรมะของกลุ่มอย่างซึ่งเป็น ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เกี่ยวกับ การเข้าถึงสื่อสารสนเทศด้านธรรมะ การแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะ ช่องทาง การเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ ลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ การเข้าร่วม กิจกรรมจากหน่วยงานต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมและการได้รับสารสนเทศด้านธรรมะ จากยุวพุทธิกฯ (ดูตาราง 2-8)

ตาราง 2

จำนวนและร้อยละของการเข้าถึงสื่อสารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม

ประเภทของสื่อสารสนเทศ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
โทรทัศน์	181	48.92
วิทยุ	64	17.30
หนังสือพิมพ์	11	2.97
วารสาร/นิตยสาร	49	13.24
หนังสือ	182	49.19
ซีดี	40	10.81
อื่น ๆ	73	19.73

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อที่เป็นหนังสือ จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 49.19 รองลงมาคือจากสื่อโทรทัศน์ จำนวน 181 คน คิดเป็น ร้อยละ 48.92 เว็บไซต์ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 25.14 และวิทยุ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 ตามลำดับ

ตาราง 3

จำนวนและร้อยละการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม

การแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมชาติ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
ครู/อาจารย์	199	53.78
พระสงฆ์	173	46.76
แม่ชี	136	36.76
บิดา/มารดา	143	38.65
เพื่อน	120	32.43
ผู้ปฏิบัติธรรม	68	18.38
ญาติพี่น้อง	94	25.41
อื่น ๆ	26	7.03

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธนิคมแห่ง-
ประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศด้านธรรมชาติจากครู/อาจารย์
จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 53.78 รองลงมาคือ จากพระสงฆ์ จำนวน 173 คน คิดเป็น
ร้อยละ 46.76 จากบิดา/มารดา จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 38.65 จากแม่ชี จำนวน
136 คน คิดเป็นร้อยละ 36.76 และการแลกเปลี่ยนธรรมชาติจากเพื่อน จำนวน 120 คน
คิดเป็นร้อยละ 32.43 ตามลำดับ

ตาราง 4

จำนวนและร้อยละช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมชาติผ่านสื่อออนไลน์ของผู้ปฏิบัติธรรม

ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมชาติ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
โซเชียลมีเดีย	239	64.59
อีเมล	13	3.51
เว็บไซต์	93	25.14
ยูทูป	163	44.05
อื่นๆ	10	2.70
อื่น ๆ	19	5.14

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมชาติผ่านโซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก, ไลน์) จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 64.59 รองลงมาคือ ยูทูป จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 44.05 และเว็บไซต์ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 25.14 ตามลำดับ

ตาราง 5

จำนวนและร้อยละลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม

ลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมชาติ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ	126	34.05
ไม่ได้ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ	169	45.68
กำลังค้นหาด้านอื่นแต่พบสารสนเทศด้านธรรมชาติ	85	22.97
อยู่ระหว่างการค้นหารายละเอียดเพิ่มเติม	64	17.30
อื่น ๆ	12	3.24

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ค้นพบสารสนเทศด้านธรรมชาติโดยบังเอิญ

อย่างไม่ได้ตั้งใจ จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 45.68 รองลงมาคือ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 34.05 ตามลำดับ

ตาราง 6

จำนวนและร้อยละการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัด โดยหน่วยงานต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติธรรม

การเข้าร่วมกิจกรรมจากหน่วยงานต่าง ๆ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
วัด	184	49.73
โรงเรียน/มหาวิทยาลัย	243	65.68
หน่วยงานของรัฐ	9	2.43
ชมรม/สมาคม	84	22.70
ชุมชน	40	10.81
หน่วยงานเอกชน	13	3.51
อื่น ๆ	15	4.05

จากตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยโรงเรียน/มหาวิทยาลัย จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 65.68 รองลงมาคือ กิจกรรมธรรมะของวัด จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 49.73 และกิจกรรมธรรมะของชมรม/สมาคม จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 ตามลำดับ

ตาราง 7

จำนวนและร้อยละช่องทางการรับรู้โครงการอบรมธรรมะของยุวพุทธฯ ของผู้ปฏิบัติธรรม

ช่องทางการรับรู้โครงการของยุวพุทธฯ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
หนังสือ	32	8.65
เว็บไซต์	85	22.97
วารสาร/นิตยสาร	40	10.81
ใบปลิว	50	13.51
รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์	9	2.43
สื่อบุคคล	175	47.30

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากยุวพุทธฯ จากสื่อบุคคล จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 47.30 รองลงมาคือ เว็บไซต์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 22.97 และใบปลิว จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.51 ตามลำดับ

ตาราง 8

จำนวนและร้อยละการเข้าร่วมกิจกรรมกับยุวพุทธฯ ของผู้ปฏิบัติธรรม

กิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธฯ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
การปฏิบัติธรรม	315	85.14
การฟังธรรม/สนทนาธรรม	160	43.24
การเรียนรู้ธรรม/บาลี	15	4.05
กิจกรรมในวันสำคัญ	30	8.11
การช่วยงานสมาคม	8	2.16
อื่น ๆ	34	9.19

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกสมาคม คือ การปฏิบัติธรรม จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 85.14 รองลงมาคือ การฟังธรรม/สนทนาธรรม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 43.24 และการทำกิจกรรมในวันสำคัญ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ

ตาราง 9

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรมโดยรวม

การใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ	$\bar{X}$	SD	ระดับการใช้
การพัฒนาตนเอง	4.30	.54	มาก
การทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม	4.47	.52	มาก
รวม	4.39	.49	มาก

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะในการพัฒนาตนเองและในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) โดยในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม ($\bar{X} = 4.47$) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.30$)

ตาราง 10

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
ต่อตนเองของผู้ปฏิบัติธรรม

การพัฒนาตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับการใช้
มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น	4.09	.73	มาก
เข้าใจตนเองมากขึ้น	4.36	.61	มาก
ยกระดับจิตใจ	4.48	.58	มาก
ให้แรงบันดาลใจ	4.36	.63	มาก
ผ่อนคลาย	4.11	.82	มาก
พัฒนาอารมณ์	4.44	.63	มาก
รวม	4.30	.54	มาก

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการพัฒนาตนเองโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้ธรรมะเพื่อยกระดับจิตใจ ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ พัฒนาอารมณ์ ($\bar{X} = 4.44$) เข้าใจตนเองมากขึ้น ($\bar{X} = 4.36$) และให้แรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

ตาราง 11

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะต่อ
สังคมของผู้ปฏิบัติธรรม

การทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม	$\bar{X}$	SD	ระดับการใช้
ห่างไกลอบายมุข	4.52	.61	มากที่สุด
เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม	4.43	.63	มาก
เข้าใจผู้อื่น	4.47	.62	มาก
ใช้ในการเรียน/การทำงาน	4.46	.60	มาก
รวม	4.47	.52	มาก

จากตาราง 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคมโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ช่วยให้ห่างไกลอบายมุขอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก คือ การเข้าใจผู้อื่น ($\bar{X} = 4.47$) ใช้ในการเรียน/การทำงาน ($\bar{X} = 4.46$) และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ดูตาราง 12-16)

ตาราง 12

การเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ

การใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติ	เพศชาย		เพศหญิง		<i>t</i>	Sig.
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
การพัฒนาตนเอง	4.33	.64	4.30	.52	.27	.51
การทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม	4.41	.66	4.48	.50	-.77	.12
รวม	4.37	.64	4.39	.48	-.26	.14

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีเพศต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติ ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามอายุ

การใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig.
การพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	3.057	3	1.019	3.588	.014*
	ภายในกลุ่ม	103.950	366	.284		
	รวม	107.008	369			
การทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.458	3	.486	1.822	.143
	ภายในกลุ่ม	97.637	366	.267		
	รวม	99.095	369			
รวม	รวมระหว่างกลุ่ม	1.949	3	.650	2.684	.046*
	ภายในกลุ่ม	88.591	366	.242		
	รวม	90.540	369			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะโดยรวม และเพื่อพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธี LSD (ดูตาราง 14-15)

ตาราง 14

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างอายุและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรมโดยรวม

อายุ	โดยรวม	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.39	4.56	4.38	4.25
น้อยกว่า 30 ปี	4.39		-.17	-.01	.15
30-39	4.56			.18	.31*
40-49	4.38				.13
50 ปีขึ้นไป	4.25				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 4.39$) มีการใช้ประโยชน์ธรรมะโดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 4.25$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างอายุและการใช้ประโยชน์สารสนเทศ
ด้านธรรมชาติของตนเองของผู้ปฏิบัติธรรม

อายุ	การพัฒนาตนเอง	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.29	4.55	4.35	4.16
น้อยกว่า 30 ปี	4.29		-.25*	-.06	.13
30-39	4.55			.20	.38*
40-49	4.35				.19
50 ปีขึ้นไป	4.16				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธนิคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ($\bar{X} = 4.29$) มีการใช้ประโยชน์ธรรมชาติ
ในการพัฒนาตนเองแตกต่างจากผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ($\bar{X} = 4.55$) อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีการใช้ประโยชน์ธรรมชาติ
ในการพัฒนาตนเองแตกต่างจากผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 4.16$) อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ ของผู้ปฏิบัติธรรม
ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	.742	3	.247	.852	.466
	ภายในกลุ่ม	106.265	366	.290		
	รวม	107.008	369			
การทำความเข้าใจ ผู้อื่นและสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.306	3	.435	1.630	.182
	ภายในกลุ่ม	97.789	366	.267		
	รวม	99.095	369			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.695	3	.232	.943	.420
	ภายในกลุ่ม	89.846	366	.245		
	รวม	90.540	369			

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศ
ด้านธรรมะโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรม
ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามสาขาอาชีพ

การใช้ประโยชน์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
การพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	1.099	4	.275	.947	.437
	ภายในกลุ่ม	105.908	365	.290		
	รวม	107.008	369			
การทำความเข้าใจ ผู้อื่นและสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.359	4	.090	.332	.856
	ภายในกลุ่ม	98.736	365	.271		
	รวม	99.095	369			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.442	4	.110	.448	.774
	ภายในกลุ่ม	90.098	365	.247		
	รวม	90.540	369			

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีสาขาอาชีพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ

แหล่งสารสนเทศ	เพศชาย		เพศหญิง		χ^2	Sig.
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ		
โทรทัศน์	13	34.21	188	50.60	3.666	.056
วิทยุ	4	10.53	60	18.07	1.357	.244
หนังสือพิมพ์	1	2.63	10	3.01	0.017	.896
วารสาร/นิตยสาร	5	13.16	44	13.25	0.000	.987
หนังสือ	18	47.37	164	49.40	0.056	.813
ซีดี/ดีวีดี	6	15.79	34	10.24	1.089	.297
เว็บไซต์	18	47.37	75	22.59	11.125	.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่า เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากเว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชาย (47.37) มีสัดส่วนการใช้เว็บไซต์ สูงกว่าเพศหญิง (22.59) ส่วนสื่ออื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 19

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะ

การแลกเปลี่ยน สารสนเทศ	เพศชาย		เพศหญิง		χ^2	Sig.
	<i>n</i>	ร้อยละ	<i>n</i>	ร้อยละ		
ครู/อาจารย์	18	47.37	181	54.52	0.701	.402
พระสงฆ์	17	44.74	156	46.99	0.069	.792
แม่ชี	8	21.05	128	38.76	4.493	.034*
บิดามารดา	12	31.58	131	39.46	0.893	.345
เพื่อน	12	31.58	108	32.53	0.014	.906
ผู้ปฏิบัติธรรม	12	31.58	56	16.87	4.919	.027*
ญาติ	6	15.79	88	26.51	2.066	.151

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่า เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนธรรมะกับแม่ชี และผู้ปฏิบัติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิง (38.76) มีสัดส่วนการแลกเปลี่ยนธรรมะกับแม่ชีสูงกว่าเพศชาย (21.05) และเพศชาย (31.58) มีสัดส่วนการแลกเปลี่ยนธรรมะกับผู้ปฏิบัติธรรมสูงกว่าเพศหญิง (16.87) ส่วนการแลกเปลี่ยนอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 20

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ

ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศ	เพศชาย		เพศหญิง		χ^2	Sig.
	<i>n</i>	ร้อยละ	<i>n</i>	ร้อยละ		
โซเชี่ยลมีเดีย	29	76.32	210	63.25	2.544	.111
อีเมล	2	5.26	11	3.31	0.382	.536
เว็บไซต์	9	23.68	84	25.30	0.047	.828
ยูทูป	21	55.26	142	42.77	2.159	.142
อื่นๆ	1	2.63	9	2.71	0.001	.977

จากตาราง 20 พบว่า เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ

ตาราง 21

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ

ลักษณะการค้นหาสารสนเทศ	เพศชาย		เพศหญิง		χ^2	Sig.
	<i>n</i>	ร้อยละ	<i>n</i>	ร้อยละ		
ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ	16	42.11	110	33.13	1.222	.269
ไม่ได้ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ	16	42.11	153	46.58	0.218	.641
ค้นหาด้านอื่นแต่พบสารสนเทศ	8	21.05	77	23.19	0.088	.766
อยู่ระหว่างการค้นหา	6	15.79	58	17.47	0.067	.795

จากตาราง 21 พบว่า เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศ

ตาราง 22

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ

การเข้าร่วมกิจกรรม	เพศชาย		เพศหญิง		χ^2	Sig.
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ		
วัด	24	63.16	160	48.19	3.055	.081
โรงเรียน/มหาวิทยาลัย	16	42.11	227	68.37	10.437	.001*
หน่วยงานของรัฐ	2	5.26	7	2.11	1.430	.232
ชมรม/สมาคม	12	31.58	72	21.69	1.901	.168
ชุมชน	2	5.26	38	11.45	1.352	.245
หน่วยงานเอกชน	4	10.53	9	2.71	6.144	.034*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่า เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมจากทางโรงเรียน/มหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิง (68.37) มีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัยสูงกว่าเพศชาย (42.11) และเพศชาย (10.53) มีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากหน่วยงานเอกชนสูงกว่าเพศหญิง (2.71) ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 23

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการรับรู้โครงการ

ช่องทางการรับรู้โครงการ ของยุวพุทธิกฯ	เพศชาย		เพศหญิง		χ^2	Sig.
	n	ร้อยละ	n	ร้อยละ		
ซีดี	6	15.79	27	8.13	2.461	.117
หนังสือ	4	10.53	28	8.43	0.189	.664
เว็บไซต์	14	36.84	71	21.39	4.603	.032*
วารสาร/นิตยสาร	8	21.05	32	9.64	4.607	.032*
ใบปลิว	3	7.89	47	14.16	1.144	.285
รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์	3	7.89	6	1.81	5.324	.021*
สื่อบุคคล	13	34.21	162	48.80	2.910	.088

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 พบว่า เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้เว็บไซต์ วารสาร/นิตยสาร และรายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชาย มีสัดส่วนการใช้ช่องทางการรับรู้โครงการจากเว็บไซต์ วารสาร/นิตยสาร และรายการทางวิทยุ/โทรทัศน์สูงกว่าเพศหญิง ส่วนช่องทางการรับรู้อื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 24

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศและกิจกรรมที่เข้าร่วมของผู้ปฏิบัติธรรม
ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

กิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกฯ	เพศชาย		เพศหญิง		χ^2	Sig.
	<i>n</i>	ร้อยละ	<i>n</i>	ร้อยละ		
การปฏิบัติธรรม	31	81.58	284	85.54	0.423	.515
การฟังธรรม/สนทนาธรรม	13	34.21	147	44.28	1.408	.235
การเรียนรู้ธรรม/บาลี	1	2.63	14	4.22	0.220	.639
กิจกรรมในวันสำคัญ	5	13.16	25	7.53	1.449	.229
การช่วยงานสมาคม	1	2.63	7	2.11	0.044	.834

จากตาราง 24 พบว่า เพศของผู้ปฏิบัติธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรม
ที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตาราง 25

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ

แหล่งสารสนเทศ	อายุ (ปี)				χ^2	Sig.
	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป		
โทรทัศน์	158 (59.85)	13 (37.14)	2 (7.69)	8 (17.78)	49.711	.000*
วิทยุ	47 (17.80)	5 (14.29)	0 (0.00)	12 (26.67)	8.468	.037*
หนังสือพิมพ์	7 (2.65)	1 (2.86)	0 (0.00)	3 (6.67)	3.021	.388
วารสาร/นิตยสาร	38 (14.39)	4 (11.43)	2 (7.69)	5 (11.11)	1.280	.734
หนังสือ	149 (56.44)	12 (34.29)	10 (38.46)	11 (24.44)	20.884	.000*
ซีดี/ดีวีดี	22 (8.33)	10 (28.57)	2 (7.69)	6 (13.33)	13.690	.003*
เว็บไซต์	21 (7.95)	30 (85.71)	19 (73.08)	23 (51.11)	157.563	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 พบว่า อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ ซีดี/ดีวีดี เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ ผู้ที่มีอายุ 30-49 ปี มีสัดส่วนการใช้แหล่งสารสนเทศสูงกว่า ส่วนสื่ออื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 26

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะ

การแลกเปลี่ยน สารสนเทศ	อายุ (ปี)				χ^2	Sig.
	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป		
ครู/อาจารย์	174 (65.91)	10 (28.57)	5 (19.23)	10 (22.22)	55.087	.000*
พระสงฆ์	137 (51.89)	14 (40.00)	7 (26.92)	15 (33.33)	10.806	.013*
แม่ชี	129 (48.86)	1 (2.86)	1 (3.85)	5 (11.11)	58.795	.000*
บิดา/มารดา	131 (49.62)	9 (25.71)	1 (3.85)	2 (4.44)	51.359	.000*
เพื่อน	68 (25.76)	19 (54.29)	12 (46.15)	21 (46.67)	19.390	.000*
ผู้ปฏิบัติธรรม	18 (6.82)	17 (48.57)	11 (42.31)	22 (48.89)	82.639	.000*
ญาติ	65 (24.62)	11 (31.43)	4 (15.38)	14 (31.11)	2.906	.406

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 พบว่า อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะจากครู/อาจารย์ พระสงฆ์ แม่ชี บิดา/มารดา เพื่อน และผู้ปฏิบัติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีอายุน้อยมีส่วนในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับครู/อาจารย์ และบิดา/มารดาสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก ส่วนผู้ที่มีอายุมากมีส่วนในการแลกเปลี่ยนกับเพื่อน และผู้ปฏิบัติธรรมสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ส่วนญาติไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 27

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ

ช่องทางการเข้าถึง สารสนเทศ	อายุ (ปี)				χ^2	Sig.
	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป		
โซเชียลมีเดีย	182 (68.94)	20 (57.14)	17 (65.38)	20 (44.44)	11.025	.012*
อีเมล	2 (0.76)	4 (11.43)	3 (11.54)	4 (8.89)	21.157	.000*
เว็บไซต์	50 (18.94)	16 (45.71)	13 (50.00)	14 (31.11)	22.659	.000*
ยูทูบ	110 (41.67)	20 (57.14)	12 (46.15)	21 (46.67)	3.214	.360
อื่นๆ	6 (2.27)	3 (8.57)	0 (0.00)	1 (2.22)	5.531	.137

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 พบว่า อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศ ได้แก่ โซเชียลมีเดีย อีเมล และเว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการใช้ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะจากโซเชียลมีเดียน้อยที่สุด และผู้มีอายุน้อยกว่า 30 ปี มีสัดส่วนการใช้ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะจากเว็บไซต์น้อยที่สุด ส่วนช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 28

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ

ลักษณะการค้นหา สารสนเทศ	อายุ (ปี)				χ^2	Sig.
	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป		
ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ	63 (23.86)	23 (65.71)	12 (46.15)	22 (62.22)	45.424	.000*
ไม่ได้ตั้งใจแต่พบ โดยบังเอิญ	149 (56.44)	5 (14.29)	5 (19.23)	10 (22.22)	43.529	.000*
ค้นหาด้านอื่นแต่พบ สารสนเทศ	64 (24.24)	6 (17.14)	4 (15.38)	11 (24.44)	1.814	.612
อยู่ระหว่างการค้นหา	38 (14.39)	8 (22.86)	8 (30.77)	10 (22.22)	6.374	.095

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 พบว่า อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศ ได้แก่ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ และไม่ได้ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการตั้งใจค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะสูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนผู้มีอายุน้อยมีสัดส่วนการพบสารสนเทศด้านธรรมะโดยบังเอิญสูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนลักษณะการค้นหาสารสนเทศอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 29

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ

การเข้าร่วมกิจกรรม	อายุ (ปี)				χ^2	Sig.
	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป		
วัด	111 (42.05)	23 (65.71)	17 (65.38)	33 (73.33)	22.390	.000*
โรงเรียน/มหาวิทยาลัย	223 (84.47)	9 (25.71)	5 (19.53)	6 (13.33)	145.729	.000*
หน่วยงานของรัฐ	4 (1.52)	1 (2.86)	2 (7.69)	2 (4.44)	4.761	.190
ชมรม/สมาคม	44 (16.67)	20 (57.14)	5 (19.23)	15 (33.33)	32.214	.000*
ชุมชน	31 (11.74)	2 (5.71)	2 (7.69)	5 (11.11)	1.447	.695
หน่วยงานเอกชน	3 (1.14)	3 (8.57)	4 (15.38)	3 (6.67)	19.170	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 พบว่า อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมจากวัด โรงเรียน/มหาวิทยาลัย ชมรม/สมาคม และหน่วยงานเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากวัดสูงกว่าผู้มีอายุน้อย และผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัยสูงกว่าผู้มีอายุมาก ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานของรัฐและชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 30

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับช่องทางการรับรู้โครงการ

ช่องทางการรับรู้ โครงการ	อายุ (ปี)				χ^2	Sig.
	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป		
ซีดี	19 (7.20)	6 (17.14)	3 (11.54)	5 (11.11)	4.363	.225
หนังสือ	16 (6.06)	6 (17.14)	0 (0.00)	10 (22.22)	18.390	.000*
เว็บไซต์	20 (7.58)	27 (77.14)	17 (65.38)	21 (46.67)	134.114	.000*
วารสาร/นิตยสาร	29 (10.98)	1 (2.86)	3 (11.54)	7 (15.56)	3.370	.338
ใบปลิว	32 (12.12)	7 (20.00)	5 (19.23)	6 (13.33)	2.426	.489
รายการทางวิทยุ/ โทรทัศน์	2 (0.76)	2 (5.71)	2 (7.69)	3 (6.67)	11.139	.011*
สื่อบุคคล	154 (58.33)	8 (22.86)	3 (11.54)	10 (22.22)	45.974	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 พบว่า อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้โครงการจากหนังสือ เว็บไซต์ รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนในการได้รับการรับรู้โครงการจากสื่อบุคคล ได้แก่ ครู/อาจารย์สูงกว่าผู้มีอายุมาก ส่วนช่องทางการรับรู้โครงการอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 31

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับกิจกรรมที่เข้าร่วมของผู้ปฏิบัติธรรม
ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

กิจกรรมที่เข้าร่วม	อายุ (ปี)				χ^2	Sig.
	น้อยกว่า 30 ปี	30-39	40-49	50 ปีขึ้นไป		
การปฏิบัติธรรม	215 (81.44)	37 (97.14)	23 (88.46)	43 (95.56)	10.925	.012*
การฟังธรรม/ สนทนาธรรม	138 (52.27)	11 (31.43)	4 (15.38)	7 (15.56)	33.038	.000*
การเรียนรู้ธรรม/ บาลี	13 (4.92)	2 (5.71)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.762	.288
กิจกรรมในวัน สำคัญ	14 (5.30)	6 (17.14)	5 (19.23)	5 (11.11)	11.484	.009*
การช่วยงานสมาคม	1 (0.38)	3 (8.57)	1 (3.85)	3 (6.67)	15.431	.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 31 พบว่า อายุของผู้ปฏิบัติธรรม มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ การปฏิบัติธรรม การฟังธรรม/สนทนาธรรม กิจกรรมในวันสำคัญ และการช่วยงานสมาคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการฟังธรรม/สนทนาธรรมสูงกว่าผู้มีอายุมาก ส่วนการเรียนรู้ธรรม/บาลีไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 32

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม-
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ

แหล่งสารสนเทศ	ระดับการศึกษา				χ^2	Sig.
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี		
โทรทัศน์	0 (0.00)	154 (59.69)	22 (29.33)	5 (20.83)	43.517	.000*
วิทยุ	3 (23.08)	45 (17.44)	11 (14.67)	5 (20.83)	0.880	.830
หนังสือพิมพ์	0 (0.00)	8 (3.10)	3 (4.00)	0 (0.00)	1.423	.700
วารสาร/นิตยสาร	2 (15.38)	34 (13.18)	11 (14.67)	2 (8.33)	0.689	.876
หนังสือ	2 (15.38)	142 (55.04)	26 (34.67)	12 (50.00)	15.811	.001*
ซีดี/ดีวีดี	0 (0.00)	20 (7.75)	15 (20.00)	5 (20.83)	13.148	.004*
เว็บไซต์	4 (30.77)	13 (5.04)	53 (70.67)	23 (95.83)	201.968	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม-
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ
จากสื่อโทรทัศน์ หนังสือ ซีดี/ดีวีดี เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนในการใช้เว็บไซต์เพื่อเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ
สูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ส่วนสื่ออื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 33

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะ

การแลกเปลี่ยน สารสนเทศ	ระดับการศึกษา				χ^2	Sig.
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี		
ครู/อาจารย์	3 (23.08)	161 (62.64)	30 (40.00)	5 (20.83)	28.858	.000*
พระสงฆ์	5 (38.46)	133 (51.55)	27 (36.00)	8 (33.33)	7.964	.047*
แม่ชี	3 (23.08)	127 (49.22)	5 (6.07)	1 (4.17)	58.477	.000*
บิดามารดา	3 (23.08)	125 (48.45)	11 (14.67)	4 (16.67)	34.864	.000*
เพื่อน	4 (30.77)	67 (25.97)	37 (49.33)	12 (50.00)	18.091	.000*
ผู้ปฏิบัติธรรม	6 (46.15)	12 (4.65)	42 (56.00)	8 (33.33)	113.439	.000*
ญาติ	4 (30.77)	62 (24.03)	21 (28.00)	7 (29.17)	0.900	.825

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 33 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนธรรมะจากครู/อาจารย์ พระสงฆ์ แม่ชี บิดามารดา เพื่อน และผู้ปฏิบัติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (มัธยมศึกษา และปริญญาตรี) จะมีสัดส่วนการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะจากครู/อาจารย์ และบิดามารดาสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่า ส่วนญาติไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 34

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ

ช่องทางการเข้าถึง สารสนเทศ	ระดับการศึกษา				χ^2	Sig.
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี		
โซเชียลมีเดีย	1 (7.69)	173 (67.05)	50 (66.67)	15 (62.50)	19.274	.000*
อีเมล	0 (0.00)	2 (0.78)	6 (8.00)	5 (20.83)	31.870	.000*
เว็บไซต์	2 (15.38)	42 (16.28)	35 (46.67)	14 (58.33)	43.945	.000*
ยูทูบ	5 (38.46)	109 (42.25)	35 (46.67)	14 (58.33)	2.700	.440
อื่นๆ	0 (0.00)	5 (1.94)	4 (5.33)	1 (4.17)	3.104	.376

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 34 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ โซเชียลมีเดีย อีเมล เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (ประถมศึกษา) มีสัดส่วนการใช้โซเชียลมีเดียน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) มีสัดส่วนการใช้เว็บไซต์น้อยกว่าผู้ที่มีรับการศึกษาสูงกว่า ส่วนยูทูบและอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 35

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ

ลักษณะการค้นหา สารสนเทศ	ระดับการศึกษา				χ^2	Sig.
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี		
ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ	5 (38.46)	59 (22.87)	50 (66.67)	12 (50.00)	52.725	.000*
ไม่ได้ตั้งใจแต่พบ โดยบังเอิญ	3 (23.08)	141 (54.65)	22 (29.33)	3 (12.50)	29.770	.000*
ค้นหาด้านอื่น	1 (7.69)	64 (24.81)	15 (20.00)	5 (20.83)	2.642	.450
แต่พบสารสนเทศ						
อยู่ระหว่างการค้นหา	3 (23.08)	38 (14.73)	17 (22.67)	6 (25.00)	4.000	.261

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 35 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ และไม่ได้ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า (ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี) มีสัดส่วนการตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ส่วนการค้นหาด้านอื่นแต่พบสารสนเทศด้านธรรมะ และอยู่ระหว่างการค้นหา ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 36

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ

การเข้าร่วมกิจกรรม	ระดับการศึกษา				χ^2	Sig.
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี		
วัด	9 (69.23)	108 (41.86)	51 (68.00)	16 (66.67)	21.137	.000*
โรงเรียน/ มหาวิทยาลัย	1 (7.69)	212 (82.17)	24 (32.00)	6 (25.00)	105.873	.000*
หน่วยงานของรัฐ	0 (0.00)	1 (0.39)	6 (8.00)	2 (8.33)	18.187	.000*
ชมรม/สมาคม	3 (23.08)	40 (15.50)	30 (40.00)	11 (45.83)	27.724	.000*
ชุมชน	1 (7.69)	29 (11.24)	8 (10.67)	2 (8.33)	0.335	.953
หน่วยงานเอกชน	0 (0.00)	2 (0.78)	9 (12.00)	2 (8.33)	23.758	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 36 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ ได้แก่ วัด โรงเรียน/มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ ชมรม/สมาคม และหน่วยงานของเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระดับการศึกษาดำกว่า (มัธยมศึกษา) มีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัยสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 37

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการรับรู้โครงการ

ช่องทางการรับรู้ โครงการ	ระดับการศึกษา				χ^2	Sig.
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี		
ซีดี	0 (0.00)	15 (5.81)	14 (18.67)	4 (16.67)	14.881	.002*
หนังสือ	2 (15.38)	14 (5.43)	13 (17.33)	3 (12.50)	11.748	.008*
เว็บไซต์	3 (23.08)	15 (5.81)	48 (64.00)	19 (79.17)	157.098	.000*
วารสาร/นิตยสาร	2 (15.38)	27 (10.47)	11 (14.67)	0 (0.00)	4.380	.223
ใบปลิว	1 (7.69)	33 (12.79)	11 (14.67)	5 (20.83)	1.678	.642
รายการทางวิทยุ/ โทรทัศน์	1 (7.69)	2 (0.78)	5 (6.67)	1 (4.17)	10.471	.015*
สื่อบุคคล	1 (7.69)	153 (59.30)	16 (21.33)	5 (20.83)	50.123	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 37 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้โครงการจากซีดี หนังสือ เว็บไซต์ รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีส่วนการใช้ช่องทางการรับรู้โครงการจากเว็บไซต์สูงกว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า และผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า (มัธยมศึกษา) มีส่วนการใช้ช่องทางการรับรู้โครงการจากสื่อบุคคล ได้แก่ ครู/อาจารย์ สูงกว่าผู้มีการศึกษาสูงกว่า ส่วนช่องทางการรับรู้โครงการอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 38

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรมกับกิจกรรมที่เข้าร่วม
ของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

กิจกรรมที่เข้าร่วม	ระดับการศึกษา				χ^2	Sig.
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี		
การปฏิบัติธรรม	13 (100.00)	210 (81.40)	69 (92.00)	23 (95.83)	10.085	.018*
การฟังธรรม/ สนทนาธรรม	0 (0.00)	134 (51.94)	20 (26.67)	6 (25.00)	29.503	.000*
การเรียนรู้ธรรม/บาลี	0 (0.00)	13 (5.04)	2 (2.67)	0 (0.00)	2.578	.461
กิจกรรมในวันสำคัญ	1 (7.69)	14 (5.43)	13 (17.33)	2 (8.33)	11.062	.011*
การช่วยงานสมาคม	0 (0.00)	1 (0.39)	6 (8.00)	1 (4.17)	16.667	.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 38 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม-
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เข้าร่วม ได้แก่
การปฏิบัติธรรม การฟังธรรม/สนทนาธรรม กิจกรรมในวันสำคัญ และการช่วยงาน
สมาคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า
(มัธยมศึกษา) มีสัดส่วนในกิจกรรมที่เข้าร่วมในการฟังธรรม/สนทนาธรรมสูงกว่า
ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ส่วนการเรียนรู้ธรรม/บาลีไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 39

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศ	สาขาอาชีพ					χ^2	Sig.
	ข้าราชการ	พนักงาน	ธุรกิจส่วนตัว	นักศึกษา	แม่บ้าน/ ว่างงาน		
โทรทัศน์	3 (27.27)	16 (27.59)	8 (25.81)	149 (62.34)	5 (16.13)	49.827	.000*
วิทยุ	4 (36.36)	9 (15.52)	5 (16.13)	44 (18.41)	2 (6.45)	5.709	.222
หนังสือพิมพ์	0 (0.00)	2 (3.45)	0 (0.00)	7 (2.93)	2 (6.45)	2.634	.621
วารสาร/ นิตยสาร	1 (9.09)	9 (15.52)	2 (6.45)	33 (13.81)	4 (12.90)	1.740	.783
หนังสือ	3 (27.27)	19 (32.76)	12 (38.71)	140 (58.58)	8 (25.81)	24.951	.000*
ซีดี/ดีวีดี	3 (27.27)	10 (17.24)	7 (22.58)	19 (7.95)	1 (3.23)	13.912	.008*
เว็บไซต์	10 (90.91)	43 (74.14)	23 (74.19)	0 (0.00)	17 (54.84)	233.729	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 39 พบว่า สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ จากสื่อโทรทัศน์ หนังสือ ซีดี/ดีวีดี เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสื่ออื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 40

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม-
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะ
กับบุคคลต่าง ๆ

แหล่งสารสนเทศ (บุคคล)	สาขาอาชีพ					χ^2	Sig.
	ข้าราชการ	พนักงาน	ธุรกิจ	นักศึกษา	แม่บ้าน/ ว่างงาน		
ครู/อาจารย์	4 (36.36)	22 (37.93)	7 (22.58)	157 (65.69)	9 (29.03)	40.621	.000*
พระสงฆ์	3 (27.27)	20 (34.48)	14 (45.16)	126 (52.72)	10 (32.06)	11.250	.024*
แม่ชี	1 (9.09)	4 (6.90)	3 (9.68)	126 (52.72)	2 (6.45)	74.093	.000*
บิดามารดา	4 (36.36)	10 (17.24)	4 (12.90)	123 (51.46)	2 (6.45)	50.008	.000*
เพื่อน	5 (45.45)	30 (51.72)	13 (41.94)	61 (25.52)	11 (35.48)	17.318	.002*
ผู้ปฏิบัติธรรม	3 (27.27)	31 (53.45)	18 (58.06)	0 (0.00)	16 (51.61)	157.323	.000*
ญาติ	5 (45.45)	23 (39.66)	4 (12.90)	56 (23.43)	6 (19.35)	12.195	.016*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 40 พบว่า สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่ง-
ประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ
ด้านธรรมะจาก ครู/อาจารย์ พระสงฆ์ แม่ชี บิดามารดา เพื่อน ผู้ปฏิบัติธรรม และญาติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 41

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม-
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ

ช่องทางการเข้าถึง สารสนเทศ	สาขาอาชีพ					χ^2	Sig.
	ข้าราชการ	พนักงาน ส่วนตัว	ธุรกิจ	นักศึกษา	แม่บ้าน/ ว่างงาน		
โซเชียลมีเดีย	6 (54.55)	40 (68.97)	17 (54.84)	161 (67.36)	15 (48.39)	6.623	.157
อีเมล	0 (0.00)	7 (12.07)	3 (9.68)	1 (0.42)	2 (6.45)	23.941	.000*
เว็บไซต์	7 (63.64)	28 (48.28)	12 (38.71)	36 (15.06)	10 (32.26)	41.928	.000*
ยูทูบ	5 (45.45)	25 (13.10)	21 (67.74)	100 (41.84)	12 (38.71)	7.922	.094
อื่นๆ	0 (0.00)	5 (8.62)	0 (0.00)	5 (2.09)	0 (0.00)	10.091	.039*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 41 พบว่า สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ อีเมล เว็บไซต์ และอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโซเชียลมีเดีย และยูทูบไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 42

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม-
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ

ลักษณะการค้นหา สารสนเทศ	สาขาอาชีพ					χ^2	Sig.
	ข้าราชการ	พนักงาน	ธุรกิจ	นักศึกษา	แม่บ้าน/ ว่างงาน		
ตั้งใจค้นหา	7	37	17	48	17	59.826	.000*
โดยเฉพาะ	(63.64)	(63.79)	(54.84)	(20.08)	(54.84)		
ไม่ได้ตั้งใจแต่พบ	3	16	9	140	1	51.157	.000*
โดยบังเอิญ	(27.27)	(27.59)	(29.03)	(58.58)	(3.23)		
ค้นหาด้านอื่น	2	14	3	58	8	3.651	.455
แต่พบสารสนเทศ	(18.18)	(24.14)	(9.68)	(24.27)	(25.81)		
อยู่ระหว่าง	1	14	11	32	6	12.226	.016*
การค้นหา	(9.09)	(24.14)	(35.48)	(13.39)	(19.35)		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 42 พบว่า สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ ไม่ได้ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ และอยู่ระหว่างการค้นหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการค้นหาด้านอื่นแต่พบสารสนเทศด้านธรรมะไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 43

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ

การเข้าร่วม กิจกรรม	สาขาอาชีพ					χ^2	Sig.
	ข้าราชการ	พนักงาน ส่วนตัว	ธุรกิจ	นักศึกษา	แม่บ้าน/ ว่างงาน		
วัด	7 (63.64)	38 (65.52)	22 (70.97)	96 (40.17)	21 (67.74)	24.992	.000*
โรงเรียน/ มหาวิทยาลัย	5 (45.45)	19 (32.76)	8 (25.81)	209 (87.45)	2 (6.45)	150.222	.000*
หน่วยงาน ของรัฐ	0 (0.00)	7 (12.07)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (6.45)	31.810	.000*
ชมรม/สมาคม	3 (27.27)	26 (44.83)	13 (41.94)	32 (13.39)	10 (32.26)	36.271	.000*
ชุมชน	2 (18.18)	6 (10.34)	3 (9.68)	29 (12.13)	0 (0.00)	4.866	.301
หน่วยงาน ของเอกชน	0 (0.00)	6 (10.34)	3 (9.68)	0 (0.00)	4 (12.90)	28.624	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 43 พบว่า สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะของวัด โรงเรียน/มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ ชมรม/สมาคม และหน่วยงานของเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 44

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคม-
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับการรับรู้โครงการ

ช่องทางการรับรู้ โครงการ	สาขาอาชีพ					χ^2	Sig.
	ข้าราชการ	พนักงาน ส่วนตัว	ธุรกิจ	นักศึกษา	แม่บ้าน/ ว่างงาน		
ซีดี	1 (9.09)	10 (17.24)	5 (16.13)	14 (5.86)	3 (9.68)	9.708	.046*
หนังสือ	0 (0.00)	11 (18.97)	3 (9.68)	12 (5.02)	6 (19.35)	17.375	.002*
เว็บไซต์	7 (63.64)	42 (72.41)	19 (61.29)	0 (0.00)	17 (54.84)	205.189	.000*
วารสาร/นิตยสาร	0 (0.00)	8 (13.79)	2 (6.45)	27 (11.30)	3 (9.68)	2.579	.631
ใบปลิว	1 (9.09)	12 (20.69)	2 (6.45)	31 (12.97)	4 (12.90)	4.133	.388
รายการทางวิทยุ/ โทรทัศน์	1 (9.09)	2 (3.45)	3 (9.68)	0 (0.00)	3 (9.68)	21.978	.000*
สื่อบุคคล	2 (18.18)	14 (24.14)	6 (19.35)	148 (61.92)	5 (16.13)	58.527	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 44 พบว่า สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้โครงการ ได้แก่ ซีดี หนังสือ เว็บไซต์ รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวารสาร/นิตยสาร และใบปลิวไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 45

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาอาชีพกับกิจกรรมที่เข้าร่วมของผู้ปฏิบัติธรรม
ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

กิจกรรมที่เข้าร่วม	สาขาอาชีพ					χ^2	Sig.
	ข้าราชการ	พนักงาน	ธุรกิจ	นักศึกษา	แม่บ้าน/ ส่วนตัว ว่างงาน		
การปฏิบัติธรรม	10 (90.91)	55 (94.83)	29 (93.55)	192 (80.33)	29 (93.55)	12.415	.015*
การฟังธรรม	2 (18.18)	18 (31.03)	4 (12.90)	131 (54.81)	5 (16.13)	40.282	.000*
การเรียนรู้ธรรม/ บาลี	0 (0.00)	1 (1.72)	0 (0.00)	13 (5.44)	1 (3.23)	3.818	.431
กิจกรรมในวัน สำคัญ	1 (9.09)	10 (17.24)	3 (9.68)	12 (5.02)	4 (12.90)	10.624	.031*
การช่วยงาน สมาคม	1 (9.09)	6 (10.34)	1 (3.23)	0 (0.00)	0 (0.00)	26.987	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 45 พบว่า สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ การปฏิบัติธรรม การฟังธรรม/สนทนาธรรม กิจกรรมในวันสำคัญ และการช่วยงานสมาคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเรียนรู้ธรรม/บาลีไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 46

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรับสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์ของ
ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

แหล่งสารสนเทศ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
โทรทัศน์	การพัฒนาตนเอง	181	48.92	13.553	.560
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	181	48.92	11.086	.436
	โดยรวม	181	48.92	38.852	.850
วิทยุ	การพัฒนาตนเอง	64	17.30	15.317	.429
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	64	17.30	12.009	.363
	โดยรวม	64	17.30	66.195	.051
หนังสือพิมพ์	การพัฒนาตนเอง	11	2.97	9.564	.846
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	11	2.97	2.986	.991
	โดยรวม	11	2.97	38.265	.866
วารสาร/นิตยสาร	การพัฒนาตนเอง	49	13.24	11.520	.715
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	49	13.24	11.820	.377
	โดยรวม	49	13.24	47.386	.539
หนังสือ	การพัฒนาตนเอง	182	49.19	23.163	.081
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	182	49.19	16.515	.123
	โดยรวม	182	49.19	60.773	.121
ซีดี/ดีวีดี	การพัฒนาตนเอง	40	10.81	9.657	.841
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	40	10.81	7.042	.796
	โดยรวม	40	10.81	48.410	.497
เว็บไซต์	การพัฒนาตนเอง	93	25.14	18.227	.251
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	93	25.14	14.563	.203
	โดยรวม	93	25.14	42.810	.721

จากตาราง 46 พบว่า การรับสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 47

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์ของ
ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

การแลกเปลี่ยน สารสนเทศ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
ครู/อาจารย์	การพัฒนาตนเอง	199	53.78	12.823	.616
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	199	53.78	7.716	.738
	โดยรวม	199	53.78	47.688	.526
พระสงฆ์	การพัฒนาตนเอง	173	46.76	15.031	.449
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	173	46.76	13.274	.276
	โดยรวม	173	46.76	54.736	.266
แม่ชี	การพัฒนาตนเอง	136	36.76	16.715	.336
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	136	36.76	15.423	.164
	โดยรวม	136	36.76	59.130	.152
บิดามารดา	การพัฒนาตนเอง	143	38.65	16.004	.382
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	143	38.65	12.373	.336
	โดยรวม	143	38.65	50.956	.397
เพื่อน	การพัฒนาตนเอง	120	32.43	9.681	.839
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	120	32.43	7.429	.763
	โดยรวม	120	32.43	47.279	.543
ผู้ปฏิบัติธรรม	การพัฒนาตนเอง	68	18.38	16.874	.326
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	68	18.38	8.894	.632
	โดยรวม	68	18.38	79.734	.444

ตาราง 47 (ต่อ)

การแลกเปลี่ยน สารสนเทศ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
ญาติ	การพัฒนาตนเอง	94	25.41	15.425	.421
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	94	25.41	9.846	.544
	โดยรวม	94	25.41	64.380	.069

จากตาราง 47 พบว่า การแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศ
ด้านธรรมะ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 48

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะกับการใช้
ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ช่องทางการเข้าถึง สารสนเทศ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
โซเชี่ยลมีเดีย	การพัฒนาตนเอง	239	64.59	17.903	.268
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	239	64.59	9.497	.576
	โดยรวม	239	64.59	52.943	.325
อีเมล	การพัฒนาตนเอง	13	3.51	13.618	.555
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	13	3.51	4.695	.945
	โดยรวม	13	3.51	51.967	.359
เว็บไซต์	การพัฒนาตนเอง	93	25.14	11.282	.732
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	93	25.14	18.296	.075
	โดยรวม	93	25.14	57.003	.202
ยูทูป	การพัฒนาตนเอง	163	44.05	17.973	.264
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	163	44.05	22.794	.019*
	โดยรวม	163	44.05	49.193	.465

ตาราง 48 (ต่อ)

ช่องทางการเข้าถึง สารสนเทศ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
อีบุ๊ก	การพัฒนาตนเอง	10	2.70	23.140	.081
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	10	2.70	6.653	.826
	โดยรวม	10	2.70	52.299	.347

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 48 พบว่า ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ มีความสัมพันธ์กับยูทูป ด้านประโยชน์ในการทำความเข้าใจผู้อื่น

ตาราง 49

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะกับการใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรมณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ลักษณะการค้นหา สารสนเทศ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ	การพัฒนาตนเอง	126	34.05	19.946	.174
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	126	34.05	16.459	.125
	โดยรวม	126	34.05	54.079	.287
ไม่ได้ตั้งใจแต่พบ โดยบังเอิญ	การพัฒนาตนเอง	169	45.68	20.665	.148
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	169	45.68	14.870	.189
	โดยรวม	169	45.68	64.547	.067
ค้นหาด้านอื่น แต่พบสารสนเทศ	การพัฒนาตนเอง	85	22.97	14.537	.485
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	85	22.97	9.344	.590
	โดยรวม	85	22.97	45.056	.634

ตาราง 49 (ต่อ)

ลักษณะการค้นหา สารสนเทศ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
อยู่ระหว่างการค้นหา	การพัฒนาตนเอง	64	17.30	11.143	.742
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	64	17.30	10.040	.527
	โดยรวม	64	17.30	51.971	.359

จากตาราง 49 พบว่า ลักษณะการค้นหาสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศ
ด้านธรรมชาติ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 50

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมกับการใช้ประโยชน์ของ
ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธนิคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

การเข้าร่วมกิจกรรม	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
วัด	การพัฒนาตนเอง	184	49.73	11.946	.683
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	184	49.73	9.798	.549
	โดยรวม	184	49.73	53.688	.299
โรงเรียน/มหาวิทยาลัย	การพัฒนาตนเอง	243	65.68	7.077	.955
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	243	65.68	13.491	.262
	โดยรวม	243	65.68	59.294	.149
หน่วยงานของรัฐ	การพัฒนาตนเอง	9	2.43	9.699	.838
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	9	2.43	4.501	.953
	โดยรวม	9	2.43	28.662	.991
ชมรม/สมาคม	การพัฒนาตนเอง	84	22.70	9.281	.862
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	84	22.70	12.896	.300
	โดยรวม	84	22.70	48.834	.480

ตาราง 50 (ต่อ)

การเข้าร่วมกิจกรรม	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
ชุมชน	การพัฒนาตนเอง	40	10.81	3.912	.998
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	40	10.81	6.822	.813
	โดยรวม	40	10.81	31.568	.975
หน่วยงานของเอกชน	การพัฒนาตนเอง	13	3.51	15.010	.451
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	13	3.51	3.187	.988
	โดยรวม	13	3.51	36.898	.898

จากตาราง 50 พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศ
ด้านธรรมชาติ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 51

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการรับรู้โครงการกับการใช้ประโยชน์
ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ช่องทางการรับรู้โครงการ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
ซีดี	การพัฒนาตนเอง	33	8.92	29.640	.013*
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	33	8.92	17.504	.094
	โดยรวม	33	8.92	68.039	.037*
หนังสือ	การพัฒนาตนเอง	32	8.65	14.762	.469
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	32	8.65	4.423	.956
	โดยรวม	32	8.65	42.158	.745
เว็บไซต์	การพัฒนาตนเอง	85	22.97	18.086	.258
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	85	22.97	10.847	.456
	โดยรวม	85	22.97	50.132	.428

ตาราง 51 (ต่อ)

ช่องทางการรับรู้โครงการ	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
วารสาร/นิตยสาร	การพัฒนาตนเอง	40	10.81	20.508	.153
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	40	10.81	21.033	.033*
	โดยรวม	40	10.81	65.931	.054
ใบปลิว	การพัฒนาตนเอง	50	13.51	13.416	.570
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	50	13.51	9.948	.535
	โดยรวม	50	13.51	43.156	.708
รายการทางวิทยุ/ โทรทัศน์	การพัฒนาตนเอง	9	2.43	3.896	.998
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	9	2.43	3.252	.987
	โดยรวม	9	2.43	37.251	.890
สื่อบุคคล	การพัฒนาตนเอง	175	47.30	21.101	.134
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	175	47.30	10.060	.525
	โดยรวม	175	47.30	51.270	.385

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 51 พบว่า ช่องทางการรับรู้โครงการกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับชีวิต ด้านประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและโดยรวม และวารสาร/นิตยสาร ด้านประโยชน์ในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม

ตาราง 52

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่เข้าร่วมกับการใช้ประโยชน์ของ
ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

กิจกรรมที่เข้าร่วม	การใช้ประโยชน์	<i>n</i>	ร้อยละ	χ^2	Sig.
การปฏิบัติธรรม	การพัฒนาตนเอง	315	85.14	31.455	.008*
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	315	85.14	13.857	.241
	โดยรวม	315	85.14	66.872	.046*
การฟังธรรม	การพัฒนาตนเอง	160	43.24	19.567	.189
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	160	43.24	8.900	.631
	โดยรวม	160	43.24	50.656	.408
การเรียนรู้ธรรม/บาลี	การพัฒนาตนเอง	15	4.05	41.196	.000*
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	15	4.05	2.782	.993
	โดยรวม	15	4.05	70.392	.024*
กิจกรรมในวันสำคัญ	การพัฒนาตนเอง	30	8.11	9.764	.834
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	30	8.11	6.072	.868
	โดยรวม	30	8.11	42.141	.745
การช่วยงานสมาคม	การพัฒนาตนเอง	8	2.16	9.451	.853
	การทำความเข้าใจผู้อื่น	8	2.16	14.323	.216
	โดยรวม	8	2.16	60.667	.123

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 52 พบว่า กิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์กับการใช้ประโยชน์สารสนเทศมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติธรรม
ด้านประโยชน์ในการพัฒนาตน และโดยรวม และการเรียนรู้ธรรม/บาลี ด้านประโยชน์
ในการพัฒนาตน และโดยรวม

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการรับสารสนเทศด้านธรรมะ

ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ความคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้ปฏิบัติธรรม

ด้านความเปลี่ยนแปลงของจิตใจ

1. ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีสติมากขึ้น และได้ฝึกความอดทน ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรม
เข้าใจตนเองมากขึ้น และเข้าใจธรรมะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสามารถเดินจงกรมและ
นั่งสมาธิได้ด้วยตนเอง และทำให้เข้าใจว่าพระพุทธศาสนาสำคัญมากเพียงใด และได้รับความ
รู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต

2. สามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจของผู้ปฏิบัติธรรมได้อย่างมากมาย ตั้งแต่ครั้งแรกที่
เข้าหลักสูตร โดยมีวิทยากรคอยอธิบายและคอยดูแลผู้ปฏิบัติธรรมตลอดเวลา ซึ่งบรรยาย
ได้ดีมาก เข้าใจง่าย และเอื้อต่อการปฏิบัติธรรม

3. ทำให้เกิดสติปัญญาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น งาน และ
การวางแผนเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สามารถไตร่ตรองและแก้ไขปัญหาก็ดีขึ้น
และยังได้พบกัลยาณมิตรอีกด้วย

4. ทำให้รู้สึกว่าตนเองใจเย็นมากขึ้น คิดก่อนพูดได้เสมอ เมื่อเรากำหนดสิ่งที่คิด
หรือสิ่งที่เห็นได้ทัน และช่วยเราเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นเป็นได้มากขึ้น สามารถให้อภัย
คนอื่นได้

5. สามารถยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ว่าทุกสิ่งเกิดขึ้นก็ต้องดับไป
เป็นธรรมดา และทุกชีวิตก็เป็นเช่นนี้เอง เราจึงควรอยู่กับปัจจุบันอย่างเข้มแข็ง

6. ทำให้พัฒนาจิตใจได้ดีขึ้น และทำให้เกิดความสันติสุข ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมี
ความสุข

ด้านวิทยากร

วิทยากรและผู้บรรยายธรรมสามารถอธิบายเรื่องธรรมะและการนั่งสมาธิได้ดีมาก
และมีการยกตัวอย่างการเล่าเรื่องที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตจริง ทำให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
ได้ดีมาก ๆ

ด้านความสนใจและแรงจูงใจ

1. ทำให้สนใจธรรมะมากขึ้นและสามารถนำธรรมะกลับไปใช้ในชีวิตประจำวัน
ได้ดี

2. ทำให้มีแรงจูงใจให้เรายากจะนำพาบุตรหลาน พ่อแม่พี่น้อง หรือญาติ
มาปฏิบัติธรรมด้วย

3. ทำให้เกิดการให้ที่ไม่สิ้นสุด พร้อมทั้งจะให้ธรรมะเป็นธรรมทานให้แก่ผู้อื่น
ด้านสถานที่

สถานปฏิบัติธรรม เช่น อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
เป็นสถานที่ที่เข้าไปปฏิบัติธรรมมาก สามารถพัฒนาคนให้อยู่ในสังคมที่ดีขึ้น

ด้านสื่อสารสนเทศ

การสร้างสื่อสารสนเทศ (ด้านธรรมะ) ที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปตระหนักรู้
ในเรื่องพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่ยาก พบว่าสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ที่นำเสนอ
รายการด้านธรรมะน้อยลง ถ้าไม่ตั้งใจค้นหาจริง ๆ ก็จะไม่พบเจอ ซึ่งคนส่วนใหญ่ที่จะ
ไปค้นหาเรื่องธรรมะคงมีน้อยลงทุกที

ด้านความชอบ

1. ชอบความสะดวกสบายที่อุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม-
ราชูปถัมภ์ ชอบฟังธรรมและอยากให้มีการบรรยายธรรมะมากกว่านี้ และชอบกิจกรรม
ออกกำลังกายคลายเส้น อยากให้มีทุก ๆ วัน (ในระหว่างการปฏิบัติธรรม) และนานกว่านี้

2. ชอบฟังนิทานชาดก พระพุทธประวัติจากวิทยุธรรมะแถวบ้าน

ข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติธรรม

ด้านสื่อสารสนเทศ

1. ควรมีสื่อที่นำเสนอข่าวสาร และข้อคิดธรรมะที่เข้าใจง่าย ประกอบการบรรยาย
เพื่อให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น และมีการเปิดช่องในยูทูปโดยมีคนดูแลอย่างต่อเนื่อง

2. อยากให้มีโครงการด้านสื่อสารสนเทศ (ด้านธรรมะ) เข้าถึงโรงเรียนและมหาวิทยาลัย
โดยตรง เพราะเด็ก ๆ จะได้เรียนธรรมะควบคู่กับการเรียน (ทั่วไป) ไปในตัว

3. ต้องการเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรปฏิบัติธรรม

4. ควรมีสื่อในรูปแบบซีดี/ดีวีดี ที่มีเนื้อหาให้ฟังเข้าใจง่าย สำหรับทุกเพศทุกวัย ทำให้สะดวก เช่น การเปิดซีดีฟังในรถ จะเข้าถึงได้มากขึ้น

5. สำหรับในยุคปัจจุบัน ควรส่งธรรมะทางเฟซบุ๊ก, ไลน์ เพราะดีและเร็ว

6. ถ้าเป็นไปได้ควรลดต้นทุนที่แพงและเปลืองกระดาษของวารสาร/นิตยสาร ที่มีข้อจำกัดหลายอย่าง บทความก็ต้องสั้นพอประมาณ

7. ปัจจุบันการรับสารสนเทศด้านธรรมะถูกจำกัดเฉพาะคนที่สนใจ แนะนำว่า ควรมีสื่อมากกว่านี้เพื่อสร้างการรับรู้และสนใจให้คนมาเข้าร่วมมากขึ้น

ด้านการบรรยายและการเรียนการสอน

1. ปัจจุบันกระแสโลกมันแรงทำให้คนหลงกับอบายมุขมาก และประเทศไทย ไม่ได้รวมวิชาพระพุทธศาสนาในหลักสูตรการเรียน หรือแม้จะรวมก็เอาอาจารย์ที่ไม่เชี่ยวชาญมาสอนทำให้ไม่เข้าใจ ไม่สนุก และเรียนน้อย (สมัยก่อนเรียนสัปดาห์ละ 45 นาที) ความเห็นคือต้องทำเชิงรุก (อาจจะเพิ่มในการเรียนการสอน) และนำเรื่องเล่า ที่มองเห็นเป็นภาพรวมมาบรรยายจะดีกว่า

2. อยากให้มีการบรรยายธรรมเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษและการมีน้ำใจ การอยู่ร่วมกันในสังคมให้มากขึ้น อยากให้มีแนวการสอนที่ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อลดความตึงเครียด การชิงดีชิงเด่นในสังคม

ด้านสถานที่และการประชาสัมพันธ์

1. อยากให้มีการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้

2. ควรให้ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์จัดอบรม ปฏิบัติธรรมอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ และควรขยายไปตามต่างจังหวัดในภาคต่าง ๆ อยากให้คนต่างจังหวัดและเด็ก ๆ ต่างจังหวัดได้มาปฏิบัติธรรมบ้าง และควรให้มีจิตอาสา มาช่วยสังคมอย่างสมัครใจ และอยากให้ผู้ปฏิบัติธรรมกลับไปบอกกับครอบครัว และเพื่อนร่วมงานว่าได้อะไรจากที่นี่บ้าง

3. ควรอนุรักษ์กิจกรรมเหล่านี้ต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เพื่อทำความเข้าใจการรับสารสนเทศด้านธรรมชาติ และการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมชาติของผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพาทิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 การรับสารสนเทศ และการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview)

ตาราง 53

สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) ($n = 48$)	ร้อยละ
1. เพศ			
	ชาย	9	18.75
	หญิง	39	81.25
2. อายุ			
	น้อยกว่า 30 ปี	32	66.67
	30-39	2	4.17
	40-49	5	10.42
	50 ปีขึ้นไป	9	18.75

ตาราง 53 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	0	0.00
มัธยมศึกษา	22	45.83
ปริญญาตรี	19	39.58
สูงกว่าปริญญาตรี	7	14.58
4. สาขาอาชีพ		
แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ	20	41.67
นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต	18	31.50
ธุรกิจส่วนตัว	6	12.50
พนักงานบริษัท/พนักงานเอกชน	2	4.17
ครู/อาจารย์	2	4.17
รวม	48	100.00

จากตาราง 53 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 และเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 กลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ระดับการศึกษามัธยมศึกษามากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 39.58 สาขาอาชีพที่มีมากที่สุด ได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และมีผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67

ตอนที่ 2 การรับสารสนเทศด้านธรรมะ

แหล่งสารสนเทศ จากบทสัมภาษณ์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมมีการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากแหล่งและสื่อสารสนเทศแต่ละประเภท ดังนี้

ตาราง 54

การรับสารสนเทศจากสื่อต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

แหล่งสารสนเทศ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์		
หนังสือธรรมะ	26	54.17
วารสาร/นิตยสารธรรมะ	5	10.42
หนังสือพิมพ์	3	6.25
สื่อวิทยุและโทรทัศน์		
โทรทัศน์	17	35.42
วิทยุ	6	12.50
วิทยุและโทรทัศน์	10	20.83
สื่อออนไลน์		
เฟซบุ๊ก	6	12.50
ไลน์	6	12.50
ยูทูบ	8	16.67
กูเกิ้ล	10	20.83
ไอบู๊คส์	1	2.08
ไอทูนส์	1	2.08
สื่ออิเล็กทรอนิกส์		
ซีดี	4	8.33
ดีวีดี	3	6.25
สื่อบุคคล		
ผู้ปฏิบัติธรรม	1	2.08
เพื่อน	4	8.33
นายจ้าง	1	2.08
พระสงฆ์	5	10.42
ผู้ป่วย	1	2.08

ตาราง 54 (ต่อ)

แหล่งสารสนเทศ	จำนวน (คน) ($n = 370$)	ร้อยละ
คนในครอบครัว	4	8.33
ครู/อาจารย์	1	2.08
ลูกค้า	1	2.08
ญาติ	2	4.17

จากตาราง 54 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรับสารสนเทศจากหนังสือธรรมะมากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 54.17 รองลงมา ได้แก่ โทรทัศน์ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 ส่วนการรับสารสนเทศจากวิทยุและโทรทัศน์เท่ากับภูเกิ้ล จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เกี่ยวกับการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อติดตามธรรมะ พบว่า ผู้ปฏิบัติธรรมได้มีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย ซึ่งธรรมะมิได้อยู่เฉพาะในหนังสือ หรือบทสวดมนต์เท่านั้น หากยังมีการเผยแพร่ในรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้น การส่งสารด้วยถ้อยคำและตัวอักษร และยังสามารถถ่ายทอดผ่านสื่อใหม่ คือสื่อดิจิทัลหรืออินเทอร์เน็ต รวมทั้ง การสื่อสารผ่านสื่อบุคคล ดังนั้น จึงทำให้การสื่อสารด้านธรรมะกลายเป็นสิ่งมีชีวิตชีวา ที่แลเห็นได้และสัมผัสได้ง่าย อีกทั้งยังสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (พระไพศาล วิสาโล, 2555)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ จัดพิมพ์เป็นแผ่นกระดาษหรือวัตถุใด ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ อันเกิดเป็นชิ้นงานที่มีลักษณะเหมือนต้นฉบับหลายสำเนาในปริมาณมากเพื่อติดต่อหรือชักนำให้บุคคลอื่นได้เห็นหรือทราบข้อความต่าง ๆ (IM2Market, 2560) สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อดั้งเดิมที่ผู้คนมีความคุ้นเคยและใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะมาช้านาน ดังนี้

1.1 หนังสือธรรมะมีความหลากหลายและพัฒนาให้ผู้คนได้เข้าถึงธรรมะได้ง่าย โดยส่วนใหญ่จะเน้นการอธิบายถึงหลักธรรมที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่มีเนื้อหาไม่ยากและไม่ยากจนเกินไป ทั้งไม่ยาวและไม่สั้นจนเกินไปด้วย แต่ก็มีเนื้อหาเพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านได้ความรู้ความเข้าใจคำสอน

ขั้นพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (ลานธรรมจักร, 2554) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศจากหนังสือธรรมะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.17

1.2 วารสาร/นิตยสารธรรมะ ในปัจจุบันมีความหลากหลายและปรับปรุงให้เข้าถึงกลุ่มวัยทำงานและวัยรุ่นมากขึ้น มีเนื้อหาไม่หนัก และอ่านสบาย ทำให้ได้ข้อคิดในการใช้ธรรมะในการทำงานและการเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากวารสาร/นิตยสาร คิดเป็นร้อยละ 10.42

1.3 หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นประจำ อย่างสม่ำเสมอ มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นปัจจุบันและเผยแพร่เป็นรายวัน ไม่มีการเก็บเล่ม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) สื่อหนังสือพิมพ์จึงได้รับความสนใจและมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของผู้บริโภคอย่างยิ่ง (อาทิตย์ ประหยัคล้ง, 2556) หนังสือพิมพ์หลายฉบับได้นำเสนอเรื่องราวทางธรรมะอย่างต่อเนื่องทางบทความต่าง ๆ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 6.25

2. สื่อวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นการแพร่สัญญาณเสียงและภาพ เพื่อส่งสารกระจายออกอากาศไปถึงมวลชนในชุมชนและท้องถิ่นต่าง ๆ

2.1 สื่อวิทยุเป็นสื่อที่ครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างขวางที่สุด ทั้งนี้เพราะคลื่นวิทยุสามารถแพร่กระจายไปทั่วทุกทิศทางสามารถส่งข่าวสารได้รวดเร็วและเป็นสื่อที่มีราคาถูก (ณัฐกิจ ชันแก้ว, 2558) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 12.50

2.2 สื่อโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งที่พัฒนาอย่างรวดเร็วและได้รับความนิยมจากประชาชนอย่างมาก ในทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับชนชั้น ทุกระดับการศึกษา เพราะเป็นสื่อที่มีหลากหลายรูปแบบ ทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวได้ดี รู้สึกสนุกสนานขณะชมรายการ มีทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียง (มหาวิทยาลัยพายัพ, 2560) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 35.42

3. สื่อออนไลน์ ได้แก่ สื่อโซเชียลมีเดีย และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบ กันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยตนเอง (มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะวิทยาศาสตร์, 2556)

3.1 สื่อโซเซียลมีเดียเป็นสื่อที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็คือเว็บไซต์ที่บุคคลบนโลกนี้สามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้นั่นเอง (กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว, 2557) โดยโซเซียลมีเดียที่เป็นที่นิยมใช้ได้แก่ เฟซบุ๊ก และไลน์ เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากเฟซบุ๊ก และไลน์ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

3.2 สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่มีการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายหลายๆ เครือข่ายทั่วโลก ผู้ใช้เครือข่ายนี้สามารถสื่อสารถึงกันได้ ในหลาย ๆ ทาง อาทิเช่น อีเมล เว็บบอร์ด และสามารถสืบค้นข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ (วิกิพีเดีย, 2558) โดยเว็บไซต์ที่นิยมใช้ในการค้นหา ได้แก่ กูเกิ้ล และยูทูป เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากกูเกิ้ล และยูทูป คิดเป็นร้อยละ 20.83 และ 16.67 ตามลำดับ

4. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ซีดี และดีวีดี ซึ่งเป็นสื่อที่บันทึกสารสนเทศด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น แผ่นจานแม่เหล็กชนิดอ่อน (floppy disk) และสื่อประเภทจานแสง (optical disk) บันทึกอักขระแบบดิจิทัลไม่สามารถอ่านได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์บันทึกและอ่านข้อมูล (พสิน นามบ้าน, 2557)

4.1 สื่อซีดีเป็นแผ่นบันทึกเสียงที่ใช้เก็บข้อมูลได้มาก การบันทึกข้อมูลต้องใช้แสงเลเซอร์ และซีดีรอมยังสามารถบันทึกได้ทั้ง ตัวอักษร ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว สามารถบรรจุข้อมูลได้จากหนังสือประมาณ 250,000 หน้า ใช้อ่านเพียงอย่างเดียว โดยใช้ร่วมกับเครื่องอ่านซีดีรอม (มะลิวัลย์ จันทกนกการ, 2550) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากซีดี คิดเป็นร้อยละ 8.33

4.2 สื่อดีวีดีสามารถบันทึกข้อมูลได้ทั้ง 2 ด้าน จึงมีขนาดความจุในการจัดเก็บข้อมูลสูงกว่าแผ่นซีดีทั่วไป ดีวีดีจะจัดเก็บข้อมูลภาพและเสียงในรูปแบบดิจิทัล จะต้องใช้ร่วมกับ เครื่องอ่านแผ่นดีวีดี (มะลิวัลย์ จันทกนกการ, 2550) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากดีวีดี คิดเป็นร้อยละ 6.25

5. สื่อบุคคล เป็นวิธีการสื่อสารที่เก่าแก่ที่สุด ใช้กันตั้งแต่เริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลก เป็นสื่อที่ใช้กันมากในกลุ่มประชาชนทั่วไป สื่อบุคคลมีการสื่อสารทั้งคำพูด กริยาท่าทางการแสดงออกกับกริยา โดยการใช้คำพูดเป็นหลัก (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2560)

ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มีการแลกเปลี่ยนและเข้าถึงธรรมะผ่านสื่อบุคคลในหลายรูปแบบ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติธรรมด้วยกัน เพื่อน นายจ้าง พระสงฆ์ ผู้ป่วย คนในครอบครัว อาจารย์ ลูกค้า สามเณร และญาติ หัวข้อที่แลกเปลี่ยนมักเป็นการปฏิบัติธรรม ได้แก่ สมถกรรมฐานและ วิปัสสนากรรมฐาน การเดินจงกรม การนั่งสมาธิ การเจริญสติ การทำบุญ ญาคูหาญกรรม ธรรมะกับการดำรงชีวิต และการกำหนดลมหายใจเข้า-ออก หรือการสอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม

การเลือกรับเนื้อหาในสารสนเทศ

หลักศีลธรรมสำหรับชาวพุทธมีมากมายหลายระดับ สำหรับธรรมะกับการดำรงชีวิตประจำวัน การตั้งมั่นอยู่ในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าย่อมบังเกิดความสุขสบาย ในการดำเนินชีวิต (ศาลาธรรม, 2560) บุคคลที่ประสบความสำเร็จและมีความสุขสงบ ในชีวิต มักมีบุคลิกภาพของคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นและศรัทธา ในสิ่งที่ดีงาม และไม่หวั่นไหวไปกับคำติฉินนินทาของผู้อื่น (โอเคเนชั่น, 2551) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญมักเลือกรับสารสนเทศด้านธรรมะเกี่ยวกับ ธรรมะในชีวิตประจำวัน วิธีปฏิบัติธรรม (การเดินจงกรม, การนั่งสมาธิ) พระพุทธประวัติ การดับทุกข์ การฝึกจิต นรก-สวรรค์ ญาคูหาญกรรม และการพัฒนาชีวิตเพื่ออยู่กับทุกข์ ได้อย่างมีความสุข เรียงตามลำดับเนื้อหาธรรมะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเข้าถึง ดังนี้

1. ธรรมะในชีวิตประจำวัน หลักธรรมะในชีวิตประจำวันนั้นมีหลายอย่าง การนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวันนั้นคือการประยุกต์ธรรมะให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละคน สำหรับการใช้ชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป เช่น การทำความสะอาดบ้าน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย การทำอาหาร การรับประทานอาหารแต่ละมื้อ การออกกำลังกาย เป็นต้น ส่วนใหญ่แล้วจะมีการแนะนำให้มีสติในการกระทำต่าง ๆ อยู่เสมอ อาทิ การรับประทานอาหาร ก็ควรมีสติรู้ว่าตนกำลังใช้ช้อนตักอาหาร นำอาหาร ใสปาก มีสติรู้รสที่ลิ้น ค่อย ๆ เคี้ยวให้ละเอียด และค่อย ๆ กลืนอย่างมีสติสัมปชัญญะ คือรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาในทุกขั้นตอนของการรับประทานอาหาร ส่วนการกระทำกิจวัตรประจำวันด้านอื่น ๆ ก็คล้าย ๆ กัน คือให้มีสติกำกับในทุกอิริยาบถ มีสัมปชัญญะ คือรู้ตัวตลอดเวลา ไม่เผลอ ดังนี้

2. วิธีการปฏิบัติธรรม (การเดินจงกรม, การนั่งสมาธิ) สำหรับวิธีการปฏิบัติธรรมนั้นมีหลายแบบหลายวิธี เป็นการสอนให้รู้จักวิธีการเดินจงกรม และนั่งสมาธิของแต่ละสำนัก เราควรยึดสำนักที่ถูกจริตเราเป็นหลัก ไม่ควรเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา เพราะจะทำให้ไม่ได้ผล วิธีการปฏิบัติธรรมมีทั้งแบบพุทฺธ-โธ พองหนอ-ยุบหนอ สัมมาอรหัง ฯลฯ เป็นต้น เราควรศึกษาให้ละเอียดว่าแต่ละแบบ มีวิธีการเดินจงกรม-นั่งสมาธิในลักษณะใด แล้วตั้งใจหาเวลาว่างมาฝึกฝนให้ต่อเนื่องในแบบที่เราชอบอย่างเป็นกิจจะลักษณะ เพื่อให้เกิดประโยชน์ และทำให้จิตใจสงบลง

3. พระพุทฺธประวัติ เป็นพระประวัติของพระพุทฺธเจ้าตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน การศึกษาพระพุทฺธประวัติจะทำให้เราได้ทราบถึงความเป็นมาของพระพุทฺธศาสนา และมีหลักยึดเหนี่ยวในจิตใจ ไม่หลงไปทำความชั่ว ทำแต่ความดี และทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ เป็นต้น ทำให้เรามีแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และรู้ที่มาของหลักธรรมต่าง ๆ ที่พระพุทฺธองค์ทรงสอนไว้ รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร สิ่งใดดีงามก็เข้าหาและกระทำให้มาก สิ่งใดชั่วร้ายก็ออกห่าง เว้นไว้ไม่กระทำ และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมาของพระพุทฺธศาสนาให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจ และนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตของตนเอง เพื่อนำทางให้ชีวิตตนได้พบแต่สิ่งดี ๆ และคนดี ๆ มีชีวิตที่เจริญรุ่งเรืองต่อไป

4. การดับทุกข์ เป็นสิ่งที่พระพุทฺธองค์ทรงค้นพบและสั่งสอนมาตลอด ตั้งแต่การไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน การมีเมตตากรุณา การให้อภัย การถือศีล ปฏิบัติธรรม จนกระทั่งถึงการดับทุกข์ในสังสารวัฏทั้งหมดได้ เพราะทุกชีวิตต่างก็มีความทุกข์ต่างกันไป หากเราสามารถอยู่กับทุกข์ได้โดยไม่เป็นทุกข์จนเกินไป ก็จะทำให้เราพบความสุขในการใช้ชีวิตในแต่ละวัน และพบหนทางในการแก้ไขปัญหาละเอียด ๆ จากปัญญาของเราเอง การจะดับทุกข์ได้นั้นต้องรู้จักทุกข์เสียก่อน หากเราไม่รู้จักทุกข์ เราก็ดับทุกข์ไม่ได้ ส่วนการดับทุกข์ในสังสารวัฏโดยสิ้นเชิงนั้น ต้องปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเพื่อให้เกิดปัญญาญาณ ที่สามารถกำจัดกิเลสต่าง ๆ ได้ จนถึงความบริสุทธิ์ ซึ่งแม้จะยาก แต่ก็สามารถทำได้ ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นมาแล้วมากมาย

5. นรก-สวรรค์ เป็นสิ่งที่ได้รับการสั่งสอนมายาวนาน ว่าใครกระทำแต่ความดี ต้องได้ขึ้นสวรรค์ ใครกระทำแต่ความชั่วย่อมต้องลงนรก หากชีวิตบางคนทำทั้งดีทั้งชั่ว

ก็ต้องแล้วแต่ว่าการกระทำใดหนักกว่ากัน หรือบางคนจะกล่าวว่าสวรรค์ในอก นรกในใจ ก็ยอมได้ เพราะทั้งนี้ตามหลักจิตวิทยาใครทำอะไรไว้ย่อมรู้ดี และเก็บการกระทำนั้นไว้ในจิตใต้สำนึก ใครจะเชื่อก็ตาม ไม่เชื่อก็ตาม ย่อมได้รับผลเสมอกันทั้งสิ้น เพราะจิตใจเราเก็บการกระทำทุกการกระทำของเราไว้ภายใน แม้ยังไม่สิ้นชีวิตก็ย่อมได้รับผลแห่งการกระทำนั้น

6. กฎแห่งกรรม คือกฎแห่งการกระทำ ใครทำดีย่อมได้ดี ใครทำชั่วย่อมได้ชั่ว เสมอไป ไม่มียกเว้น หากเรามองเห็น ๆ กฎนี้อาจจะไม่จริง เพราะบางคนทำชั่ว ยังไม่ได้รับผลชั่ว แต่กลับมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย ทั้งนี้อธิบายได้ว่ากรรมดีของผู้นั้นยังให้ผลอยู่ แต่กรรมชั่วที่ทำไว้ก็ไม่ไปไหน ยังรอให้ผลทันทีที่กรรมดีหรือบุญของผู้นั้นหมดลง ดังนั้น เราจึงไม่ควรก่อกรรมทำชั่วในทุกกรณี เพราะกรรมชั่วย่อมให้ผลชั่วแก่ผู้กระทำความผิดนั้น หากเราหวังอยากมีความสุข เราก็ควรทำแต่ความดีให้มาก ผลที่สุดแล้วย่อมปรากฏเป็นความสุข

“ธรรมะในชีวิตประจำวัน, การปฏิบัติธรรม”

“ธรรมะในชีวิตประจำวัน เพราะจะสอดคล้องกันมาก เพราะสามารถนำมาประยุกต์ได้เป็นอย่างดีในการดำเนินชีวิต”

“ตอนนี้สนใจหนังสือเสียง เรื่อง เกมกรรม ของดังตฤณ”

“ธรรมะในชีวิตประจำวัน”

“ด้านการพัฒนาชีวิตเพื่ออยู่กับทุกข์ได้อย่างสมดุล”

“พระพุทธประวัติ, การฝึกจิต, นรกสวรรค์, กฎแห่งกรรม”

“ธรรมะกับการดำรงชีวิต และการดับทุกข์”

“การปฏิบัติธรรม, ธรรมะในชีวิตประจำวัน”

“วิธีปฏิบัติธรรม, การเดินจงกรม, การนั่งสมาธิ”

การรับสารสนเทศจากยุวพุทธิกสมาคมฯ

ผู้ปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับข่าวสารจากยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มาก่อน เพิ่งมาปฏิบัติธรรมเป็นครั้งแรก ไม่เคยเข้าร่วมในโครงการใดใดของที่นี่มาก่อน แต่กลับเห็นผลที่ชัดเจนกับตนเอง เช่น ความเข้าใจที่มี

เพิ่มขึ้นต่อตนเองและธรรมะในพระพุทธศาสนา การมีสติอยู่กับปัจจุบัน และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้ปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการที่จะชักชวนคนใกล้ชิด คนในครอบครัว ญาติ บุตรหลาน ตลอดจนไปจนถึงเพื่อนร่วมงานให้ได้มาปฏิบัติธรรมแบบตนเองบ้าง เพื่อที่จะได้เข้าใจธรรมะให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสามารถนำธรรมะกลับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนได้

“แนะนำมาตลอดค่ะ ใครมาก็ประทับใจ ชอบและอยากมาอีก”

“ชอบแนะนำอยู่แล้วอยากให้คนมาปฏิบัติธรรมมาก ๆ”

“แนะนำ อยากให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดีที่แท้จริงบ้างเหมือนกันกับเรา”

“แนะนำเพื่อนมาปฏิบัติธรรม เพราะทำให้เกิดสมาธิในการดำรงชีวิต”

“แนะนำ ถ้าเขามาได้”

“จะแนะนำ เพราะเป็นสิ่งที่ดี ควรให้เพื่อนและญาติได้รับสิ่งดี ๆ ด้วย”

“แนะนำ เพราะเป็นแนวทางที่พิสูจน์ได้”

“แนะนำ เพราะมาแล้วเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติธรรมจริง ๆ”

“แนะนำแน่นอน เหมาะกับการมาปฏิบัติธรรม ที่นี้อำนวยความสะดวกอย่างดีในทุก ๆ ด้าน”

“อยากให้ลูกและสามีได้มาปฏิบัติธรรม เพราะอยากให้เขาได้รับความสุขอย่างแท้จริงจากการปฏิบัติธรรม”

“แนะนำแม่กับย่ามา เพราะรู้สึกว่ามีประโยชน์ อยากให้แม่กับย่าได้ปฏิบัติธรรมสักครั้งในชีวิต”

“แนะนำ เพราะมีการปฏิบัติธรรมที่ไม่เคยได้รับจากที่ไหนมาก่อน”

การนำไปใช้ประโยชน์

นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมได้นำสารสนเทศด้านธรรมะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันการทำงานในวิชาชีพต่าง ๆ การเรียนหนังสือ การทำกิจกรรม และนำธรรมะที่ได้รับไปเผยแผ่ให้คนรอบข้างได้มีความเข้าใจในธรรมะมากยิ่งขึ้น

“ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน จะพยายามมีสติทุกขณะ เพราะการมีสติเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปในชีวิต เช่น การทานอาหาร หากมีสติในการเคี้ยวอาหารเราก็จะไม่สำลัก และการมีสติในการเดินก็จะทำให้เราเดินไม่สะดุด เป็นต้น”

“การควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง มีสติว่าตนกำลังทำอะไรอยู่”

“เข้าใจธรรมชาติ และนำธรรมชาติไปเผยแผ่กับครอบครัวหรือคนที่รัก เพื่อให้เข้าใจในธรรมะ และสามารถนำธรรมะไปปรับประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันให้มากที่สุด”

“ไปใช้ในการอ่านหนังสือ โดยฝึกสมาธิก่อนอ่าน ใช้ในการทำกิจวัตรประจำวัน คือ การเดิน นอน นั่ง ทำงานบ้าน หรืออื่น ๆ ใช้ในวิชาชีพพยาบาลคือการดูแลคนไข้”

“ด้านการใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อิริยาบถต่าง ๆ คือ การกิน การเดิน การนอน การนั่ง ฯลฯ ล้วนแล้วแต่ต้องใช้สติอยู่ทุกเมื่อ รู้ว่ากำลังทำอะไรในปัจจุบันขณะ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

“นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กำหนดสติรู้สิ่งที่เกิดขึ้นกับกายและใจตนให้สม่ำเสมอ นำไปเผยแผ่ให้บุคคลที่รักและมีพระคุณ เพราะอยากให้เขาได้รับสิ่งดี ๆ เช่น เรานำไปศึกษาต่อเพิ่มเติมเพิ่มสารที่เป็นประโยชน์ต่อจิตใจ”

“นำไปเผยแผ่ความรู้ธรรมะในชีวิตประจำวันให้คนใกล้ชิด เช่น การฝึกสมาธิ หรือการกำหนด รวมไปถึงเรื่องการรักษาศีล แนะนำให้บุคคลที่สนใจ และนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับตัวเองในชีวิตด้วย”

“สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เราจะได้มีสติมากขึ้น นอกจากนั้น ยังสามารถนำไปใช้กับครอบครัวของเราให้รู้จักมีสติ และอยู่กับปัจจุบัน รู้จักปล่อยวางได้”

“ทำให้เราฝึกการอยู่กับตัวเอง อยู่กับปัจจุบัน ทำให้เรามีสติ สามารถไปสอนผู้อื่นได้ อย่างเช่น คนในครอบครัว”

“จะนำการเดินจงกรมและนั่งสมาธิเพื่อฝึกสตินี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่เป็นการประยุกต์ใช้ให้เข้ากัน เช่น เวลาซักผ้า หรือกวาดบ้าน ก็จะกำหนดจิตได้เหมือนกัน เพราะเป็นความรู้ใหม่ทั้งสิ้นสำหรับฉัน”

“นำไปปรับใช้ในชีวิตเมื่อได้ทำงาน นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียน การอ่านหนังสือ ทำให้มีสติ จดจำได้ง่าย จดจำได้เร็ว นำไปปรับใช้กับคนรอบข้าง คือ

คนในครอบครัว ที่อาจจะป่วยหรือแก่แล้ว สามารถนำธรรมะที่ได้รับไปสอนหรือทำให้ท่านสบายใจ ปล่อยวางเป็น”

“นำไปใช้ในการทำกิจกรรมของคณะที่ตนเรียน เนื่องจากกิจกรรมหลายอย่างเป็นประโยชน์ต่อการนำไปสอนผู้อื่นต่อไปให้เกิดการสร้างธรรมะในตน”

“มีประโยชน์มากในการนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเดิน นั่ง นอน ยืน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนต้องใช้สติทั้งสิ้น”

“ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีสติ รู้สึกตัว และนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ”

“นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นำไปต่อยอดหาความรู้ด้านนั้น ๆ เพิ่มขึ้น เพราะเห็นว่าธรรมะที่ได้ฟังมีประโยชน์ที่แท้จริง”

“การใช้ชีวิตประจำวันทุกอย่าง สามารถนำความรู้ธรรมะจากโครงการนี้ไปปรับใช้ได้ทั้งสิ้น เช่น การมีสติ กำหนดเวลาจะทำอะไร การรู้จักทำบุญ การถือศีล เพื่อรักษาศีลให้ประพฤติดี คิดดี การเห็นสังขารธรรมความไม่เที่ยง การเกิดดับของสิ่งต่าง ๆ ไม่ทำให้เป็นทุกข์และผิดหวังมากไป เป็นต้น”

“ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยการกำหนดรู้ รู้ตัวให้ทั่วพร้อมอยู่เสมอ คอยตั้งสติเตือนตนเองอยู่เสมอ เพราะหลักปฏิบัติและธรรมะที่ได้จากโครงการนี้สามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างกลมกลืน”

“ไปใช้ในชีวิตการทำงานด้านบริการ ใช้ในการควบคุมอารมณ์และรองรับความกดดันด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีสติมากขึ้น”

“นำไปใช้ในชีวิตจริงในการดำรงชีวิต และสามารถนำสื่อต่าง ๆ ไปแนะนำผู้อื่นให้มาเข้าร่วมปฏิบัติได้ด้วย (ทำให้ผู้อื่นสนใจในการปฏิบัติธรรมมากขึ้น)”

“เรื่องกำหนดองค์บริการ การนั่งสมาธิ และเดินจงกรม เพราะทำให้มีสติอยู่กับตัวมากขึ้น การมองโลกเปลี่ยนไป”

“ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะในด้านการงานต้องเจอภาวะกดดันต่าง ๆ ถ้ามีความรู้รู้สึกตัวมากขึ้นก็จะสามารถจัดการกับสิ่งที่มากระทบได้”

ความเชื่อในกฎแห่งกรรม

ผู้ปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่เชื่อในกฎแห่งกรรม เนื่องจากเป็นเหตุเป็นผลและประสบมาด้วยตนเอง

“เชื่อ เพราะกรรมคือผลของการกระทำ และได้เจอเหตุการณ์จากคนใกล้ตัวหลายคนที่ประสบกับกฎแห่งกรรม”

“เชื่อค่ะ เพราะว่าทำสิ่งใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น ทำดีดี ทำชั่วชั่ว ย่อมได้รับผลตามการกระทำ”

“เชื่อ เพราะเวลาทำอะไรไม่ดีมักจะรู้สึกผิดและแ่ แล้วระลึกถึงตลอด เขาถึงว่า สวรรค์ในอก นรกในใจ ไม่ต้องรอชาติหน้าหรือกรรมเท่ากับการกระทำ”

“เชื่อ เพราะทุกคนทุกชีวิตมีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์”

“เชื่อ เพราะมีเหตุจึงมีผล”

“เชื่อ เพราะทุกวันนี้ก็ใช้กรรมอยู่ในสิ่งที่ได้กระทำมา”

“เชื่อ เพราะพิสูจน์กับตนเองแล้ว”

“เชื่อ เพราะประสบกับตนเองหลายครั้ง”

“เชื่อ เพราะกรรมย่อมส่งผลกลับมากับสิ่งที่ตนกระทำ”

“เชื่อ เพราะมีตัวอย่างของประวัติกุศลเป็นจำนวนมากที่ยืนยันว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

“เชื่อ เพราะสิ่งที่เราทำไว้ มาปรากฏแก่ใจของเราขณะปฏิบัติธรรม”

“เชื่อ เพราะคนทำดีย่อมได้ดีตอบแทน คนที่ทำไม่ดีก็ย่อมได้รับสิ่งที่ไม่ดีเช่นกัน มีให้เห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน”

“เชื่อ 100% เพราะมีตัวอย่างให้เห็นมากมาย”

“เชื่อ เพราะเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า”

“เชื่อ เพราะคิดว่ามีเหตุผลที่เราต้องเกิดมา เราเกิดมาเพราะกฎแห่งกรรม”

ความเปลี่ยนแปลง

ผู้ปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เช่น มีสติ รอบคอบ และใจเย็นมากขึ้น สามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

รวมถึงใช้ในการทำงานด้วย และทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมไม่ประมาทในการใช้ชีวิต สามารถ
รักษาศีล 5 ได้ ทำให้คิดดีต่อผู้อื่น โกรธน้อยลง ให้อภัยได้มากขึ้น คิดฟุ้งซ่านน้อยลง
ทำสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน ไม่รีบร้อนหรือผลิผลาม มีhiriโอดตปปะ
(ความกลัวและละอายต่อบาป) มีระเบียบวินัย อดทนและปล่อยวางได้มากขึ้น

“อดทนขึ้น จากนั้นสมาธิตอนแรกทรมานมาก เราสามารถนั่งได้นานขึ้นได้
ทำให้เรามีสมาธิขึ้นด้วย เพราะรู้จักจับสติของตนเอง”

“กำหนดอิริยาบถได้ดียิ่งขึ้น”

“ตั้งใจปฏิบัติธรรมมากขึ้น เพื่อให้ตัวเองพัฒนาและเข้าใจ”

“ได้พัฒนาจิต”

“มีระเบียบวินัย ปล่อยวาง อดทน”

“เปลี่ยนแปลงในการปล่อยวางมากขึ้น”

“ทำให้มีhiri โอดตปปะ มีศีล”

“เปลี่ยนแปลงต่อจิต ทำให้คิดดี และสามารถรักษาศีล 5 ได้”

“ใจสงบร่มเย็น คิดฟุ้งซ่านน้อยลง ทำอะไรเป็นลำดับขั้นตอนขึ้น ไม่เร่งร้อน
ผลิผลาม”

“เป็นคนใจเย็นลง โกรธน้อยลง ให้อภัยมากขึ้น”

“ทำให้เข้าใจตนเอง เห็นกิเลสของตัวเอง รู้วิธีการอยู่กับตัวเองอย่างแท้จริง
และยังทำให้หน้าใสขึ้น ไม่มีสิ่ว”

“ไม่ประมาท”

“อาจจะทำให้เป็นคนที่มีสติมากขึ้น เวลาโกรธก็จะหายเร็ว ไม่คิดจะทำความชั่ว
ทำดีให้มากขึ้น”

“จะฝึกสติให้ต่อเนื่อง”

“เปลี่ยนในเรื่องของการมีสติมากขึ้น”

“มีการเปลี่ยนแปลง คือ ทำให้เรามีสติอยู่ทุกขณะ ทำอะไร คิดอะไร ก็ารู้ตัว
อยู่เสมอ มีสติอยู่ตลอดเวลา”

“ได้ยับยั้งชั่งใจมากขึ้น มีสติสัมปชัญญะมากขึ้น เห็นการเกิดดับของอารมณ์”

“เปลี่ยนแปลงในการทำงาน ทำให้งานมีระเบียบมากขึ้น ใจเย็นมากขึ้น ไตร่ตรองมากขึ้น”

“มีสติมากขึ้น นำไปใช้ในชีวิตการทำงานได้”

การบรรยายธรรมะ

นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ชอบการบรรยายธรรมะเรื่องพระในบ้าน ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมรำลึกถึงพระคุณของมารดาบิดา สำนึกในความผิดที่ตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติลงไป และรู้สึกว่าจะต้องทดแทนพระคุณของมารดาบิดาให้ได้มากที่สุด トラบที่ท่านยังมีลมหายใจอยู่ ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมหลายคนเห็นคุณค่าของความกตัญญู- กตเวทิต์ ช่วยขัดเกลากจิตใจให้มีคุณธรรม และนอกเหนือจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมบางท่าน ยังชอบการบรรยายธรรมะเรื่องขันธที่บริสุทธิ์ ภพภูมิต่าง ๆ กฎแห่งกรรม ไตรลักษณ์ มรรคมงคล 8 และการเทศน์ลำดับญาณอีกด้วย

“พระในบ้าน หัวข้ออื่นก็ดีมากค่ะ”

“ซาบซึ้งทุกหัวข้อ”

“หัวข้อที่ทำให้ระลึกนึกถึงพระคุณของแม่ เพราะเรามีความผูกพันกับแม่มากที่สุด ทำให้เราสัมผัสสิ่งนี้ได้มาก”

“ประทับใจทุกหัวข้อ”

“ท่านอาจารย์วรกร ไรวา”

“พระในบ้าน”

“ขันธที่บริสุทธิ์ เพราะอธิบายชัดเจน เห็นภาพ”

“ของอาจารย์เรณูค่ะ”

“พระคุณของแม่”

“พระในบ้าน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่คนเรามักมองข้ามไป ก่อนจะไปทำบุญกับพระนอกบ้าน เราควรจะทำบุญกับพระในบ้านก่อน บุญใดเล่าจะเทียบเท่ากับการทดแทนบุญคุณพ่อแม่”

“ร้าวของใจ กตัญญู”

“ความกตัญญู เพราะเป็นหัวข้อธรรมที่ช่วยขัดเกลาจิตใจ สำคัญในบุญคุณของพ่อแม่ และรู้จักตอบแทนบุญคุณพ่อแม่”

“ปิดประตูบ้ายคะ”

“อาจารย์เรณู หัวข้อขั้น 5”

“เทศน์ลำดับญาณ ศรัทธาท่านเจ้าคุณอาจารย์ ท่านมีความลำบากในวัยเด็ก แต่ฝึกฝนเล่าเรียนจนสำเร็จ”

“การแก้ไขปัญห เพราะเวลาเราได้แก้ไขปัญหอันไหนได้เราจะรู้สึกมีความสุข”

“พระในบ้าน เพราะฟังแล้วโดนใจใครหลายคน”

“มรรคมงคล 8”

“กฎแห่งกรรม การเกิดดับ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”

“จำชื่อไม่ได้ แต่ชอบประโยคของพระอาจารย์ที่ว่า เปรียบเหมือนน้ำเต็มแก้ว ที่กระเพื่อม ทำให้ไม่เห็นเงาสะท้อนฉันใด ปัญญาคนก็ฉันนั้น ถ้าไม่มีสติ”

“พระในบ้าน เพราะทำให้ระลึกถึงพระในบ้านที่เรียกว่าแม่และพ่อที่ยอมพลีกาย เลี้ยงดูเราแต่เล็กจนโต”

“อาจารย์เรณู บรรยายเข้าใจง่าย ฟังเพลิน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

หลักธรรมที่น้อมนำมาใช้

ส่วนหลักธรรมที่ผู้ปฏิบัติธรรมมักน้อมนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความอดทน (ขันติ) ความไม่เที่ยง (อนิจจัง) อริยสัจ 4 อิทธิบาท 4 โอวาทปาฏิโมกข์ ความเพียร (วิริยะ) การให้ (ทาน) ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ การปล่อยวาง และการมีสติ

บุคคลที่ศรัทธา

บุคคลที่ผู้ปฏิบัติธรรมศรัทธามากที่สุดได้แก่ ในหลวงรัชกาลที่ 9, คุณแม่สิริกรินชัย, หลวงพ่อจรัญ ฐิตธัมโม, อาจารย์นิสารัตน์ (วิทยากร), พล.ต.ท. นรวัฒน์ เจริญรัชต์ภาค และหลวงพ่อบราโมทย์ ปาโมชโช เป็นต้น

ความประทับใจ

สิ่งที่ผู้ปฏิบัติธรรมประทับใจที่สุดตลอดระยะเวลาของการปฏิบัติธรรมในครั้งนี้ คือการให้ธรรมะเป็นทานของวิทยากรที่เสียสละทั้งเวลา และร่างกาย แรงใจ ช่วยสาธิต อธิบาย ตอบคำถามผู้ปฏิบัติธรรมอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย

“ความตั้งใจทำดีของทุก ๆ ฝ่าย เช่น ท่านวิทยากร ผู้ปฏิบัติธรรม พนักงาน ทุก ๆ คน”

“ประทับใจวิทยากร เป็นผู้เสียสละมาเผยแผ่ธรรมะ และอาจารย์ผู้ควบคุมดูแล สถานที่ ผู้บริจจาคอาหาร”

“ความเข้มแข็งของวิทยากร และการให้กำลังใจผู้ที่มาปฏิบัติธรรม ความอยาก ให้ของวิทยากร (ให้ไม่สิ้นสุด)”

“คือให้อยู่กับปัจจุบัน”

“การมีสติอยู่กับปัจจุบัน การภาวนาทำได้ทุกที่ทุกเวลา”

“ท่านอาจารย์ทุกท่านตั้งใจให้คำแนะนำดีมาก”

“วิทยากรสอนเข้าใจง่าย”

“ประทับใจทุกอย่าง เจ้าหน้าที่บริการดี สะอาด สงบ และวิทยากรใจดี”

“ทุกอย่างสัปปายะ ตลอดจนอาจารย์และเจ้าหน้าที่มีเมตตามาก”

“ประทับใจทุกอย่างที่นี่ เพราะถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปก็คงไม่เกิดโครงการนี้ ขึ้นมา ขอขอบคุณคุณแม่สิริ และวิทยากรทุกท่านที่ได้จัดโครงการดี ๆ แบบนี้เรื่อยมา”

“ได้รับคำชี้แนะจากวิทยากร ทำให้เข้าใจ ปฏิบัติตามได้”

“วิทยากร เพราะใส่ใจดูแลผู้ปฏิบัติธรรมได้ดีมาก”

“การทำพิธีรำลึกคุณแม่ ซาบซึ้งมาก”

“มีการสอดแทรกธรรมะ”

“ความเสียสละของวิทยากรทุก ๆ ท่าน”

“ผู้ที่มาปฏิบัติธรรม เพราะทำให้เห็นว่า ยังมีคนที่มุ่งมั่นจะพัฒนาตนเองอยู่มาก”

“ทุกอย่าง ทั้งวิทยากรที่มีความเมตตาในการสอน และสถานที่”

“คำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“คุณแม่สิริ และท่านวิทยากรทุก ๆ ท่าน และผู้ให้บริการความสะดวก”

“ชอบอาจารย์นิศารัตน์ ตอบคำถามได้กระจ่างมาก”

“การเห็นทุกข์เวทนา การเห็นการเกิดดับ ความไม่เที่ยง สิ่งใดเกิดสิ่งนั้น
ย่อมดับเสมอ เช่น เราเกิดมาต้องตาย แต่ก่อนตายไปต้องรู้ว่าทำดีอะไรไว้บ้าง”

“การปฏิบัติธรรม (เดินจงกรม, นั่งสมาธิ) ด้วยระยะเวลา 7 ถึง 8 วัน คิดว่าเป็น
ระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป ส่วนตัวไม่ค่อยได้เดินจงกรม นั่งสมาธิ
มาเข้าหลักสูตรนี้ ทำให้มีโอกาสนับถือปฏิบัติธรรมมากขึ้น”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษา ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้เข้าปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2) การนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (3) เปรียบเทียบการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพ (4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพกับการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ (5) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับสารสนเทศ และการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 89.73 และเพศชาย ร้อยละ 10.27 ส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี ร้อยละ 71.35 รองลงมาคืออายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12.16 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา ร้อยละ 69.73 รองลงมาคือ สำเร็จปริญญาตรี ร้อยละ 20.27 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 64.59 รองลงมาคือพนักงานเอกชน ร้อยละ 15.68

ส่วนที่ 2 การรับสารสนเทศด้านธรรมะ

1. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อที่เป็นหนังสือ ร้อยละ 49.19 รองลงมาคือ จากสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 48.92 เว็บไซต์ ร้อยละ 25.14 และวิทยุ ร้อยละ 17.30 ตามลำดับ

2. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากครู/อาจารย์ ร้อยละ 53.78 รองลงมาคือ จากพระสงฆ์ ร้อยละ 46.76 จากบิดา/มารดา ร้อยละ 38.65 จากแม่ชี ร้อยละ 36.76 และการแลกเปลี่ยนธรรมะจากเพื่อน ร้อยละ 32.43 ตามลำดับ

3. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะผ่านโซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก, ไลน์) ร้อยละ 64.59 รองลงมาคือ ยูทูบ ร้อยละ 44.05 และเว็บไซต์ ร้อยละ 25.14 ตามลำดับ

4. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ค้นพบสารสนเทศด้านธรรมะโดยบังเอิญอย่างไม่ได้ตั้งใจ ร้อยละ 45.68 รองลงมาคือ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ ร้อยละ 34.05 ตามลำดับ

5. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยโรงเรียน/มหาวิทยาลัย ร้อยละ 65.68 รองลงมาคือ กิจกรรมธรรมะของวัด ร้อยละ 49.73 และกิจกรรมธรรมะของชมรม/สมาคม ร้อยละ 22.70 ตามลำดับ

6. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากยุวพุทธิกฯ จากสื่อบุคคล ร้อยละ 47.30 รองลงมาคือ เว็บไซต์ ร้อยละ 22.97 และใบปลิว ร้อยละ 13.51 ตามลำดับ

7. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกฯ คือ การปฏิบัติธรรม ร้อยละ 85.14 รองลงมาคือ การฟังธรรม/สนทนาธรรม ร้อยละ 43.24 และการทำกิจกรรม ในวันสำคัญ ร้อยละ 8.11 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์

1. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะในการพัฒนาตนเอง และทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) โดยการทำ ความเข้าใจผู้อื่นและสังคม ($\bar{X} = 4.47$) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.30$) กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม- ราชูปถัมภ์มีการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองโดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้ธรรมะเพื่อยกระดับจิตใจ ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ พัฒนาอารมณ์ ($\bar{X} = 4.44$) เข้าใจตนเองมากขึ้น ($\bar{X} = 4.36$) และให้แรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

2. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคมโดยรวม ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ช่วยให้อ่านไบเบิลไบเบิลอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก คือ การเข้าใจคน ($\bar{X} = 4.47$) ใช้ในการเรียน/การทำงาน ($\bar{X} = 4.46$) และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรม- ราชูปถัมภ์ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพต่างกัน มีการนำสารสนเทศ ด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีเพศต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะโดยรวม และการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธี LSD

3. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีการใช้ประโยชน์ธรรมะโดยรวมแตกต่างจากผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีการใช้ประโยชน์ธรรมะในการพัฒนาตนเองแตกต่างจากผู้ที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติธรรมที่มีอายุ 30-39 ปี มีการใช้ประโยชน์ธรรมะต่อตนเองแตกต่างจากผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป

5. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีสาขาอาชีพต่างกัน มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะจาก เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชาย (47.37) มีสัดส่วนการใช้เว็บไซต์สูงกว่าเพศหญิง (22.59) ส่วนสื่ออื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ อุพทกสิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนธรรมะกับแม่ชี และผู้ปฏิบัติธรรม อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิง (38.76) มีสัดส่วนการแลกเปลี่ยนธรรมะกับแม่ชีสูงกว่าเพศชาย (21.05) และเพศชาย (31.58) มีสัดส่วนการแลกเปลี่ยนธรรมะกับผู้ปฏิบัติธรรมสูงกว่าเพศหญิง (16.87) ส่วนการแลกเปลี่ยนอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ

4. เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศ

5. เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมจากทางโรงเรียน/มหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิง (68.37) มีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัยสูงกว่าเพศชาย (42.11) และเพศชาย (10.53) มีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากหน่วยงานเอกชนสูงกว่าเพศหญิง (2.71) ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

6. เพศของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้เว็บไซต์ วารสาร/นิตยสาร และรายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีสัดส่วนการใช้ช่องทางการรับรู้โครงการจากเว็บไซต์ วารสาร/นิตยสาร และรายการทางวิทยุ/โทรทัศน์สูงกว่าเพศหญิงส่วนช่องทางการรับรู้อื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

7. เพศของผู้ปฏิบัติธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

8. อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือซีดี/ดีวีดี เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้ที่อายุน้อยมีสัดส่วนการใช้แหล่งสารสนเทศสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก ส่วนสื่ออื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

9. อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะจากครู/อาจารย์ พระสงฆ์ แม่ชี บิดา/มารดา เพื่อน และผู้ปฏิบัติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มิอายุน้อยมีสัดส่วนในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับครู/อาจารย์ และบิดามารดาสูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนผู้มีอายุน้อยมีสัดส่วนในการแลกเปลี่ยนกับเพื่อน และผู้ปฏิบัติธรรมสูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนญาติไม่มีความสัมพันธ์กัน

10. อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศ ได้แก่ โซเชียลมีเดีย อีเมล และเว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุมีสัดส่วนการใช้ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะจากโซเชียลมีเดียน้อยที่สุด และผู้มีอายุน้อยมีสัดส่วนการใช้ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะจากเว็บไซต์น้อยที่สุด ส่วนช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

11. อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศ ได้แก่ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ และไม่ได้ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการตั้งใจค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะสูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนผู้มีอายุน้อยมีสัดส่วนการพบสารสนเทศด้านธรรมะโดยบังเอิญสูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนลักษณะการค้นหาสารสนเทศอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

12. อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมจากวัด โรงเรียน/มหาวิทยาลัย ชมรม/สมาคม และหน่วยงานเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากวัดสูงกว่าผู้มีอายุน้อย และผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัยสูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานของรัฐและชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน

13. อายุของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้โครงการจากหนังสือ เว็บไซต์ รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนในการได้รับการรับรู้โครงการจากสื่อบุคคล ได้แก่ ครู/อาจารย์ สูงกว่าผู้มีอายุน้อย ส่วนช่องทางการรับรู้โครงการอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

14. อายุของผู้ปฏิบัติธรรม มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิก-สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้แก่ การปฏิบัติธรรม การฟังธรรม/สนทนาธรรม กิจกรรมในวันสำคัญ และการช่วยงานสมาคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีอายุน้อยจะมีสัดส่วนการฟังธรรม/สนทนาธรรมสูงกว่าผู้มีอายุมาก ส่วนการเรียนธรรม/บาลีไม่มีความสัมพันธ์กัน

15. ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือ ซีดี/ดีวีดี เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมีสัดส่วนในการใช้เว็บไซต์เพื่อเข้าถึงแหล่งสารสนเทศสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ส่วนสื่ออื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

16. ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนธรรมะจากครู/อาจารย์ พระสงฆ์ แม่ชี บิดามารดา เพื่อน และผู้ปฏิบัติธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (มัธยมศึกษา และปริญญาตรี) จะมีสัดส่วนการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะจากครู/อาจารย์ และบิดามารดาสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ส่วนญาติไม่มีความสัมพันธ์กัน

17. ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ โซเชียลมีเดีย อีเมล เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (ประถมศึกษา) มีสัดส่วนการใช้โซเชียลมีเดียน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) มีสัดส่วนการใช้เว็บไซต์น้อยกว่าผู้ที่มีรับการศึกษาสูงกว่า ส่วนยูทูปและอีบุ๊ก ไม่มีความสัมพันธ์กัน

18. ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ และไม่ได้ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า (ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี)

มีส่วนในการตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ส่วนการค้นหา
ด้านอื่นแต่พบสารสนเทศด้านธรรมะ และอยู่ระหว่างการค้นหาไม่มีความสัมพันธ์กัน

19. ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะ ได้แก่ วัด
โรงเรียน/มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ ชมรม/สมาคม และหน่วยงานของเอกชน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า (มัธยมศึกษา) มี
ส่วนในการเข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัยสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษา
สูงกว่า ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน

20. ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้โครงการจากซีดี หนังสือ
เว็บไซต์ รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีส่วนการใช้ช่องทางการรับรู้โครงการจากเว็บไซต์
สูงกว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า และผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า (มัธยมศึกษา) มีส่วน
การใช้ช่องทางการรับรู้โครงการจากสื่อบุคคล ได้แก่ ครู/อาจารย์ สูงกว่าผู้ที่มีระดับ
การศึกษาสูงกว่า ส่วนช่องทางการรับรู้โครงการอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

21. ระดับการศึกษาของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เข้าร่วม ได้แก่ การปฏิบัติธรรม
การฟังธรรม/สนทนาธรรม กิจกรรมในวันสำคัญ และการช่วยงานสมาคม อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่า (มัธยมศึกษา) มีส่วนใน
กิจกรรมที่เข้าร่วมในการฟังธรรม/สนทนาธรรมสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ส่วน
การเรียนธรรม/บาลีไม่มีความสัมพันธ์กัน

22. สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อโทรทัศน์
หนังสือ ซีดี/ดีวีดี เว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสื่ออื่น ๆ
ไม่มีความสัมพันธ์กัน

23. สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะจาก

ครู/อาจารย์ พระสงฆ์ แม่ชี บิดามารดา เพื่อน ผู้ปฏิบัติธรรม และญาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

24. สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ อีเมล เว็บไซต์ และอีบุ๊ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโซเชียลมีเดีย และยูทูบไม่มีความสัมพันธ์กัน

25. สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะการค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะ ได้แก่ ตั้งใจค้นหาโดยเฉพาะ ไม่ตั้งใจแต่พบโดยบังเอิญ และอยู่ระหว่างการค้นหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการค้นหาด้านอื่นแต่พบสารสนเทศด้านธรรมะไม่มีความสัมพันธ์กัน

26. สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านธรรมะของวัด โรงเรียน/มหาวิทยาลัย หน่วยงานของรัฐ ชมรม/สมาคม และหน่วยงานของเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน

27. สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กับช่องทางการรับรู้โครงการ ได้แก่ ซีดี หนังสือ เว็บไซต์ รายการทางวิทยุ/โทรทัศน์ และสื่อบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวารสาร/นิตยสาร และใบปลิวไม่มีความสัมพันธ์กัน

28. สาขาอาชีพของผู้ปฏิบัติธรรม มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เข้าร่วมกับ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ การปฏิบัติธรรม การฟังธรรม/สนทนาธรรม กิจกรรมในวันสำคัญ และการช่วยงานสมาคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเรียนธรรม/บาลีไม่มีความสัมพันธ์กัน

สมมติฐานที่ 3 การรับสารสนเทศและการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความสัมพันธ์กัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. การรับสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
ไม่มีความสัมพันธ์กัน
2. การแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
ไม่มีความสัมพันธ์กัน
3. ช่องทางการเข้าถึงสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
มีความสัมพันธ์กับยูทูป ด้านประโยชน์ในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม
4. ลักษณะการค้นหาสารสนเทศกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
ไม่มีความสัมพันธ์กัน
5. การเข้าร่วมกิจกรรมกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
ไม่มีความสัมพันธ์กัน
6. ช่องทางการรับรู้โครงการกับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ
มีความสัมพันธ์กับซีดี ด้านประโยชน์ในการพัฒนาตนและโดยรวม และวารสาร/
นิตยสาร ด้านประโยชน์ในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม
7. กิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
กับการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติธรรม
ด้านประโยชน์ในการพัฒนาตน และโดยรวม และการเรียนธรรม/บาลี ด้านประโยชน์
ในการพัฒนาตน และโดยรวม

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 81.25 เป็นเพศชายร้อยละ 18.75 ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 66.67 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 45.83 รองลงมา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39.58 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 31.50 และไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 41.67

ส่วนที่ 2 การรับสารสนเทศ และการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์

1. การรับสารสนเทศด้านธรรมะ

จากบทสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่รับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่ หนังสือธรรมะมากที่สุด ร้อยละ 54.17 รองลงมาคือ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ ได้แก่ โทรทัศน์ ร้อยละ 35.42 และยังรับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญรับสารสนเทศด้านธรรมะจากพระสงฆ์ ร้อยละ 10.42 รองลงมาได้แก่ เพื่อน และคนในครอบครัว ร้อยละ 8.33 หัวข้อที่แลกเปลี่ยนมักเป็นการปฏิบัติธรรม ได้แก่ สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน การเดินจงกรม การนั่งสมาธิ การเจริญสติ การทำบุญ และกฎแห่งกรรม โดยมีการเลือกรับเนื้อหาสารสนเทศด้านธรรมะคือ ธรรมะในชีวิตประจำวัน วิธีการปฏิบัติธรรม พระพุทธประวัติ และการดับทุกข์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เชื่อในกฎแห่งกรรม เนื่องจากเป็นเหตุเป็นผลและประสบมาด้วยตนเอง และมักไม่เคยได้รับข่าวสารจากยูทูปพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มาก่อน ไม่เคยเข้าร่วมในโครงการใดใดของที่นี่มาก่อน แต่กลับเห็นผลที่ชัดเจนกับตนเอง นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ชอบการบรรยายธรรมะเรื่องพระในบ้าน ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมรำลึกถึงพระคุณของมารดาบิดา สำนึกในความผิดที่ตนเองได้ประพฤติดีปฏิบัติลงไป และรู้สึกว่าจะต้องทดแทนพระคุณของมารดาบิดาให้ได้มากที่สุด ตราบที่ท่านยังมีลมหายใจอยู่ ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมหลายคนเห็นคุณค่าของความกตัญญูกตเวที ช่วยขัดเกลาคิดใจให้มีคุณธรรม และนอกเหนือจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมบางท่านยังชอบการบรรยายธรรมะเรื่องขั้นที่บริสุทธิ์ ภพภูมิต่าง ๆ กฎแห่งกรรม ไตรลักษณ์ มรรคมีองค์ 8 และการเทศน์ลำดับญาณอีกด้วย

2. การนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์

จากบทสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้นำสารสนเทศด้านธรรมะที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันมากที่สุด รองลงมาคือการทำงานในวิชาชีพต่าง ๆ การเรียนหนังสือ การทำกิจกรรม และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะนำเอาธรรมะที่ได้รับไปเผยแผ่ให้คนรอบข้างอีกด้วย นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการที่จะชักชวนคนใกล้ชิด คนในครอบครัว ญาติ บุตรหลาน ตลอดจนไปจนถึงเพื่อนร่วมงานให้ได้มาปฏิบัติธรรมแบบตนเองบ้าง และส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เช่น มีสติ

รอบคอบ และใจเย็นมากขึ้น สามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติธรรมไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้ รวมถึงใช้ในการทำงานด้วย และทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมไม่ประมาท
ในการใช้ชีวิต สามารถรักษาศีล 5 ได้ ทำให้คิดดีต่อผู้อื่น โกรธน้อยลง ให้อภัยได้มากขึ้น
ทำสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน มีหิริโอตตัปปะ (ความกลัวและละอายต่อบาป)
มีระเบียบวินัย อุดหนุนและปล่อยวางได้มากขึ้น ส่วนหลักธรรมที่ผู้ปฏิบัติธรรมมักน้อมนำ
มาใช้ในชีวิตประจำวันก็ได้แก่ ความอดทน ความไม่เที่ยง อริยสัจ 4 อิทธิบาท 4 โอวาท-
ปาฏิโมกข์ ความเพียร การให้ ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ การปล่อยวาง และการมีสติ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การรับและการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะ: กรณีศึกษา
ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การรับสารสนเทศด้านธรรมะ

1. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อที่เป็นหนังสือ เนื่องจากหนังสือธรรมะได้มี
การเผยแพร่จำนวนมาก และส่วนใหญ่ผู้ผลิตมักทำให้อ่านง่ายขึ้น หนังสือธรรมะที่มี
คุณภาพ ทั้งด้านเนื้อหา และเทคนิคการเขียน ทำให้เด็กและเยาวชนได้ให้ความสนใจ
และอ่านหนังสือธรรมะมากยิ่งขึ้น (พัชราภรณ์ สมิตะมาน, 2554, หน้า 18) ซึ่งสอดคล้องกับ
การสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่จะเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด
โดยเฉพาะการอ่านหนังสือธรรมะ วารสาร/นิตยสารธรรมะ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
โดยให้เหตุผลว่ารูปแบบของหนังสือธรรมะน่าอ่าน เพราะมีการออกแบบและจัดรูปเล่ม
ดึงดูดความสนใจและการนำเสนอเนื้อหาได้เข้ายุคสมัย การใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย
ส่วนวารสาร/นิตยสารธรรมะได้ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน โดยการนำเสนอบทสัมภาษณ์
เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ธรรมในการดำเนินชีวิตของบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ประสบความสำเร็จ
ในชีวิต เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พรทิพย์ รักษ์ทอง (2555) ศึกษาเรื่อง

การจัดการหนังสือธรรมะในสังฆมรรวมสมัย กรณีศึกษาสำนักพิมพ์มรินทร์ธรรมะ พบว่าหนังสือธรรมะแต่ละเล่มได้รับการคัดสรรต้นฉบับมาอย่างดี ต้นฉบับที่ไม่ผ่านมาตรฐานของสำนักพิมพ์คือต้นฉบับที่ไม่ตรงตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อต้นฉบับผ่านการคัดสรรแล้วต้องนำมาผ่านกระบวนการผลิตของสำนักพิมพ์ การผลิตหนังสือธรรมะสามารถทำให้หนังสือธรรมะแพร่หลายไปกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ผู้อ่านสามารถเข้าถึงหนังสือธรรมะได้สะดวกมากขึ้น ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของสำนักพิมพ์คือคนรุ่นใหม่ จึงมีการปรับปรุงรูปลักษณ์และเนื้อหาของหนังสือให้ทันสมัย เน้นความสวยงาม มีภาพประกอบ และมีสีสัน ขนาดกะทัดรัด มีเนื้อหาร่วมสมัย และเข้าใจง่าย และสอดคล้องกับการวิจัยของ สุกานดา ปานเพชร (2556) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของหนังสือธรรมะประยุกต์ สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลยุทธ์ในการจัดทำหนังสือธรรมะเป็นเรื่องของเนื้อหา และการสื่อสารถึงแนวคิดธรรมะ กลยุทธ์คือการออกแบบตัวสารในการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ เนื่องจากเนื้อหาและแนวคิดของธรรมะประยุกต์คือสาระสำคัญ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิดกลยุทธ์น่านน้ำสีขาว ทำให้หนังสือธรรมะมีเนื้อหาสาระที่เน้นการส่งเสริมคุณธรรมแก่ผู้อ่านและสังคม ที่ให้ความสำคัญกับการสรรหานักเขียนคุณภาพ เน้นความสวยงาม สะดุดตา และสื่อถึงอารมณ์ความเป็นหนังสือธรรมะ

นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมยังได้เข้าถึงธรรมะจากสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นสื่อที่เจริญรุดหน้ามาก สามารถถ่ายทอดข่าวสารได้ทั้งโดยคำพูด ข้อเขียน และรูปภาพ เป็นทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และอื่น ๆ ถ่ายทอดข่าวสารได้เร็ว และส่งภาพในระยะทางไกล ๆ ได้ และมีความหลากหลาย โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่มีบทบาทและมีผู้นิยมมาก (โอเคเนชั่น, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากโทรทัศน์ รองลงมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ โดยให้เหตุผลว่า สื่อโทรทัศน์เข้าถึงได้ง่าย อาจจะโดยบังเอิญอย่างไม่ได้ตั้งใจ และรายการธรรมะที่น่าสนใจและชวนให้ติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ทรัพย์กุลธร อุทัยไพศาลวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่อง โครงการผลิตรายการธรรมะทางโทรทัศน์สำหรับวัยรุ่นเพื่อสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย พบว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่วัยรุ่นเปิดรับมากที่สุด หากมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมผ่านสื่อโทรทัศน์ ก็สามารถช่วยให้วัยรุ่นซึมซับคุณธรรม จริยธรรม

ได้ไม่มากนักน้อย แต่ปัจจุบันไม่มีรายการธรรมะที่มีเนื้อหาเพื่อกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะทำให้วัยรุ่นไม่สนใจ และเข้าถึงได้น้อย วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารูปแบบของรายการธรรมะทางโทรทัศน์นั้นควรนำเสนอในรูปแบบรายการวาไรตี้ที่มีความหลากหลาย หรือละคร sitcom เนื้อหาที่ควรเป็นหลักธรรมเบื้องต้น ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัยรุ่น หากเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงก็จะทำให้รายการน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และอาจไม่จำเป็นต้องมีพระเสมอไป

2. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากครู/อาจารย์ เนื่องจากเยาวชนที่เข้ารับการปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่มาจากสถานศึกษาโดยได้รับคำแนะนำจากครู/อาจารย์ นอกจากนี้วัฒนธรรมไทยยังได้ยกย่องครู/อาจารย์ว่าเป็นบิดาคนที่สองของศิษย์ ผู้ปกครองเมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนก็ฝากความหวังไว้กับครู กล่าวคือ มอบภาระต่าง ๆ ในการอบรมดูแล ลูกหลานของตนให้แก่ครู (อรทัย วงศ์คำ, 2557) ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน ดังนั้น ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้เด็กมีความรู้ความสามารถอย่างมีมิติครบทุกส่วน โดยผ่านทางด้านวิชาการ คือ การเรียนการสอนวิชาการต่าง ๆ ในส่วนทางด้านสังคมนั้นครูต้องสอนให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (สุริยา ษ์องเสนาะ, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่านักเรียน/นักศึกษา มีการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากครู/อาจารย์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากครู/อาจารย์เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดรองลงมาจากบิดามารดา และเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ และยังได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน/มหาวิทยาลัยร่วมกันอีกด้วย เมื่อมีกิจกรรมด้านธรรมะครู/อาจารย์ก็จะแนะนำให้นักเรียน/นักศึกษาเข้าร่วมเพื่อเก็บเกี่ยวเป็นประสบการณ์ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ บุญปีน ปาตาล (2553) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอ-สนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความประหยัด ความซื่อสัตย์สุจริต วินัย และความรับผิดชอบ การปฏิบัติ

นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมยังได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากพระสงฆ์ เนื่องจากวิถีชีวิตของชาวพุทธมีความเกี่ยวข้องกับวัดตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วัดจึงเป็นสถานที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางศาสนา และทางบ้านเมือง มีพระสงฆ์ผู้เป็นเจ้าอาวาสเป็นผู้ดูแล ปกครองให้เกิดความเรียบร้อยภายในวัด พระสงฆ์ในสังคมไทยได้รับการยกย่อง เคารพและสักการะจากประชาชนในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ จึงทำให้พระสงฆ์จำนวนมากได้ทำหน้าที่ และมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสังคม (พระอภิรักษ์มมุโขโต, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า มีการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากพระสงฆ์เป็นส่วนใหญ่ เพราะเชื่อว่าพระสงฆ์เป็นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านธรรม และมีหน้าที่ในการสั่งสอนอบรมธรรมะโดยตรงให้กับทุกกลุ่ม ทั้งความรู้ภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ และพระสงฆ์ได้มีการเผยแผ่ธรรมทั้งในวัดและนอกวัดตามโรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์ปฏิบัติธรรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อนงค์ลักษณ์ คะเนนแน (2555) ศึกษาเรื่อง *แนวทางที่เหมาะสมของพระภิกษุในการเผยแผ่ธรรมะสำหรับเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร* พบว่า พระภิกษุได้อาศัยความรู้ ความสามารถจากการศึกษา ฝึกอบรม และประสบการณ์ตรงจนมีทักษะการถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี โดยการเทศน์ การสอนอบรม โดยงานนิพนธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และเผยแพร่ทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในการถ่ายทอด ส่วนปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของพระภิกษุ ทั้งความเป็นครู วิธีการสอน เนื้อหาในการสอน และอุปกรณ์การเรียนการสอน และปัญหาจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ไม่เอื้อต่อการเผยแผ่ธรรมะ เช่น ข้อจำกัดของเวลาในการสอน การประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนพระภิกษุ เป็นต้น ส่วนแนวทางที่เหมาะสมในการเผยแผ่ธรรมะของพระภิกษุต้องเริ่มจากตัวพระภิกษุเอง เช่น การเพิ่มทักษะความสามารถโดยการศึกษาและพัฒนาความรู้ ต้องมีจริยวัตรหรือการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และต้องสนใจในการทำหน้าที่ในการเผยแผ่ธรรมะ เป็นต้น วิธีการเผยแผ่ควรจัดให้มีการเรียนการสอนธรรมะภาคปฏิบัติ มีการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการวางแผนเตรียมตัวก่อนการสอน เนื้อหาไม่ควรเป็นเชิงวิชาการและต้องสอดคล้องกับยุคสมัย และควรใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ควรกำหนดเวลาในการสอนธรรมะที่เพียงพอ มีการ-

ประชาสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ ให้การสนับสนุนพระภิกษุ และกำหนดแนวทางการศึกษาในระดับนโยบายและแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิต อธิปญฺโญ) (2554) ศึกษาเรื่อง *บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน: กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอคลอง จังหวัดแพร่* พบว่า พระสงฆ์ในตำบลทุ่งแล้ง ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตามหลักธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการเป็นพระสงฆ์นักพัฒนา และใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของวัด พระสงฆ์ปรับปรุง พัฒนาวัดโดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมเสมอ และด้านการสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

3. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะผ่านโซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก, ไลน์) เนื่องจากโซเชียลมีเดียเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีการใช้งานอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในหลากหลายวงการ ซึ่งไม่จำกัดเพียงแคในแวดวงธุรกิจและการตลาดที่เรามักนำเสนอกันอยู่เป็นประจำเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลไปในวงกว้างไม่ว่าจะเป็นแวดวงการศึกษา การเมืองหรือแม้แต่ในด้านดนตรี (ไทยแลนด์ออนไลน์ โฟกัส, 2556) นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์ได้มีการธรรมะและกลายเป็นเรื่องใกล้ตัวง่ายต่อการเข้าถึง ซึ่งเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมะถูกปรับให้เข้าใจได้ไม่ยาก และได้ปรับรูปแบบให้เข้ากับยุคสมัยสอดคล้องไลฟ์สไตล์ของคนในยุคที่เสพติดชีวิตออนไลน์อีกด้วย (เมเนเจอร์ออนไลน์, 2556) การพัฒนาของโซเชียลมีเดียที่การขยายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะยูทูปซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอผ่านอินเทอร์เน็ตที่มียอดผู้ชมวิดีโอของทางเว็บไซต์ทะลุหลัก 100 ล้านครั้งต่อวัน หรือคิดเป็นราว 29 เปอร์เซ็นต์ของยอดการเปิดดูคลิปวิดีโอทั้งหมด (สนุก! ออนไลน์, 2556) และผู้ท่องโลกอินเทอร์เน็ตทั่วไป สามารถแบ่งปันวิดีโอเพื่อให้คนอื่น ๆ ทั่วโลกสามารถเข้าไปดูได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยูทูปเป็นเว็บไซต์ที่มี

ผู้นิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยการแบ่งปันวิดีโอ การใช้ยูทูปในการทำตลาดออนไลน์ (เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต, 2560) จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะผ่านโซเชียลมีเดียมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มีการรับสารสนเทศด้านธรรมะจากโซเชียลมีเดียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากปัจจุบันธรรมะอยู่ในโลกออนไลน์มากขึ้น และโซเชียลมีเดียก็เข้าถึงได้ง่าย สามารถพิมพ์โต้ตอบกันได้ หรือส่งรูปภาพให้กันได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งข้อความเกี่ยวกับธรรมะในชีวิตประจำวันและรูปภาพที่เกี่ยวข้องกัน เป็นต้น

4. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ ค้นพบสารสนเทศด้านธรรมะโดยบังเอิญอย่างไม่ได้ตั้งใจ เนื่องจากปัจจุบันการเผยแพร่สารสนเทศด้านธรรมะมีหลายช่องทางมากขึ้น การเข้าถึงธรรมะทำได้ง่ายกว่าสมัยก่อนที่ต้องไปฟังเทศน์ฟังธรรมที่วัดอย่างเดียว จึงทำให้อาจมีการได้รับสารสนเทศด้านธรรมะอย่างไม่ได้ตั้งใจ เช่น จากในโซเชียลมีเดีย ยูทูป เป็นต้น โซเชียลมีเดียทำให้ผู้คนเข้าถึงธรรมะได้มากขึ้น เพราะในโปรแกรมใช้ง่ายนิยมไม่ว่าจะเป็น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ไลน์ หรือ แอปสโตร์ ก็ต่างมีเรื่องราวของธรรมสอดแทรกอยู่ หลากหลายรูปแบบ อาทิ ภาพและวลีสอนใจจากพระอาจารย์ดัง แอปพลิเคชัน หนังสือสวดมนต์ สติกเกอร์ไลน์ธรรมะแสดงอารมณ์ ฯลฯ เปิดรับด้วยวิธีการง่าย ๆ เพียงแค่เข้าสู่โลกออนไลน์แล้วจวบปลายนิ้วสัมผัส (แมนเจอร์ออนไลน์, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียน/นักศึกษา มักจะรับสารสนเทศด้านธรรมะอย่างไม่ได้ตั้งใจ เนื่องจากยังไม่ได้มีความสนใจในเรื่องนี้มากเท่ากับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่มักจะตั้งใจค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะโดยเฉพาะ

5. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยโรงเรียน/มหาวิทยาลัย เนื่องจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและธรรมะ โดยมีกิจกรรมด้านธรรมะอยู่เนื่อง ๆ เช่น กลุ่มพุทธธรรมกรรมฐาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มพุทธธรรมกรรมฐาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มพุทธธรรมกรรมฐาน มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น (โลกออนไลน์, 2561) นอกจากนี้ บางสถาบันยังร่วมกับยูวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่งนิสิต/นักศึกษามาปฏิบัติธรรมที่ศูนย์ เช่น

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น (มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะพยาบาลศาสตร์, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียน/นักศึกษา มักร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียน/มหาวิทยาลัย มีการเข้าชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และร่วมปฏิบัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

6. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากยุวพุทธฯ จากสื่อบุคคล เนื่องจากการสื่อสารระหว่างบุคคล มีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด ดังนั้น สื่อบุคคลจึงมีความสำคัญ (สรวิชัย ถานอก, 2555) สื่อบุคคล คือ การที่บุคคลได้มีการพูดกันอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ได้ติดต่อสื่อสารกันทางจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ โทรพิมพ์ เทลคอมเฟอเรนซ์ การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น ผู้ส่งสารรู้แน่ชัดว่าเป็นกลุ่มใด ผลสะท้อนกลับจากผู้รับสารก็มีได้ง่ายกว่า สื่อหรือช่องทางการสื่อสารสามารถใช้นำสารได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ (Khawoat, 2557) ยุวพุทธได้ประสานกับครูอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาบางสถาบัน เช่น คณะพยาบาลศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้ส่งนิสิต/นักศึกษาเข้ามาปฏิบัติธรรม ที่ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียน/นักศึกษาได้รับสารสนเทศจากสื่อบุคคลได้แก่ ครู/อาจารย์ และบิดา/มารดา ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุจะได้รับสารสนเทศจากสื่อบุคคลได้แก่ เพื่อน และญาติ เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติธรรมได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากเว็บไซต์ เนื่องจากทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความสำคัญเว็บไซต์มากยิ่งขึ้น โดยการใช้เว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ดังนั้น การนำเสนอและออกเว็บไซต์ให้มีความสวยงาม ค้นหาข้อมูลง่าย และนำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือ ทำให้เว็บไซต์ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว และเพิ่มจำนวนผู้เข้าชมหรือลูกค้าได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ (รัชชานนท์ ธรรมยืน, 2560) สำหรับยุวพุทธได้ทำเว็บไซต์ www.ybat.org หรือ <https://web.ybatnet.org/th/landing/> เพื่อให้ผู้คนได้รับทราบการจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับสมัครปฏิบัติธรรม รวมทั้งการเชิญชวนให้ผู้มีจิตศรัทธาเข้าไปบริจาคเงินหรือร่วมเป็นเจ้าภาพในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์

พบว่า ส่วนใหญ่รับสารสนเทศด้านธรรมะจากเว็บไซต์ เพราะเข้าถึงง่ายและเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พุฒิรัตน์ กมลชัยสกุล (2550) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารธรรมะเพื่อเยาวชนผ่านเว็บไซต์ พบว่า รูปแบบของเว็บไซต์ธรรมะเพื่อเยาวชน มีการนำเสนอในรูปแบบมัลติมีเดียได้ค่อนข้างครบถ้วน โดยเว็บไซต์ Tamdee.net ได้นำเสนอในรูปแบบตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ และเสียง ในขณะที่เว็บไซต์ Budpage.com และ Jaisabai.com มีการนำเสนอเกือบครบถ้วน ยกเว้นการใช้วิดีโอเพียงอย่างเดียว รูปแบบการนำเสนอของเว็บ Tamdee.net มีการนำเสนอที่หลากหลาย ได้แก่ ธรรมะออนไลน์ บทความ นิทาน การ์ตูน เกม เพลง ข่าว กระดานสนทนา ห้องสนทนา บทกลอน คำคม ในขณะที่เว็บไซต์ Budpage.com มีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายเช่นเดียวกัน ยกเว้นห้องสนทนาเพียงอย่างเดียว ส่วนเว็บไซต์ Jaisabai.com นั้น มีเพียงการนำเสนอรูปแบบบทความ นิทาน การ์ตูน เกม ข่าว คำคม คำกลอน บทคัดย่อพระราชดำรัส เป็นต้น ไม่มีการนำเสนอในรูปแบบธรรมะออนไลน์ เพลง กระดานสนทนา และห้องสนทนายรวมอยู่ด้วย เยาวชนมีความเห็นว่าความยาวของหน้าเว็บเพจไม่ควรเกินหนึ่งหน้า ส่วนสี่ส้นเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรใช้สี่ส้นสดใสในโทนอ่อน และควรใช้สีเพื่อแบ่งแยกหมวดหมู่ให้ชัดเจน เยาวชนมีความเห็นว่าเว็บไซต์ควรมีภาพเคลื่อนไหว และเว็บไซต์ควรเข้าถึงได้ง่าย ควรมีลักษณะเป็นสื่อผสมหรือมัลติมีเดีย โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีข้อความบอกเล่าเรื่องราวด้านธรรมะประกอบกับการนำเสนอภาพ และภาพควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ ขนาดของตัวหนังสือไม่ควรเล็กเกินไป และบางส่วนต้องการให้มีเสียงประกอบ

7. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่เข้าร่วมกับยุวพุทธิกฯ คือการปฏิบัติธรรม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินงานมานาน ทำให้เป็นที่รู้จักและสร้างความมั่นใจให้กับผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรม และมีหลายหลักสูตรทั้งสำหรับผู้สนใจทั่วไป หลักสูตรสำหรับเด็กและเยาวชน และหลักสูตรสำหรับพระสงฆ์โดยผู้สนใจสามารถติดตามข่าวและสมัครเข้าร่วมปฏิบัติได้หลายช่องทาง ผ่านเว็บไซต์ <https://web.ybatnet.org/th/home/> สื่อสังคมออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น (ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม

การปฏิบัติธรรมในโครงการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ทำให้มีผู้สนใจจำนวนมาก

การนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์

1. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการใช้ประโยชน์สารสนเทศด้านธรรมะในการพัฒนาตนเองและทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) โดยการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม ($\bar{X} = 4.47$) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.30$) ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้ธรรมะเพื่อยกระดับจิตใจ ($\bar{X} = 4.48$) พัฒนาอารมณ์ ($\bar{X} = 4.44$) และเข้าใจตนเองมากขึ้น ($\bar{X} = 4.36$) เนื่องจากธรรมะช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้เห็นสังขารของชีวิต ทำให้เข้าใจผู้อื่นและสังคมรอบข้าง นอกจากนี้ธรรมะยังช่วยกำกับจิตใจให้สงบ ไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคใด ๆ ไม่กลัวปัญหาสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ไข ปัญหาอย่างมีสติสัมปชัญญะ (พระอาจารย์ปสันโน, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ การสัมภาษณ์ที่ได้ใช้ธรรมะเพื่อทำความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ผู้ที่มีปัญญจะสามารถการควบคุมอารมณ์และจัดกิเลสตนเอง ทำให้อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัศมี วงษ์เศรษฐกุล (2552) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อธรรมะจากพระมหาวิมลชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเปิดรับสื่อธรรมะจากปัจจัยภายในตัวเองเพราะต้องการควบคุมอารมณ์ตนเอง ลดบาปบุญเพื่อทำให้ชีวิตมีความสุขสงบ และใช้ธรรมะในการแก้ไขปัญหาวิต

นอกจากนี้ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ใช้ธรรมะในการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.36$) เนื่องจากการทำงานและการดำรงชีวิตประจำวันโดยใช้ธรรมะเป็นแรงจูงใจและแรงบันดาลใจจะช่วยให้ความเห็นแก่ตัวน้อยลงและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีความอดทนในการทำงาน

(พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจมาจากปัจจัยภายในของตัวเองเป็นหลัก และได้รับแรงจูงใจจากคนรอบข้าง เมื่อได้ปฏิบัติธรรมแล้วก็มีแรงบันดาลใจที่จะชักจูงคนใกล้ชิดให้ได้มาปฏิบัติธรรมอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัชมี วงษ์เศรษฐกุล (2552) พบว่า ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การอธิบายธรรมะที่เข้าใจง่ายของพระมหาวิจิตร วชิรเมธี และมีการแนะนำจากเพื่อนและญาติ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างติดตามผลงานมานาน 1-2 ปี มากที่สุด และมีพฤติกรรมเปิดรับสื่อด้านธรรมะจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ จากหนังสือธรรมะ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจคือรายการโทรทัศน์ หนังสือธรรมะ และ วิดิทัศน์ เอ็มพีสาม กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์ ได้แก่ เป็นแรงบันดาลใจ การได้รับความรู้ที่ดี การเข้าใจสังคมและวัฒนธรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เป็นต้น

2. ผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์มีการใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ช่วยให้ง่ายไกลอธิบายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก คือ การเข้าใจคน ($\bar{X} = 4.47$) เนื่องจากธรรมะเป็นการสอนให้เข้าใจคนที่มีความเชื่อเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ถ้าคิดถึงอาการของมัน ก็ถอยออกมา แล้วก็รับรู้ในขอบเขตของไตรลักษณ์อย่างนี้ ความรู้สึกก็จะเปลี่ยน คือ จะไม่ค่อยตื่นเต้นไม่ค่อยวุ่นวายกับสิ่งที่ได้สัมผัสที่เกิดขึ้น (พระอาจารย์ปสันโน, 2556, หน้า 48) และยังใช้ในการเรียน/การทำงาน ($\bar{X} = 4.46$) และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม ($\bar{X} = 4.43$) เนื่องจากธรรมะทำให้มีสติ สัมปชัญญะสามารถใช้ในการเรียนและการทำงานได้ มนุษย์เป็นสัตว์ที่ต้องฝึกและสามารถฝึกได้ มนุษย์ที่จะประเสริฐและดีงามจะต้องผ่านการฝึกการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง มนุษย์ที่ฝึกตนแล้วประเสริฐยิ่งกว่าเทวดาและพรหม ดังนั้น มนุษย์จะต้องฝึกฝนและพัฒนาตนเองเพื่อทำให้ชีวิตของตนเองดีงามและประเสริฐ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่สามารถนำสารสนเทศด้านธรรมะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับการเรียน/การทำงานได้อย่างมีความเข้าใจมากขึ้น ทำให้การเรียน/การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ พบว่า การปฏิบัติธรรมทำให้มีความตั้งใจที่มากขึ้น มีสติสัมปชัญญะมากขึ้นในการเรียนการศึกษา และการทำงาน

ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พัชราภา ตันติสุขเวช และสินีนาน สุทธจินดา (2552) ศึกษาเรื่อง การใช้หนังสือธรรมะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชา-จิตวิทยาเพื่อคุณภาพชีวิต พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ทางจิตวิทยาภายหลังการอ่านหนังสือธรรมะเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา สูงกว่าคะแนนแบบทดสอบวัดความรู้ทางจิตวิทยาก่อนการอ่านหนังสือธรรมะ เมื่อมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุมก่อนการอ่านหนังสือธรรมะในชั้นเรียนจิตวิทยาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่มีความแตกต่างกัน แต่หลังจากให้นักศึกษากลุ่มทดลองอ่านหนังสือธรรมะก่อนการเรียนในชั้นเรียนจิตวิทยาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จนครบ 1 ภาคการศึกษา ในขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมไม่ได้อ่านหนังสือธรรมะ ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลองมีค่าเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

การวิจัยครั้งนี้ได้ทราบถึงการรับสารสนเทศ และการนำสารสนเทศด้านธรรมะไปใช้ประโยชน์ของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ มีข้อเสนอแนะที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. หนังสือธรรมะและสื่อสิ่งพิมพ์ทางธรรมะควรมีการพัฒนาเพื่อให้เข้าถึงผู้รับสารในช่วงวัยต่าง ๆ ตรงตามความต้องการของผู้รับสารให้มากที่สุด
2. รายการธรรมะทางโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้ปฏิบัติธรรมมาก ดังนั้นควรมีการผลิตรายการธรรมะทางโทรทัศน์ที่มีคุณภาพออกมาอย่างต่อเนื่อง และตรงต่อความต้องการของผู้รับสารมากที่สุด
3. ครู/อาจารย์ และพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนพระพุทธศาสนา ควรมีการพัฒนาศักยภาพในการสอนพระพุทธศาสนา และธรรมะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิด

ประสิทธิภาพในการเรียนและการรับสารสนเทศด้านธรรมะของผู้เรียนหรือผู้รับสารมากที่สุด

4. วิทยากร หรือบุคคลากรที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาควรจัดการอบรมหรือพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ

5. ควรมีการพัฒนาการจัดกิจกรรมทางธรรมะของโรงเรียน/มหาวิทยาลัย และจากวัด ให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในนักเรียน/นักศึกษา และประชาชนให้มากขึ้น

6. ควรมีการจัดอบรมปฏิบัติธรรมตามแบบของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์และสถานปฏิบัติธรรมต่าง ๆ ต่อไป เพราะทำให้ผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรมสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้นได้อย่างเห็นได้ชัดเจน และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำการศึกษาวิจัยในสถานที่อื่น ๆ ที่เป็นสถานปฏิบัติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทราบถึงการรับสารสนเทศด้านธรรมะในรูปแบบอื่น ๆ บ้าง

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาในการรับสารสนเทศด้านธรรมะ ของผู้รับสารในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาต่อไปในอนาคต

3. ควรมีการศึกษารับสารสนเทศด้านธรรมะจากทางอินเทอร์เน็ตหรือโซเชียลมีเดียโดยเฉพาะ เพราะในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตหรือโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลต่อคนในยุคปัจจุบันมาก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การรับสารสนเทศด้านธรรมชาติศึกษากรณีของผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ ตามหลักสูตร-
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้ศึกษาต้องการทราบข้อมูลเพื่อประโยชน์
ทางการศึกษา จึงใคร่ขอความกรุณายังท่าน กรุณาตอบแบบสอบถามอย่างตรงตาม
ความเป็นจริงที่สุด ซึ่งข้อมูลนี้จะถูกใช้นำเสนอในการศึกษาเพื่อการวิจัยเท่านั้น
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง ณ โอกาสนี้ด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านในปัจจุบัน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ท่านสำเร็จการศึกษาระดับชั้นใด

() 1. ประถมศึกษา

() 2. มัธยมศึกษา

() 3. ปวช./ปวส.

() 4. ปริญญาตรี

() 5. สูงกว่าปริญญาตรี

() 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. สาขาที่เรียน/อาชีพ.....

ตอนที่ 2 การรับสารสนเทศด้านธรรมะ

1. ท่านได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากสื่อใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. โทรทัศน์	☐ 2. วิทยุ
☐ 3. หนังสือพิมพ์	☐ 4. วารสาร/นิตยสาร
☐ 5. หนังสือ	☐ 6. ซีดี/เอ็มพีสาม/วีซีดี/ดีวีดี
☐ 7. เว็บไซต์/อินเทอร์เน็ต	☐ 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
2. ท่านได้รับหรือแลกเปลี่ยนสารสนเทศด้านธรรมะหรือสนทนาธรรมกับบุคคลใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ครู/อาจารย์	☐ 2. พระสงฆ์	☐ 3. แม่ชี
☐ 4. บิดา/มารดา	☐ 5. เพื่อน	☐ 6. ผู้ปฏิบัติธรรม
☐ 7.ญาติพี่น้อง	☐ 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....	
3. ท่านเข้าถึงสารสนเทศด้านธรรมะบนอินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. โซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก, ไลน์, ทวิตเตอร์, ฯลฯ)	☐ 2. อีเมล
☐ 3. เว็บไซต์ของวัด/สมาคม	☐ 4. ยูทูบ
☐ 5. อีบุ๊ก	
☐ 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....	
4. ท่านค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ตั้งใจค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะโดยเฉพาะ
☐ 2. ไม่ได้ตั้งใจค้นหาสารสนเทศด้านธรรมะแต่พบโดยบังเอิญ
☐ 3. กำลังค้นหาสารสนเทศด้านอื่นอยู่แต่พบสารสนเทศด้านธรรมะที่น่าสนใจแทน
☐ 4. อยู่ระหว่างการค้นหารายละเอียดด้านธรรมะเพิ่มเติม
☐ 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ท่านเลือกรับสารสนเทศด้านธรรมะที่มีเนื้อหาในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. พระพุทธประวัติ
- () 2. พระไตรปิฎก
- () 3. นิทานชาดก
- () 4. การปฏิบัติสมถกรรมฐาน/วิปัสสนากรรมฐาน
- () 5. ธรรมะในชีวิตประจำวัน
- () 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. วัด
- () 2. โรงเรียน/มหาวิทยาลัย
- () 3. หน่วยงานของรัฐ
- () 4. ชมรม/สมาคม
- () 5. ชุมชน
- () 6. หน่วยงานของเอกชน
- () 7. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. ท่านได้เข้าร่วมและได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจาก ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์จากสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ซีดี/เอ็มพีสาม/วีซีดี/ดีวีดี
- () 2. หนังสือ/เอกสาร
- () 3. เว็บไซต์
- () 4. วารสาร/นิตยสาร
- () 5. ใบปลิว/แผ่นพับ/โบรชัวร์
- () 6. รายการธรรมะทางวิทยุ/โทรทัศน์
- () 7. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

8. ท่านได้เข้าร่วมและได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจาก ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์จากกิจกรรมใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. การปฏิบัติธรรม
- () 2. การฟังธรรม/สนทนาธรรม
- () 3. การเรียนธรรม/บาลี
- () 4. กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- () 5. การช่วยงานของสมาคม
- () 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ประโยชน์จากการรับสารสนเทศด้านธรรมะ โดยเข้าร่วมปฏิบัติธรรม
ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประโยชน์จากการรับสารสนเทศด้าน ธรรมะ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก- ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน- กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย- ที่สุด (1)
1. การพัฒนาตนเอง					
1.1 ช่วยให้มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น					
1.2 ทำให้เข้าใจตนเองมากขึ้น					
1.3 ช่วยยกระดับจิตใจให้มีคุณธรรม					
1.4 จรรโลงใจและให้แรงบันดาลใจ					
1.5 ผ่อนคลายความตึงเครียด					
1.6 พัฒนาด้านอารมณ์ ความรู้สึก					
2. การทำความเข้าใจผู้อื่นและสังคม					
2.1 ช่วยให้ห่างไกลอบายมุข					
2.2 ช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลง ของสังคม					
2.3 ช่วยให้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น					
2.4 สามารถนำไปใช้ในการเรียน/ การทำงานได้					
2.5 ช่วยให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่าง สงบสุข					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการรับสารสนเทศด้านธรรมะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาในการทำแบบสอบถามชุดนี้

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การรับสารสนเทศด้านธรรมชาติ: ศึกษากรณีของผู้ปฏิบัติธรรม

ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

ชื่อโรงเรียน/มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด.....

สาขาที่เรียน/อาชีพ.....

หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

ชื่อ-สกุลผู้สัมภาษณ์.....

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ระดับการศึกษา : ท่านสำเร็จการศึกษาระดับชั้นใด

() 1. ประถมศึกษา

() 2. มัธยมศึกษา

() 3. ปวช./ปวส.

() 3. ปริญญาตรี

() 4. สูงกว่าปริญญาตรี

() 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 การรับสารสนเทศด้านธรรมชาติ

1. ท่านรับสารสนเทศด้านธรรมชาติจากสื่อใดบ้าง (เช่น หนังสือ หรือ โทรทัศน์ เป็นต้น)

.....
.....
.....

2. ท่านได้รับหรือแลกเปลี่ยนธรรมะหรือสนทนาธรรมกับบุคคลใดบ้าง และมัก
แลกเปลี่ยนหรือสนทนาธรรมในหัวข้อใด (เช่น การปฏิบัติธรรม เป็นต้น)

.....

.....

.....

3. ท่านเข้าถึงธรรมะในอินเทอร์เน็ตในลักษณะใด (เช่น เฟสบุ๊ก หรือ ไลน์ เป็นต้น)

.....

.....

.....

4. ท่านเลือกรับสารสนเทศด้านธรรมะที่มีเนื้อหาในลักษณะใด (เช่น พระพุทธประวัติ
หรือธรรมะในชีวิตประจำวัน เป็นต้น)

.....

.....

.....

5. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมที่จัดโดยหน่วยงานใดบ้าง

.....

.....

.....

6. ท่านเคยเข้าร่วมปฏิบัติธรรมในโครงการ “พัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข”
มาก่อนหรือไม่ และเพราะเหตุใด ท่านจึงมาเข้าร่วมปฏิบัติธรรมในโครงการ
“พัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข” ในครั้งนี้

.....

.....

.....

6. ท่านได้รับสารสนเทศด้านธรรมะจากยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์จากสื่อ หรือกิจกรรมใดบ้าง

.....

.....

.....

7. ท่านได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์ อย่างไร

.....

.....

.....

8. ท่านมีความเห็นต่อการเผยแพร่ธรรมะของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์อย่างไร

.....

.....

.....

9. หากมีโอกาสท่านจะกลับมาเข้าร่วมปฏิบัติธรรมในโครงการ “พัฒนาจิตให้เกิดปัญญา

และสันติสุข” อีกหรือไม่ และเพราะเหตุใด

.....

.....

.....

10. ท่านจะแนะนำผู้อื่นให้มาปฏิบัติธรรมที่ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยหรือไม่

และเพราะเหตุใด

.....

.....

.....

11. ท่านเชื่อในกฎแห่งกรรมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

12. ท่านคิดว่าการมาโครงการ “พัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข” ในครั้งนี้ จะทำให้ท่านมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

13. หลักธรรมใดที่ท่านมักน้อมนำมาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เป็นประจำ และบุคคลต้นแบบที่ท่านศรัทธา ได้แก่ ใครบ้าง

.....

.....

.....

14. หัวข้อบรรยายธรรมในเรื่องใดในโครงการ “พัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข” ในครั้งนี้ ที่ทำให้ท่านซาบซึ้งใจที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

15. สิ่งใดที่ท่านประทับใจมากที่สุดในโครงการ “พัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข” ในครั้งนี้ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการทำแบบสัมภาษณ์ชุดนี้

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ.๑๕๓

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

เรียน ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามการรับสารสนเทศด้านธรรมะ : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. แบบสัมภาษณ์การรับสารสนเทศด้านธรรมะ : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยนางสาวณิชา ขวาลเวชกุล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๗๑๒๐๐๐๒๒ ปัจจุบันเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และกำลังดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การรับสารสนเทศด้านธรรมะ : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์”

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จึงมีความประสงค์จะขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ในการช่วยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมให้กับนักศึกษาด้วย เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัย ส่วนการสัมภาษณ์นั้นนักศึกษาจะเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้นักศึกษาจะใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัตรา บุญปัญญาโรจน์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๓๖๙-๒๖๖๗

ณิชา ขวาลเวชกุล โทร. ๐๘๓-๖๕๔-๗๔๕๕

ภาคผนวก ง

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ. ๑๕๒

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๕๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีหญิง นิธิมา แก้วมณี (บรรณารักษ์ปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)

ด้วยนางสาวณิชา ขวาลเวชกุล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๗๑๒๒๐๐๐๒๒๒ปัจจุบันเป็น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การรับสารสนเทศด้านธรรมะ : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธนิคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์”

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนั้น เพื่อให้เครื่องมือดังกล่าวมีความถูกต้อง ครบถ้วนเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไป ดำเนินการสำรวจข้อมูล บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา และ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๓๖๔-๒๖๖๗

ณิชา ขวาลเวชกุล โทร. ๐๘๓-๖๕๔-๗๔๕๕

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ. ๖๕๐

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาววันดี มีดี (บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)

ด้วยนางสาวณิชา ขวาลเวชกุล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๗๑๒๒๐๐๐๒๒ ปัจจุบันเป็น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การรับสารสนเทศด้านธรรมะ : ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธนิคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์”

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนั้น เพื่อให้เครื่องมือดังกล่าวมีความถูกต้อง ครบถ้วนเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไป ดำเนินการสำรวจข้อมูล บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา และ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๓๖๔-๒๖๖๗

ณิชา ขวาลเวชกุล โทร. ๐๘๓-๖๕๔-๗๔๕๕

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

นิชชา ขวาลเวชกุล โทร. ๐๘๓-๖๕๔-๗๔๕๕

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ. ๑๔/๘

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๕๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวนิพา ผลสงเคราะห์ (อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม)

ด้วยนางสาวณิชา ขวาลเวชกุล รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๑๒๒๐๐๐๒๒ ปัจจุบันเป็น
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การรับสารนิเทศด้านธรรมะ :
ศึกษากรณีผู้ปฏิบัติธรรม ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์”

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนั้น
เพื่อให้เครื่องมือดังกล่าวมีความถูกต้อง ครบคลุมเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไป
ดำเนินการสำรวจข้อมูล บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
เครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา และ
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๓๖๕-๒๖๖๗

ณิชา ขวาลเวชกุล โทร. ๐๘๓-๖๕๔-๗๔๕๕

มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

ณิชา ขวาลเวชกุล โทร. ๐๘๓-๖๕๔-๗๔๕๕

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. นางสาวสุทามาส คัสตุล
บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. อาจารย์นิพา ผลสงเคราะห์
อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
3. อาจารย์ธรา จันทร์อนุ
อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
4. นางสาววันดี มีดี
บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5. ว่าที่ร้อยตรีหญิง นิธิมา แก้วมณี
บรรณารักษ์ปฏิบัติการ ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บรรณานุกรม

- กันยา สุวรรณแสง. (2538). *จิตวิทยาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-
รวมสาส์น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง-
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว. (2557). *โซเชียลมีเดียหมายถึง*. ค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2561,
จาก <https://www.gotoknow.org/posts/567331%5B2>
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: ไทยเจริญการพิมพ์.
- กิต บุญ. (2556). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเครียด*. ค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2561,
จาก https://boonkit54.blogspot.com/2013/08/blog-post_6180.html
- กลพรรณรัตน์ ดิษบรรจง. (2558). *การพัฒนารูปแบบการเผยแพร่ธรรมะในพระพุทธศาสนา
ของพระสงฆ์ไทยแก่พุทธศาสนิกชน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมพล ตันสกุล. (2541). *พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:
สหประชาพานิชย์.
- ณัฐกิจ ขันแก้ว. (2558). *สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่ออินเทอร์เน็ต*. ค้นเมื่อ
21 กรกฎาคม 2561, จาก [https://sites.google.com/site/natthakij56/sux-thorthasn
-laea-sux-withyu-kracay-seiyng-1](https://sites.google.com/site/natthakij56/sux-thorthasn-laea-sux-withyu-kracay-seiyng-1)
- ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข. (2542). *ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะ
หลักสูตรการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ทรัพย์กุลธร อุทัยไพศาลวงศ์. (2552). *โครงการผลิตรายการธรรมะทางโทรทัศน์สำหรับ
วัยรุ่นเพื่อสถานโทรทัศน์ทีวีไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต. (2560). ยูทูปคืออะไร. ค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.technointrend.com/what-is-youtube/>
- ไทยแลนด์ออนไลน์ โฟกัส. (2556).สำรวจอิทธิพลของโซเชียลมีเดียต่อการเปลี่ยนแปลง-โลก. ค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.thailandonlinefocus.com/focus/news/724>
- ธนพร จุลศักดิ์. (2555). การเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธรรมะไทย. (2560). ลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา. ค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.dhammathai.org/buddhism/buddhismhistory.php>
- ธีระภัทร์ เอกพาณิชย์สวัสดิ์. (2551). ประชากรศึกษา. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2551, จาก <http://computer.pcru.ac.th/emoodledata/19/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวิริยาสาน.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2546). หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ภาพการพิมพ์.
- พจนารถ สุพรรณนุกุล. (2557). การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ. ค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2561, จาก <http://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/106-2014-09-20-08-27-56>
- พรทิพย์ รักษ์ทอง. (2555). การจัดการหนังสือธรรมะในสังคมร่วมสมัย กรณีศึกษา สำนักพิมพ์อมรินทร์ธรรมะ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระครูสุจินธรรมนิวิฐ (สมจิตร อธิปญฺโญ). (2554). บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน: กรณีศึกษาคณะสงฆ์อำเภอคลอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ธมฺมจิตฺโต. (2546). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย สมัยปัจจุบัน. ค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/contemporary.php>
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2555). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย. กรุงเทพฯ: ผลิตัมม์.

พระไพศาล วิสาโล. (2552). *ทำไมต้องปฏิบัติธรรม*. ค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2561, จาก

<http://www.visalo.org/book/tumMai.html>

พระไพศาล วิสาโล. (2555). *ถ้ำธาริมลานคร*. กรุงเทพมหานคร: ชมรมกัลยาณธรรม.

พระมหา ดร. สมชาย ฐานวุฑโฒ. (2557). *พระพุทธศาสนาโกอินเตอร์*. ค้นเมื่อ 27

สิงหาคม 2561, จาก [http://www.kalyanamitra.org/th/uniboon_detail.php](http://www.kalyanamitra.org/th/uniboon_detail.php?page=2704)

?page=2704

พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต. (2557). *ชีวิตไม่สั้นก็ต้องดิ้นนะโยม*. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พระอภิชาต ฐมฺโชโต. (2559). *บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษา*. ค้นเมื่อ

1 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.slideshare.net/apichat1828/ss-57860635>

พระอาจารย์ปสันโน. (2556). *ธรรมะปลูกใจ*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปัญญาประทีป.

พสิน นามบ้าน. (2557). *สื่ออิเล็กทรอนิกส์คืออะไร*. ค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2561, จาก

<https://sites.google.com/site/phasinm622557/sux-xilekh-thrx-ni-ks-khux-xari>

พัชรภรณ์ สมิตะมาน. (2554). การประยุกต์หนังสือธรรมะสู่การพัฒนาเยาวชนไทย.

วารสารมนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 1(1), 17-21.

พัชรภา ดันติชูเวช และสินีนากู สุทธจินดา. (2552). รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง

การใช้หนังสือธรรมะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชา-

จิตวิทยาเพื่อคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

พิสนุ ฟองศรี. (2554). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: ดันแก้ว.

พุฒิรัตน์ กมลชัยสกุล. (2550). *รูปแบบการสื่อสารธรรมะเพื่อเยาวชนผ่านเว็บไซต์*.

วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญญาพันธุ์ พจนลาวัณย์. (2556). *สื่อธรรมะหอมกำจาย การปรับตัวเพื่อการเข้าถึง*

สังคมไทยของพระสำนักดัง (ตอนที่ 1). ค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2561,

จาก <http://www.dmc.tv/forum/index.php?showtopic=25098>

มหาวิทยาลัยพายัพ. (2560). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารทางวิทยุโทรทัศน์*. ค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2561, จาก <http://courseware.payap.ac.th/docu/th203/content/gtv.htm>

มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะพยาบาลศาสตร์. (2559). *การอบรมปฏิบัติธรรมเนกขัมมบารมี พัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข (ค่ายยุวพุทธ) แก่นักศึกษาลักสูตรพยาบาล-ศาสตร์บัณฑิต*. ค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.ns.mahidol.ac.th/english/th/News/2559/08/buddha.html>

มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะวิทยาศาสตร์. (2556). *อินเทอร์เน็ตที่ฟอออนไลน์ (อี-เลิร์นนิ่ง)*. ค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2561, จาก <https://stang.sc.mahidol.ac.th/it/IO.php>

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2560). *สื่อบุคคล*. ค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2561, จาก <http://elearning.psu.ac.th/courses/39/Chapter%201%20Personal%20Media.pdf>
มะลิวัลย์ จันทกนกการ. (2550). *สื่ออิเล็กทรอนิกส์*. ค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2561, จาก http://nmk.ac.th/web_maliwan/pages/4meaning3.htm

เมเนเจอร์ออนไลน์. (2556). *ธรรมะออนไลน์ เปลือกกิเลสแค่ปลายนิ้วสัมผัสผ่าน แอปฯ-เฟซฯ-ทวิตฯ-ไลน์-อินสตาแกรม*. (2556). ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2561, จาก <https://mgronline.com/live/detail/9560000062170>

ยุพิน ปาताल. (2553). *การปฏิบัติตามบทบาทครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข่งตรา เขต 2. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *6 ทศวรรษ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *ยุวพุทธิกสมาคม-แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (พุทธศักราช 2493 - ปัจจุบัน)*. ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2560, จาก <http://web.ybatnet.org/th/about/>

- รัชชานนท์ ธรรมยืน. (2560). *บทบาทและความสำคัญของเว็บไซต์*. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2561, จาก <https://sites.google.com/site/rudchanonm512557/bthbath-laea-khwam-sakhay-khxng-websit>
- รัศมี วงษ์เศรษฐกมล. (2552). *พฤติกรรม的开รับสื่อธรรมะจากพระมหาวิชชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์-วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุจเรขา วิทยาวุฑฒิกุล. (2554). *พฤติกรรมสารสนเทศ*. ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2561, จาก <https://ruchareka.wordpress.com/2011/07/15>
- ลานธรรมจักร. (2554). *รวมหนังสือธรรมะของสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก*. ค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.dhammadjak.net/forums/viewtopic.php?f=6&t=37452&p=254843>
- ลือชัย ศรีเงินยวง (2552). *คู่มือการทำงานเพื่อนำหลักพุทธธรรมมาแก้ปัญหาสุขภาพทางเพศและการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น*. ค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2559, จาก <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001842/184241tha.pdf>
- โลคอลเพลเยอร์. (2561). *กลุ่มพุทธธรรมกรรมฐาน มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2561, จาก <https://www.localprayers.com/XX/Unknown/367712790099934/>
- วิกิพีเดีย. (2558). *อินเทอร์เน็ต*. ค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2561, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>
- ศาลาธรรม. (2560). *ธรรมะในการดำเนินชีวิตประจำวัน*. ค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.salatham.com/do-donts/1whatis.htm>
- สาวดี วิสารทวิศิษฐ์. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อธรรมะกับความรู้เกี่ยวกับหลักคำสอน ความเชื่อในพระพุทธศาสนา และการทำความดีตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์-นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สนุก! ออนไลน์. (2556). *ยูทูบ*. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2561, จาก <https://guru.sanook.com/2292/>

สรวิชัย ทานอก. (2555). *สื่ออัพเดททุกเรื่องราว*. ค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2561, จาก

<http://53011224035.blogspot.com/>

สารคดีดี.คอม. (2560). *แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับสาร*.

ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2561, จาก http://www.sara-dd.com/index.php?option=com_content&view=article&id=76:conceptual-framework-population-demographic-communication&catid=25:the-project&Itemid=72%20%20%E0%B8%84%E0%B9%89%E0%B8%99

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). *โครงการสำรวจสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์)*. ค้นเมื่อ

27 กรกฎาคม 2561, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/knowledge/def/newspaper.htm>

สุกานดา ปานเพชร. (2556). *กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของหนังสือ-
ธรรมะประยุกต์ สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุชา จันทรเฒ. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุภาพรณ กลิ่นนาค. (2557). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับผลกระทบด้าน*

พุทธศาสนา. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2561, จาก <http://phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/99-2014-09-19-23-56-30>

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัย: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง-
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริยา ฆ้องเสนาะ. (2558). *บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21*. ค้นเมื่อ 8 สิงหาคม

2561, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20150401102120.pdf

อนงค์ลักษณ์ คะเนนแน. (2555). *แนวทางที่เหมาะสมของพระภิกษุในการเผยแผ่ธรรมะ
สำหรับเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- อนุชา นางวงศ์. (2560). *คุณประโยชน์ของการปฏิบัติธรรม*. ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2561, จาก <http://anuchanangwong.blogspot.com/2011/11/blog-post.html>
- อรัญญิก วงศ์คำ. (2557). *บทบาทหน้าที่ของครู*. ค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2561, จาก <https://sites.google.com/site/orathaieducation/home/bthbath-hnathi-khxng-khru>
- อาทิตย์ ประหยัคคลัง. (2556). *อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ต่อวัยรุ่น*. ค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2561, จาก http://moewl4exe.blogspot.com/2013/07/blog-post_16.html
- อิสระพงศ์ สุธรรม. (2556). *การเปิดรับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากรายการธรรมะของสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชนของผู้ไปร่วมทำบุญ ณ วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- อิสราภรณ์ ลาละคร. (2554). *รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การนำสารธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันและผลที่ได้รับจากการรับสารธรรมะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.*
- อุทัย หิรัญโต. (2526). *สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ทิพย์อักษร.
- โอเคนเนชั่น. (2551). *การใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์*. ค้นเมื่อ 3 กันยายน 2561, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/khonpr/2008/07/27/entry-1>
- โอเคนเนชั่น. (2551). *ธรรมะกับชีวิตประจำวัน-เรื่องมาเติมพลังให้ชีวิตกันเถอะ*. ค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2561, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/pimahon/2008/05/05/entry-1>
- ไอเซนเน็ต. (2558). *ทำไมต้องไปวัด*. ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2561, จาก <https://www.watphramahajanaka.org/>
- IM2Market. (2560). *สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง*. ค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2561, จาก <https://www.im2market.com/2017/09/01/4543>
- Khawoat. (2557). *อิทธิพลของสื่อ*. ค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561, จาก <https://khawoat12345.wordpress.com>

- Mitra Bhikkhu, D. (2010). *Dhamma education: The transmission and reconfiguration of the sri lankan buddhist tradition in Toronto*. Retrieved October 14, 2018, from <https://scholars.wlu.ca/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2111&context=etd>
- Niu, X., & Hemminger, B. M. (2011). A study of factors that affect the information-seeking behavior of academic scientists. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* Banner, 63(2), 336-353.
- Saleh, A. G. & Lasisi, F. I. (2010). Information needs and information seeking behavior of rural women in Borno State, Nigeria. *Open Journal Systems*, 18(2), 17-29.
- Wilson, T. D. (1999). Models in information behavior research. *Journal of Documentation*, 5(33), 252-266.
- Wilson, T. D. (2000). Human information behavior. *Informing Science*, 3(2), 50-57.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวณิชชา ชวาลเวชกุล
วัน เดือน ปีเกิด	24 กรกฎาคม 2529
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2547 สำเร็จปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (สังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2553 สำเร็จปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2560
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	-